LETO II. ŠT. 27 (75) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. JULIJA 1997

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN ABB. POST. - LEGGE 549/95,
ART. 2 COMMA 26 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS®

CENA 1500 LIR

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

V POLITIKI SO ZATAJILI

Kdor je v prejšnji številki našega časnika prebral pogovor, ki ga je Danijel Devetak imel z direktorjem goriške Karitas, duhovnikom Ruggerom Dipiazzo, je gotovo doživel veliko presenečenje. Imel je predvsem priložnost spoznati razsežnost gmotne in moralne pomoči, ki jo že več kot šest let iz Italije prejemajo prebivalci tistih območij bivše Jugoslavije, kjer je divjala vojna, katere strahote in posledice se še vedno vidijo in čutijo. Prizadeti prebivalci in kraji to pomoč, ki ima gotovo orjaško razsežnost, prejemajo v ogromni večini od italijanskih vernikov, kristjanov iz Severne Italije, za kar v organizacijskem pogledu skrbijo posamezne škofijske ustanove Karitas. Kot izhaja iz omenjenega intervjuja, se ta velikanska dobrodelnost opravlja v pristnem evangeljskem duhu.

Ko kristjanom v Italiji moramo priznati, da so znali in še vedno znajo tako velikodušno, nesebično in učinkovito pomagati bližnjim, se hkrati lahko vprašamo, kako je mogoče, da so taisti kristjani na področju politike doma popolnoma odpovedali. Skozi skoraj pol stoletja je namreč politična stranka, v kateri je bila v Italiji organizirana velika večina kristjanov, uživala podporo skoraj 40 odstotkov vseh volivcev. V rokah njenih predstavnikov so dolga leta bili vsi glavni vzvodi oblasti, a se je naposled zgodilo, da se je njena državna zgradba sesula, sama stranka pa razpadla in izginila s političnega prizorišča. V tem pogledu je bil njen leta 1978 ugrabljeni in nato umorjeni predsednik Aldo Moro naravnost preroški, ko je kot ujetnik rdečih brigadistov napovedal strankin neslavni konec.

Te dni prihajajo na dan novice, ob katerih se ti lahko povsem upravičeno ježijo lasje. Milanski preiskovalni sodniki so namreč odredili pripor za peterico, ki je baje izvedla atentat na trgu Fontana v Milanu (decembra 1969), pri katerem je izgubilo življenje 16 ljudi, več desetin pa jih je bilo ranjenih. S tem pokolom se je pred 29 leti v Italiji začelo obdobje teroristične dejavnosti, ki je bilo zatrto šele konec sedemdesetih oziroma osemdesetih let in je terjalo veliko žrtev.

Zanimivo in hkrati pomenljivo je, da ta zločinska dejavnost ni šla mimo naše slovenske narodnostne skupnosti. Tako so pred dnevi milanski preiskovalci napisali, da je pokol na trgu Fontana imel svojo "generalko". To sta bila atentata na slovensko višjo srednjo šolo pri Sv. Ivanu v Trstu in na obmejni kamen pri Gorici 3. oziroma 4. oktobra 1969, torej le dva meseca pred omenjenim pokolom v Milanu. Preiskovalni sodniki v Milanu skušajo pojasniti okoliščine in zlasti smotre in cilje teroristične oziroma prevratniške dejavnosti. Tako med drugim pravijo, da je pokol 12. decembra v Milanu "epizoda državne strategije proti državi", da je "atentat leta 1973 prav tako v Milanu (4 mrtvi in na desetine ranjenih) pokazal, kako je treba vsak trenutek pričakovati državni udar, ki naj bi ga programirali tajna služba SID (pri obrambnem ministrstvu) in enaka služba pri notranjem ministrstvu".

/ STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

ITALIJA / DVODOMNA KOMISIJA OPRAVILA SVOJE DELO

ZAKAJ PRI NAS ČISTA UTOPIJA?

MARTIN BRECELJ

Reformirana poslanska zbornica bo po vsej verjetnosti štela 400 sedežev namesto dosedanjih 630, reformirani senat pa 200 sedežev namesto dosedanjih 315. Tako vsaj predlaga dvodomna parlamentarna komisija za ustavne reforme, ki je minuli ponedeljek zaključila svoje delo z odobritvijo vrste predlogov o tem, kako naj bi izgledala t.i. 2. italijanska republika. Predloge bo predvidoma jeseni obravnaval parlament na plenarnih zasedanjih, zadnjo besedo o njih pa naj bi izrekli volivci na referendumu.

Težko je oceniti, ali bo predlagano zmanjšanje števila parlamentarcev res prispevalo k večji učinkovitosti zakonodajne oblasti v Italiji. Marsikdo ima občutek, da politični vrh skuša s tem ukrepom vzbuditi predvsem videz varčnosti ali vsaj manjše razsipnosti, kar je v obdobju suhih krav, kakršno je sedanje, najbrž popularno. Gotovo pa bo parlament z manjšim številom članov težje predstavljal zapleteno gospodarsko, kulturno in politično stvarnost Italije. To bi se znalo bridko poznati tudi na koži Slovencev v Italiji, ki tvegamo, da ne bomo mogli imeti svojega predstavnika v novem parlamentu niti v tisti obliki ne, v kakršni nam ga je uspelo imeti po letu 1963 s pomočjo nekaterih italijanskih vsedržavnih strank. Če pa bo v njem še sedel kak Slovenec, bo tvegano reči, da je kakor koli odraz naše narodne skupnosti, saj bo izvoljen v okrožju, v katerem bodo slovenski volivci zreducirani na sorazmerno majhno manjšino.

Zadeva je zaskrbljujoča še zlasti, če pomislimo, da smo Slovenci v Italiji v zadnjih letih tudi zaradi raznih volilnih reform že izgubili marsikaterega svojega dragocenega izvoljenega predstavnika. Spomnimo naj le na deželni svet Furlanije-Julijske krajine, iz katerega je v zadnji zakonodajni dobi odmanjkal, kot znano, edini svetovalec, ki je bil tradicionalno izvoljen na povsem slovenski listi in ki je bil kot tak tudi veren predstavnik naše narodne skupnosti.

Na dlani je, da omenjene volilne in druge reforme ogrožajo zastopanost Slovencev v Italiji v izvoljenih telesih.

STRAN 16

KULTURNA SRAMOTA!

Kdor je v torek, 1. julija, poslušal jutranja poročila radia Trst A, je gotovo imel občutek, da se je Gorica vrnila daleč nazaj, v čase najhujših napetosti med Italijani in Slovenci.

Goriški občinski svet je namreč izglasoval resolucijo, ki jo preveva duh nestrpnosti in ki dejansko ščuva k rasni sovražnosti. Kje so časi, ko so se prav v Gorici, v mnogo težavnejših okoliščinah, previdno, vendar odločno, postavljali prvi temelji skupne zgradbe, to je: miroljubnega sožitja med obema v mestu ter občini živečima narodoma ter so se hkrati postavili temelji tudi za čezmejno sodelovanje in za druga sodelovanja v širšem okolju.

Resolucija namreč vsebuje vrsto neresnic, saj med drugim vsi dobro vemo, da slovenska manjšina v Italiji in torej tudi Slovenci v Gorici nočejo in odklanjajo kakršenkoli privilegij, saj zahtevajo samo eno: enakopravnost.

Resolucijo je treba imeti za pravo kulturno sramoto, ki bi jo morali vsi poštenjaki, pa naj pripadajo italijanski ali slovenski narodnostni skupnosti, čimprej odpraviti.

Na srečo bomo že čez nekaj mesecev imeli priložnost, da to demokrati v Gorici družno opravimo. Občinske volitve bodo namreč že prihodnje leto...

"MANJŠINSKA" SPOMENICA V KORIST VLADE

JANKO KULMESCH

Razhajanja med osrednjima političnima organizacijama koroških Slovencev, Narodnim svetom (NSKS) in Zvezo slovenskih organizacij (ZSO), so trenutno tako velika, da se upravičeno postavlja vprašanje, ali je rešitev spora sploh še možna.

Aktualni povod spora je skupna Spomenica predsednikov narodnih sosvetov. Po njej naj bi koncepcija manjšinske zaščite gradila na individualnem pravu ter vsebovala zgolj jezikovne in kulturne pravice, nikakor pa ne kolektivnih ter političnih. Država naj bi tudi sprejela v ustavo t.i. državno določilo, ki "vsebuje priznavanje republike Avstrije k njeni zgodovinsko zrasli kulturni, jezikovni in etnični raznolikosti." Funkcija državnega določila naj bi bila, da "inozemske intervencije v vprašanjih zaščite narodnih skupnosti ne bi bile več potrebne." Z drugimi besedami: (neobvezno) državno določilo naj bi nadomestilo člen 7 Avstrijske državne pogodbe, Republika Slovenija pa naj ne bi imela več možnosti, da bi se kot država-zaščitnica koroških Slovencev zavzemala za njihove pravice. Avtorji spomenice tudi izrecno nasprotujejo slehernemu prizadevanju za javnopravno ter neposredno izvoljeno manjšinsko zastopstvo. Enako velja za zajamčeni manjšinski mandat v zakonodajnih telesih, npr. v koroškem deželnem zboru. Prav tako odklanja spomenica pravico do tožbe interesnega združenja; ta bi zastopstvenim organom manjšin omogočila, da izterjajo uresničevanje veljavnih zaščitnih zakonov s pomočjo pristojnih sodišč. Kaj je ozadje Spomenice oz. spora med NSKS in ZSO?

Kot je znano, si NSKS in Enotna lista (sestrska organizacija SSk) že leta prizadevata za skupno, neposredno izvoljeno manjšinsko zastopstvo (to naj bi bilo - v smislu čim večje manjšinske avtonomije - javnopravnega značaja) in za zajamčeni manjšinski mandat v koroškem deželnem parlamentu. Predsednik ZSO dr. Sturm obe zahtevi dosledno odklanja; pri tem ga podpirajo pristojni vladni krogi na Dunaju in v Celovcu ter še posebej avstrijski socialdemokrati z avstrijskim zveznim kancelerjem Viktorjem Klimo na čelu. Po njihovem prepričanju naj bi se pripadniki narodnih skupnosti individualno vključevali v večinske stranke, kjer pa so zaradi strankarske discipline primorani, da sprejemajo manjšinsko politiko, kot si jo predstavljajo uradne oblasti.

V tej zvezi je treba še posebej opozoriti na vlogo t.i. Narodnostnih sosvetov - torej tistih ustanov, ki so skupno Spomenico tudi formalno sklenili. Narodnostni sosveti so manjšinski gremiji avstrijske vlade z zgolj svetovalno funkcijo. Vsaka avstrijska narodna skupnost (Slovenci, Hrvati, Čehi, Slovaki, Madžari, Romi) ima svoj sosvet, kjer so poleg manjšinskih organizacij zastopane mdr. tudi večinske stranke. Konstrukt sosvetov je takšen, da lahko njihovo delovanje usmerjajo večinske stranke. Vrhu tega imenuje člane sosveta predsednik avstrijske vlade oz. zvezni kancler.

STRAN 2

"KOMUNISTIČNA PARTIJA SOVJETSKE ZVEZE JE DOKONČNO OPRAVILA SVOJO NALOGO, KI JE OBSTAJALA V TEM, DA DOKAŽE SVOJEMU LJUDSTVU IN VSEMU SVETU, KAKO NE SMEŠ ŽIVETI."

(Stanislav Šatalin, predstojnik oddelka za gospodarstvo pri Akademiji znanosti, Moskva, avgusta 1990)

VSEBINA

02 Saša Rudolf
KAJ BO PO VOLITVAH V ALBANIJI?

03 Andrej Bratuž
SLOVENIJA V NATO

03 Erika Jazbar / intervju
MSGR. MARINO QUALIZZA

04 Jurij Paljk
PRAZNIK SV. MOHORJA IN FORTUNATA

05 Marjan Drobež
POSVETITEV NOVIH SLOV. DUHOVNIKOV

06 Klara Krapež
SLOVENIJA ODPRTA ZA UMETNOST

07 Janko Jež
HONGKONG SPET KITAJSKI

09 Erik Dolhar
MNOŽICA NAPOLNILA MAVHINJSKI TRG

10 IDE / intervju
ŠTUDIJSKA PRIZADEVANJA SAŠE QUINZIJA

12 Rafko Dolhar
NENADOMESTLJIVA MATERINŠČINA

14 IŽ
POMEMBNI RAZSODBI ZA SDGZ

SVET OKROG NAS

KAJ BO PO VOLITVAH V ALBANIJI?

SAŠA RUDOLF

Ko ni bilo več dvomov o volilni zmagi albanske socialistične stranke, se je pričel beg v tujino visokih državnih funkcionarjev, ki so prišli na oblast skupno s Salijem Berisho.

"Vračamo se v komunizem," napovedujejo razočarani pripadniki poražene demokratske stranke, pri tem pa pozabljajo, da je bil še na začetku devetdesetih let tudi njihov voditelj Berisha ne le partijec, pač pa celo osebni zdravnik diktatorja Enverja Hodže. Iz Tirane so na Zahod zbežali najprej poveljnik policije in podtajnik v notranjem ministrstvu Ahim Shehu, vodja republikanske garde, ki jo je Berisha neposredno nadzoroval, obenem pa še nekaj sodnikov in častnikov tajne policije. Bolj kot maščevanja socialistov se verjetno bojijo, da bi prišla na dan njihova vpletenost v nečedne posle z mafijo, kakor tudi sodelovanje s finančnimi družbami, ki so ob zlomu osiromašile na stotisoče Albancev za prihranke. Prav zlom teh finančnih družb je januarja povzročil burne demonstracije, maja pa je bil Berisha pod pritiskom domačega in tujega javnega mnenja prisiljen razpisati predčasne volitve. Na zadnjih si je Demokratska stranka zagotovila dvetretjinsko večino, vendar je opozicija tedaj volitve bojkotirala.

Socialisti so zmagoslavje dosegli že v prvem krogu in vse kaže, da ga bodo v nedeljo, ko bo na vrsti balotaža, še povečali. Kljub temu voditelja Fino in Nano zagotavljata, da bosta sestavila koalicijsko vlado, v kateri naj bi sodelovala tudi demokratska stranka, vendar brez Berishe, ki se mora zaradi osebne vpletenosti v škandale dokončno umakniti.

STRAN 16

S 1. STRANI

"MANJŠINSKA" SPOMENICA V KORIST VLADE

Čeprav so sosveti zgolj svetovalni organi, je cilj uradne Avstrije, da jih prefunkcionira v manjšinsko zastopstvo. Namen te strategije je več ko jasen - uveljaviti manjšinsko "zastopstvo" v popolni odvisnosti od avstrijskih oblasti, hkrati pa preprečiti, da bi narodne skupnosti samostojno in po demokratično legitimiranih predstavnikih zastopale svoje interese.

Spomenica je konkreten rezultat te manjšinsko politične strategije. To je tudi potrdil njen idejni oče dr. Marjan Sturm. Označil jo je kot "pozitivno prelomnico v avstrijski manjšinski politiki, ker odklanja zajamčeni mandat in javnopravno manjšinsko zastopstvo."

To samo pa pove že vse, zakaj NSKS, EL in ZSO ne morejo priti na zeleno vejo.

S 1. STRANI

V POLITIKI SO ZATAJILI

Isti preiskovalci tudi pišejo, da so nekateri obtoženci pobegnili v tujino s ponarejenimi potnimi listi, ki so jim jih poskrbele tajne službe. Pri oblikovanju načrta za državni udar naj bi sodelovali tudi agenti tajnih služb držav, članic Atlantske zveze.

Preiskovalni sodniki seveda niso varni, saj prejemajo najrazličnejše grožnje. Tako je dr. Grazia Pradella, ki se od leta 1995 ukvarja s pokolom na trgu Fontana, najbolj zastražena sodnica v Severni Italiji.

Popolnoma nepojasnjene so tudi okoliščine strmoglavljenja potniškega letala DC 9, ki je padlo v morje pri otoku Ustica med poletom Bologna-Palermo. Smrt je našlo 81 ljudi. To se je zgodilo 27. junija 1980, torej pred 17 leti! Po tej tragediji je do danes umrlo zagonetne smrti kar 15 ljudi, ki so tako ali drugače imeli opravka z zadevo. Med žrtvami omenjamo pilota akrobatske eskadrilje, katerih letali sta strmoglavili pred 9 leti med letalskim mitingom v Ramsteinu v Nemčiji. Umrlo je 70 ljudi, 400 pa jih je bilo ranjenih. Do zdaj pa so ugotovili, da so nekateri pripadniki pristojnih služb namerno usmerili preiskovalce na napačno pot.

Že to, kar smo navedli, zgovorno kaže, da tudi in predvsem politiki iz vrst dolgoletne največje italijanske politične stranke, to je Krščanske demokracije, niso znali, mogli ali hoteli opravljati svojih dolžnosti in bili v mnogih primerih ujetniki ali celo služabniki in sokrivci tega ali onega civilnega in vojaškega birokrata. Res je, da obstajajo nekatere olajševalne okoliščine, kot npr. hladna vojna, prisotnost zdaleč najmočnejše komunistične partije v vsem zahodnem svetu, z bojevitimi in tudi v Moskvi izšolanimi jedri. To seveda nikakor ne opravičuje neuspeha v politiki angažiranih kristjanov.

Področje, na katerem so zatajili, je navsezadnje tudi manjšinska problematika. Če imajo Francozi v Dolini Aosta in Južni Tirolci svojo avtonomijo in torej zavarovane temeljne pravice, se imajo prvi predvsem zahvaliti De Gaullu, drugi pa Avstriji oziroma Nemčiji, nikakor pa ne politikom iz vrst KD.

O odnosih te stranke do naše manjšine niti ne govorimo. (Naše slovenske šole so ustanovili angloameriški osvoboditelji!) Z mirno vestjo lahko napišemo, da so tudi v tem pogledu v politiki angažirani kristjani žal zatajili. Zakaj? Marsikdo bi rad dobil odgovor na to žgoče vprašanje.

VOLILNI KONGRES SLOVENSKIH KRŠČANSKIH DEMOKRATOV

V soboto, 28. junija, je v Novem mestu potekal peti izredni kongres Slovenskih krščanskih demokratov, katerega namen je bil predvsem volilni.

Znano je, da se je ta stranka v zadnjem obdobju znašla v hudi krizi, saj je na lanskoletnih državnozborskih volitvah bila neuspešna, izgubila je namreč 70.000 volivcev, tako da je z drugega padla na četrto mesto, število njenih poslancev v parlamentu pa se je s 15 zmanjšalo na deset (s prestopom Cirila Pucka na 9). Stranka je sedaj v opoziciji, se pravi, na nasprotnem bregu s sorodno Slovensko ljudsko stranko, ki skupaj z Liberalno demokracijo Slovenije sestavlja vladno večino.

Vsa ta dejstva so v stranki Slovenskih krščanskih demokratov spodbudila silovito notranjo razpravo, ki se je mestoma spremenila v pravo obračunavanje med strujami; številni občinski odbori, skupina z imenom Alternativa in skupina 11 uglednih članov oz. poslancev stranke pa so terjali notranje razčiščenje ter izredni kongres z obnovitvijo vodstva. Kot rečeno, je do kongresa res prišlo preteklo soboto v Novem mestu, na njem pa je največje zanimanje veljalo bodočemu predsedniku, saj sta ob dosedanjem predsedniku Lojzetu Peterletu kandidaturi najavila še Maksimilijan Indihar iz Ljutomera in Primož Bulc iz Ljubljane. Na kongresu so volili tudi ostale voditelje stranke oz. nove organe, tako dva podpredsednika, predsednika sveta, svet stranke, izvršni odbor, častno razsodišče in nadzorni odbor.

Uvodno poročilo na kongresu je podal predsednik Lojze Peterle, ki je predvsem poudaril svoje mišljenje, da je bila napaka, ker mu stranka po odstopu z mesta zunanjega ministra leta 1994 ni sledila in odšla iz vlade, prav vztrajanje v vladi z LDS pa je po njegovem mnenju vplivalo na volilni neuspeh stranke SKD na državnozborskih volitvah. Kot znano, vsi v stranki niso tega mišljenja, saj nekateri menijo, da je vztrajanje v vladi skupaj s starimi silami bilo potrebno iz razlogov političnega realizma; vzroki krize v stranki pa naj bi bili drugje, predvsem v pomanjkljivi sposobnosti vodenja in vedenja o tem, kako se izvaja sodobna politika.

Na razhajanja v stranki je pokazala tudi časovno omejena, a na trenutke ostra razprava, med katero pa se je že jasno izkazalo, tudi iz reakcij delegatov, da bo zmagala Peterletova opcija. V razpravi sta posebno pozornost vzbudila posega Ivana Omana, staroste stranke in pristaša ljudskega krila, ter Edvarda Staniča, nekdanjega glavnega tajnika stranke, sicer oba podpisnika kritičnega dokumenta Alternative. Oman je menil, da so v tem trenutku potrebne konsolidacija stranke, njena razpoznavnost in verodostojnost. Staničev poseg je bil v bistvu načelne narave, a je izhajal iz razmer v stranki, v kateri pričakuje večji posluh za sodobnejše politične prijeme, ki niso izključujoči do nobene politične sile na Slovenskem, predlagal je tudi začasno prekinitev kongresa in po treznem razmisleku nadaljevanje v jeseni, a s predlogom ni prodrl.

Sklepno dejanje kongresa so pomenile volitve predsednika, dveh podpredsednikov in organov stranke. Pravo presenečenje na kongresu je bil poseg enega od kandidatov za predsednika, Maksimilijana Indiharja, ki je kandidaturo v zadnjem trenutku umaknil in delegate pozval, naj morebitne glasove zanj prenesejo na Primoža Bulca. Končni razplet je bil tak, da je Peterle od 148 glasujočih delegatov dobil 95 glasov, Primož Bulc 48, pet glasov pa je bilo neveljavnih.

Bežen pogled na imena novih članov organov stranke pokaže, da gre v večji meri za nove ljudi, a brez zagovornikov Alternative, ki niso prodrli, čas pa bo pokazal, ali bodo sposobni izvleči stranko iz krize. Prva resna preizkušnja bo že prihodnje leto, ko bodo na vrsti občinske volitve, ki bodo gotovo dokazale, kam gre razvoj stranke, ali navzdol ali v izboljšanje njenega položaja in vpliva v slovenski družbi.

- OPAZOVALEC

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

VSE VEČ JE ZNAKOV, DA SE JE ZAČELO MANJŠINE POLAŠČATI NEZAUPANJE

Zadnje čase je bilo mogoče v našem prostoru v najrazličnejših izjavah in razmišljanjih zaslediti domnevo ali celo prepričanje, da se znotraj manjšine širi pojav nezaupanja. Nezaupanja nasploh, stiske in neizrečene tesnobe in to ob številnih priložnostih. Velika in zares temeljita akcija za zbiranje članstva novega Primorskega dnevnika je omenjeno dejstvo nemara najjasneje in najtehtneje zaznala in v kolikor bi želeli poenostavljati, bi rekli, da je bila izguba Tržaške kreditne banke tisti šok, ki je dal marsikomu misliti, rezultati tega razmišljanja pa so se izraziteje pokazali šele sedaj. Kot je znano, je nezaupanje ljudi odraz širšega splošnega stanja in v večini primerov številnih dogodkov, ki so ga že dlje časa povzročali. Na vsak način je treba seveda takšno stanje v ljudeh ali nas samih jemati resno, ker v prvi vrsti ubija družbeni zagon in se nikoli ne ve, do kakšne mere se lahko stopnjuje in poglablja. Preprosto in jasno rečeno, nezaupanje med ljudmi močno slabi učinkovitost uradnih predstavnikov in institucij, ki na ta način premorejo vse manj vpliva, kar seveda lahko postane resna motnja. Odpravljati nezaupanje s trepljanjem po ramah, češ saj ni tako slabo, bodimo vendar optimisti, ne pomaga dosti in navadno še poslabša stanje. Edino zdravilo je odpravljanje vzrokov, ki so nezaupanje povzročili ali še povzročajo, druge rešitve ni.

Slej ko prej je osrednji razlog za nezaupanje med manjšino dejstvo, da ob velikanskih spremembah v Evropi in v svetu v zadnjih letih nismo storili praktično ničesar in da smo zato zastali v prejšnjem obdobju. Popolnoma jasno je, da je novi čas prelomen in da se mu je nujno prilagoditi z lastnimi spremembami, in to velikopoteznimi. Z nami pa se ni zgodilo prav nič od tega, narobe, še vedno je med nami cela vrsta vplivnih ljudi, ki izumljajo celo množico dokazov, da je kljub vsemu stanje, v katerem se manjšina nahaja, najboljše med vsemi možnimi. To pomeni dosledno ohranitev povojne manjšinske situacije, medtem pa se je čas hitro pomaknil naprej brez nas. Absurdna in krčevita miselnost, ki ohranja vse na mestu in ki izhajajoč iz povojne ideološke filozofije in prakse še vedno ni prepoznala narodnosti kot temeljnega veznega člena naravnega manjšinskega življenja, je ob vseh skokovitih preobrazbah sveta prav gotovo osrednji razlog, zaradi katerega naši ljudje izgubljajo zaupanje v takšno smer. Ta je slej ko prej škodljiva, istočasno pa ni oprijemljivih znakov, da se bo v bližnji prihodnosti kaj spremenilo. Posledice so namreč hude, izguba dobrin ali ogroženost številnih med njimi. Kdor je zaradi teh ali onih razlogov do padca berlinskega zidu slepo verjel v odločitev svojih vodstev, je sedaj upravičeno razočaran. Nikjer ni namreč verodostojnih pojasnil in tako namesto manjšine same sodstvo razčiščuje stvari. Zaupanje ubija tudi nekakšna izguba spomina, ko se preprosto noče vedeti, kako so stvari delovale prej in zakaj so v škodo vseh zabredle v slepo ulico. Izguba spomina namreč pomeni odsotnost vsakršne odgovornosti, kar nezaupanje dodatno poglablja.

Nezaupanje je izjemno nevaren nasprotnik, ki mu ne bi smeli dovoliti, da se neovirano širi. Prostor smo mu dali mi sami in zato se mu edino mi lahko zoperstavimo. Čim prej, tem bolje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000, INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

SLOVENIJA V NATO

ODGOVOR RIMA IN LJUBLJANE ZDA

Pod tem naslovom je nedeljski rimski *Il Messaggero* prinesel daljšo skupno izjavo zunanjih ministrov Italije in Slovenije o problemu vstopa Slovenije v Atlantsko zvezo. Lamberto Dini in Zoran Thaler v daljšem uvodu prikazujeta nove širitve vojaške zveze Nato na države srednje in vzhodne Evrope, kar je po padcu berlinskega zidu in komunizma postalo stvarna možnost. Celotna obrambna in politična slika Evrope se bo s tem gotovo bistveno spremenila. Na bližnjem vrhu zveze, ki bo v polovici julija v Madridu, bo šestnajst držav članic odločalo o novih članicah. Veliko se sedaj govori o treh državah, ki so bile prej v Varšavskem paktu, to so Poljska, Češka in Madžarska. Med resnimi kandidati pa sta tudi Slovenija in Romunija. Znano je, da so zlasti Združene države Amerike (ki v zvezi gotovo največ pomenijo) zaenkrat le za prve tri države. Italija pa si prizadeva, da bi vanjo vključili tudi Slovenijo, Francija pa se zavzema za Romunijo.

V tem smislu oba zunanja ministra nato poudarjata nekaj važnih misli o današnji vlogi Slovenije in njeni pripravljenosti za vstop v Nato v prvem krogu. Med drugim pišeta: "Slovenija ima vse pogoje in rekvizite za to, da postane že takoj nova članica Atlantske zveze. Je demokratično stabilna država. S strateškega in vojaškega vidika ima odločilno vlogo za povezavo Madžarske z Italijo in drugimi članicami zveze. Poleg tega je država, ki ni pripadala Varšavskemu paktu, kar bi še bolj dokazalo, da nova Nato ni enostavno preobrat nekdanjih zavezništev." Zunanja ministra Dini in Thaler nadalje poudarjata, da je Slovenija že dokazala svojo vlogo za regionalno stabilizacijo v smislu preudarjenosti in zmernosti v dolgi jugoslovanski krizi. S svojo prisotnostjo v Albaniji pa je tudi dokazala, da zna prevzemati svoje odgovornosti za mir v svetu. Nato zaključujeta: "Ni zato nikakega razloga, da ne bi sprejeli teženj Slovenije po članstvu v zvezi Nato že od tega kroga razširitve. Prav ti razlogi namreč opravičujejo skupno voljo obeh držav za takojšnji vstop Slovenije v Atlantsko zvezo."

Vse to kaže, da se tako Rim kot Ljubljana zavedata objektivnih možnosti za sprejem republike Slovenije v zahodno vojaško-politično zvezo. Vprašanje pa je, koliko bo v resnici in v odločilnem trenutku sedanjih držav članic, ki bodo to pobudo in te predloge politično podprle.

- ANDREJ BRATUŽ

Škofijska spominska slovesnost za vse žrtve okupacije in revolucije na Primorskem bo 6. julija ob 16. uri

NA LAJŠAH

INTERVJU / MSGR. MARINO QUALIZZA

SLOVENSKA IDENTITETA NI IDEOLOŠKA ALI STRANKARSKA ZADEVA

ERIKA JAZBAR

Msgr. Marino Qualizza je beneško-slovenski duhovnik in markanten izobraženec ter je že vrsto let "na okopih" v rojstni Benečiji. Tu živi skupnost, ki "v demografskem pogledu naglo usiha, čeprav je ravno v najbolj kritičnem trenutku svojega obstoja dvignila glavo, da bi izrazila zavest svoje veljave in svojega ponosa" (Marino Qualizza, uvodne besede k publikaciji *Gli anni bui della Slavia*).

Msgr. Qualizza, najprej bi Vas prosila, da se, kot je navada pri takih pogovorih, našim bralcem predstavite.

Vsaj nekateri me že poznajo, posebno v zadnjih časih, ko so tudi časopisi govorili o meni in g. Zuanelli. Rodil sem se v vasi Podutana, bolj uradno in ponosno Šentlenart, že pred mnogimi leti, tako da se tudi sam čudim, da jih je že toliko preteklo. Bilo je v jeseni, 6. oktobra 1940. Prvo italijansko besedo sem se naučil na prvi dan osnovne šole, to je bilo v začetku oktobra 1946; ta beseda je bila: "presente". Pri nas in povsod so bili naši starši tako pametni, da so z nami govorili vedno in samo po slovensko. To je bil in je še danes naš domači jezik; z njim smo vsi tisti, ki se zavedamo vrednote jezika, tako trdno povezani, da ga ne moremo zanemarjati, kajti le-ta je zares naše življenje in naša duša.

Po končani osnovni šoli sem ostal eno leto doma, ker nisem maral nadaljevati šole; ni mi bila všeč. Končno me je mama pokarala, češ da v današnjih dneh ni moč naprej brez izobrazbe. Tako sem se odločil, da bom šolo nadaljeval. Pred seboj nisem imel niti videl niti želel druge poti, kot da bi šel v semenišče, čeprav mi ni bilo všeč, saj sem se raje sprehajal po senožetih in hostah. V semenišče sem vstopil oktobra 1952 in tako začel srednjo šolo. Z začudenjem sem spoznal, da mi učenje teče kot novo kolo in mi tudi ugaja; z veseljem sem se učil in dokončal redni tečaj, ki je bil za nas klasični licej. Ravnatelji so me nato poslali študirat v Rim na Gregorijansko univerzo; to je bilo leta 1961. Tam sem diplomiral iz teologije in se vrnil domov leta 1967. Začel sem poučevati grščino in latinščino v videmskem malem semenišču. Tudi to mi je bilo pogodu, ker sta mi bila ta dva klasična jezika vedno všeč. Tri leta kasneje sem začel predavati teologijo v bogoslovnem semenišču, kjer sem še danes, čeprav se je to semenišče bistveno spremenilo in postalo medškofijsko semenišče tudi za Gorico in Trst.

Moram pa nekaj dodati: leta 1984 sem bil imenovan za stolnega župnika celo v Vidmu. Moram priznati, da je bil škof Battisti zelo pogumen, da si je drznil izbrati Slovenca za to mesto. Tam sem ostal tri leta in pol - in kar se da vedeti - v svoje in drugih zadovoljstvo. Potem sem se odločil, da se bom vrnil v semenišče, čeprav me neposredno pastoralno delo zelo zanima, vendar nisem mogel skrbeti hkrati za dve dolžnosti, t.j. za šolo in župnijo. Od začetka 80. let sem odgovorni urednik Doma, t.j. tistega časopisa, ki povezuje beneške Slovence in skuša ohranjati v njih ljubezen do jezika, vere in kulture ter obenem spodbujati

FOTO BUMBACA

v njih ponos in željo, da bi postali prepričani in pogumni v obrambi lastnih pravic.

Kdo je najbolj vplival na Vašo formacijo? Kdo Vam je vlil ljubezen do slovenskega jezika in njegove kulturne tradicije?

Moram reči, da je na mojo formacijo - posebno kar zadeva ljubezen do zemlje, kulture in sploh slovenstva - iskreno, navdušeno in velikodušno vplival g. Angel Kračina, ki je bil moj "famoštar", župnik, vse od mojega rojstva do leta 1967, ko je šel župnikovat v Furlanijo. G. Kračina je bil navdušen za slovenski jezik, ker je bilo to tudi zanj neko odkritje in vračanje k starim koreninam, saj je po očetu izhajal iz slovenske družine, a se je to skoraj popolnoma izgubilo, potem ko se je njegov oče preselil v Furlanijo. To, kar je sam Kračina našel in odkril, je tudi nam otrokom in potem dijakom posredoval kot zaklad in pravo ter neizmerno premoženje. V cerkvi je ponovno uvedel molitev in petje po stari slovenski navadi. Pri tem je naletel na velike težave in sovraštva, a se ni nikdar ničesar ustrašil, tako da je postal tudi zaradi tega zame in za druge pravi učitelj, neustrašen, pogumen, vodila ga je samo ljubezen do pravice in ideala.

Nedavno je bila v Špetru predstavitev publikacije, ki nam daje zgovorno sliko o povojnem življenju beneških Slovencev. Kako ste doživljali omenjenena temna desetletja?

To je bilo zelo odvisno od voditeljev, ki smo jih imeli. Kar je opisano v omenjeni knjigi, je precej zgovorno in nam nudi oris hudih časov. V moji župniji, kjer smo imeli tako pogumnega župnika, smo sicer vedeli, da obstajajo težave, toda jih nismo toliko slutili ali opazili, saj smo hodili po svoji poti. Drugje pa, kjer je duhovnik podlegal strahu ali pa je bil nasproten vsemu, kar je dišalo po slovenstvu, tam so bile seveda razmere zelo težavne. Saj vidimo tudi sadove: skoraj povsod sta se izgubili slovenska tradicija in beseda po cerkvah; šele z velikim trudom in naporom se danes oživljata zaradi dobre volje novih duhovnikov. Najbolj strupena pa sta bila tisti sovražni duh in kompleks manjvrednosti, ki sta ju nekateri 'neznani' znanci sejali kot plevel po polju našega naroda. In to se je opravljalo prek vsakdanje in posredne propagande, ki je zelo vplivala na ljudi, kajti slonela je na dveh temeljih: 1. vse, kar je slovensko ali slovansko, je samo po sebi nevarno, ker vodi v Jugoslavijo, t.j. pekel; 2. slovenski jezik nam ne koristi prav nič, ker so pred njim vsa vrata zaprta. Ta propaganda je, žal, žela velik uspeh.

Danes veliko govorimo in pišemo o novem, svežem vetru, ki naj bi zapihal po beneških dolinah. Ali ta ugotovitev drži?

Gotovo drži, čeprav je položaj - vsaj načelno - ostal takšen, kakršen je bil pred petdesetimi leti. To je: Benečija je še danes razdvojena v dva nasprotujoča si tabora: branitelji naravne in zgodovinske kulture našega slovenskega naroda in sovražniki. To pa se je spremenilo: pred leti je bilo zelo malo tistih, ki so branili slovensko kulturo in so si upali se javno kazati kot Slovenci. Danes pa so se stvari močno spremenile v bolje. Stari sovražniki sicer še sovražijo, a so morali spremeniti svojo politiko. Nič več sovraštva do našega jezika; so za teoretično zaščito našega narečja, ki pa mu še niso podelili ali priznali pečata, da gre za slovensko narečje; toda treba ga je braniti, da ne izumre. In vendar je treba na vsak način preprečiti, da bi se v Benečiji uvedel slovenski knjižni jezik, saj bi to pomenilo konec našega narečja. V resnici pa opazimo, da se taisti ne trudijo, da bi se naše narečje ohranilo. To je samo prah v oči.

Vsekakor je naraslo število tistih, ki se zares zanimajo in skrbijo, da naša slovenska kultura ne bi propadla. Če upoštevamo vse pobude, ki so se v zadnjih letih porodile v Benečiji - in nekatere so tako močne, da poganjajo nove veje - moramo priznati, da se je zgodilo v Benečiji nekaj neverjetno lepega. Treba je samo z nenehnim navdušenjem nadaljevati to, kar se je začelo.

Kako bi našim bralcem predstavili družbeno-kulturno sliko Beneške Slovenije danes?

Kot sem pravkar omenil, doživlja Benečija danes srečen preporod, kajti v povojnih letih je znala v tako težavnih okoliščinah dvigniti glavo in pogledati okoli sebe ter se predstaviti pred kulturno javnostjo s precejšnjim pogumom. Najprej povejmo, da je bilo kulturno življenje v Benečiji zelo - če ne popolnoma - povezano s Cerkvijo. To je dajalo neki enotni pečat vsakemu našemu naporu, tako da nismo doživljali velikih razprtij. Res je, da je v povojnem času nastala tudi močna sila, ki je bila povezana z levičarskimi strankami. A se to ni obneslo, ni imelo velikih ali manjših uspehov, dokler te strankarske moči niso postale bolj kulturne moči. Mislim, da je bila to pametna izbira, ki je omogočala tudi nam duhovnikom, da smo sodelovali pri skupnem načrtu - t.j. pri ohranitvi naše kulture in celo zaščiti obstoja našega ljudstva - ne po strankarskih razmerah, ampak po kulturnih načelih. To seveda ni bilo brez posledic. Prva je bila, da smo tudi mi duhovniki postali v očeh nasprotnikov prikrito ali celo očitno marksisti in podobne norčije. Da bi tudi mi mogli vplivati na vsakdanje življenje s svojimi idejami in prepričanji, smo pred 31 leti ustanovili časopis Dom. Tako imamo danes v Benečiji dva časopisa, ki s štirimi očmi pošteno in odkrito gledata na stvarnost.

Za Benečijo pa je največja pridobitev ustanovitev dvojezične šole v Špetru. V njej sodelujejo vse sile, moramo pa priznati, da so se zavzemale za pobudo in vlagale vanjo svoj trud predvsem levičarske sile.

Kakšno vlogo odigravajo danes v teh slovenskih krajih t.i. beneški Čedermaci in katera je - širše - vloga Cerkve?

Kdor pozna moč, ki prihaja iz evangelija, lahko prizna, da ima Cerkev veliko in nenadomestljivo vlogo v procesu osvobajanja človeka, kot je bilo že rečeno zadnje čase na prvem zboru italijanske Cerkve l. 1976. Da bi ta trditev postala čimbolj jasna, je treba premostiti tisto podobo, ki je stala pred nami toliko let, to je, da je Cerkev ena izmed človeških ustanov, ki je predvsem povezana z raznimi oblastmi, iz katerih skuša iztrgati čimveč dobrot in privilegijev. Nasprotno: če se zavedamo, da je moč Cerkve prav v evangeliju, in sicer v živem Evangeliju, ki nam prek Kristusa predstavlja božjo skrb za vsakega človeka in za njegovo dostojanstvo, lahko vsak človek razume, da je moč Cerkve božja moč, ki se posebno izkaže v zaščiti prave podobe vsakega človeka, ne samo načelno, ampak konkretno, kjer danes človek živi, trpi in se veseli. Zato smo mi duhovniki, ki izhajamo iz pokoncilske dobe, navdušeni nad svojim delom in radi plačamo kak davek za to. V tem imamo veliko zadoščenje. Seveda pa v ljudeh ni lahko zbuditi takega ravnanja in miselnosti glede Cerkve.

Katera bi bila po Vašem najprimernejša pot, ki bi peljala do oživitve slovenske identitete Beneške Slovenije?

Prvenstveno mesto ima združitev vseh moči, da dosežemo skupni cilj. Slovenska identiteta ni ideološka ali strankarska zadeva; je osnovna stvar, za katero moramo vsi skrbeti prav zato, ker smo Slovenci. Če ni tako, se nam obeta slaba prihodnost. To pa ne velja samo za Benečijo, ampak za vse Slovence v Italiji.

Drugo vprašanje pa je to: ljudje živimo od konkretnosti. Potrebujemo kruha, in sicer vsak dan. Tako je nujno potrebno, da si kot Slovenci uredimo redno življenje, kajti idealizem je stvar le nekaterih; in tudi idealisti morajo paziti, da ne zaidejo v sfere, kjer si bodo ogledovali zvezde. Na kratko povedano: biti Slovenec - to je biti to, kar si - je lepo in se tudi splača.

RAST V VERI

DUHOVNA PRIPRAVA NA JUBILEJNO LETO 2000

VODIČ: EVANGELIST MARKO
DOPISNIK: ZVONE ŠTRUBELJ

Z JEZUSOM NA OBALI, V ČOLNU, NA POTI IN V MESTU (6)

PREŽIVITE PET MINUT Z BOŽJO BESEDO, PREBERITE SI KONEC ČETRTEGA IN PETO POGLAVJE MARKOVEGA EVANGELIJA. POTOVANJE V ČOLNU VAM BO BOLJ PRIJETNO!

Z Jezusom v čolnu ali kako rasti navznoter

Ko smo potovali z Jezusom in njegovimi učenci v čolnu, smo odkrili, da poglabljanje v veri zahteva izstop iz mase, kar je že velik riziko. Nato smo nakazali vstop v globino samega sebe in krščanske skupnosti, v sfero duhovnega, kjer je navzoče božje kraljestvo. Tudi tu gre za drzna rizična odkritja. Nihče zares ne spoznava samega sebe, če ne prebije obroča za obročem: lahkotno površnost, rutino, slepo zaverovanost v tolažbo, ki jih dajejo materialne dobrine, zaspanost v okviru kakšne institucije ali skupine. Kot tretjo stopnjo internalizacije nam evangelist Marko predstavi vero kot popolno zaupanje. Poroča nam o konkretnem dogodku. Jezus reče učencem: "Prepeljimo se na drugo stran" (4,36). Nastane vihar. On je na krmi in spi na blazini. Ko zazna paniko svojih učencev, umiri vihar na Genezareškem jezeru in ko nastane globoka tišina, jim reče: "Kaj ste strahopetni? Ali še nimate vere?" (4,40).

V kontekstu Markovega pripovedovanja ima ta dogodek točno določen pomen in eno samo možno razlago. Vera je največji riziko. Je nov način bivanja; je popolno zaupanje. Jezus kot krmar čolna spi in počiva. Učence zagrabi tesnoba. Po umiritvi viharja sporoča s svojim: če bi imeli vero, bi se ne bali. Vera kot globoko osebno prepričanje in kot nov način bivanja sprejema vse dogodke, tudi najbolj tragične, kot način povezave z Bogom. Če je bil Jezus v čolnu, kaj ni to dovolj? Če smo z Bogom v dobrem ali hudem, kaj ni to že vse?

Avantura vere je avantura z Jezusom, plovba na oceanu življenja, ki ima samo Boga za trdno sidrišče in za najvišjo vrednoto.

Jezus se z učenci prepelje na drugo stran jezera, v Geraško deželo in tam ozdravi obsedenca (prim. Mr 5,1-20). Gre za človeka, ki živi sredi grobov, kar pomeni, da že pripada smrti, uničujočim silam. Ta silak postane po srečanju z Jezusom popolnoma miren, hoče postati celo njegov učenec. Tu evangelist Marko gleda naprej, v čas vesoljnega miru. Vse, kar je nečistega na zemlji (v pripovedi o ozdravljanju obsedenca so to svinje), se pogrezne v morje. Na zemlji bo zavladal mir. Vera bo kakor nepremagljiv dejavnik vesoljnega miru.

Ob dveh konkretnih srečanjih (s krvotočno ženo in z Jairovo hčerjo: Mr 5,21-43) nam Marko predstavi domet vere v Jezusa. Ne samo, da prinaša vesoljni mir; že zdaj nas vodi v življenje, k vstajenju.

Hči stotnika Jaira je komaj rojena, ni še prav začela živeti, pa je že mrtva. Taki so tisti, ki nimajo vere. Kdor zares veruje v Jezusa, veruje v življenje.

Prošnja stotnika Jaira, polna vere, vzbudi pozitiven odziv. Reče mu: "Ne boj se, samo veruj!" (5,36). Marko nam s tem sporoča, da, kdor veruje, se ne boji smrti. Ženi pa, ki je že dvanajst let krvavela, pravi: "Hči, tvoja vera te je rešila. Pojdi v miru in bodi ozdravljena svoje nadloge!" (5, 34). Vera v Jezusa je varna pot do pravega, preobraženega življenja, življenja v polnosti, vstajenja.

S to mislijo Marko sklene prvo fazo oblikovanja Jezusovih učencev. Takoj zatem nam bo spregovoril kako rasti navzven; orisal nam bo drugo, ekspanzivno ali misijonsko nalogo skupnosti Jezusovih učencev. O tem v nadaljevanju.

OB PRAZNIKU ZAVETNIKOV SV. MOHORJA IN FORTUNATA BO OŽIVEL SPOMIN NA OGLEJSKI PATRIARHAT

JURIJ PALJK

Oglejska bazilika bo proslavila praznik zavetnikov naše dežele sv. Mohorja in Fortunata na neobičajen način, saj se bo v prostorih starokrščanske bazilike zbralo okrog sedemdeset škofov iz Italije, Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Nemčije. V petek, 11. julija, se bodo škofje nekdanjega oglejskega patriarhata zbrali v Ogleju, da bi tudi tako izpričali vero in se predvsem spomnili na oglejsko krajevno Cerkev, od koder se je začela evangelizacija celotnega prostora Srednje Evrope.

Sv. Peter in Pavel; relief iz starokrščanske dobe hranijo v Ogleju

Na časnikarski konferenci je o tem srečanju in posvetu škofov spregovoril v petek, 27. junija, v Ogleju goriški nadškof Anton Vital Bommarco. Dejal je, da se je goriška nadškofija odločila za to srečanje že lansko leto, saj je prav, da oglejska cerkev in Cerkev še danes povezujeta vse škofije, ki so nastale na ozemlju nekdaj velikanskega oglejskega patriarhata. Tako bodo na srečanje prišli škofje iz Gorice, Vidma, Ljubljane, Kopra, Concordie-Pordenona, Vittoria Veneta (Cenede), Belluna-Feltre, Maribora in Celovca. Ker pa niso hoteli povabiti samo škofov, ki so na ozemlju nekdanjega oglejskega patriarhata, ampak tudi vse tiste, ki so danes na ozemlju, na katerega je imela oglejska Cerkev velik vpliv, so povabili tudi škofe iz Benetk, Trenta, Brixna-Bocna, Chioggie, Mantove, Padove, Trevisa, Trsta, Verone, Vicenze; povabili pa so tudi naslovnega škofa Ogleja in vrsto drugih uglednih predstavnikov iz Italije. Iz Avstrije bodo prišli škofje z Dunaja, iz Eisenstradta, Gradca, Celovca, Linza, Innsbrucka in Salzburga. Iz Nemčije bodo prišli škofje iz Münchna, Augsburga, Passaua, Regensburga; Hrvaško pa bodo zastopali škofje iz Zagreba, Poreča-Pulja in z otoka Krka.

Srečanje se bo pričelo v petek zvečer, ko bodo v oglejski baziliki izvedli oratorij *Pavel iz Tarza* patra Bernardina Rizzija. V soboto, 12. julija, pa bodo imeli zbrani škofje v župnijski dvorani ob 9. uri uro molitve za čim boljšo krščansko pripravo na jubilejno leto 2000. Prisotne bo pozdravil goriški nadškof Bommarco, takoj za njim pa bo znani goriški zgodovinar, univ. prof. Sergio Tavano spregovoril na temo: *Zgodovinsko-juridična in duhovna vez med škofijami in Oglejem*. Msgr. Maffeo Ducoli in msgr. Giorgio Benedetti bosta spregovorila o vzajemnih pripravah na jubilejno leto 2000. Kasneje si bodo škofje ogledali oglejsko baziliko in muzej zgodnjega krščanstva ter rimskih arheoloških najdb. Ob 19. uri pa bo v bazliki slovesno somaševanje, ki ga bo vodil beneški patriarh kardinal Marko Cè.

Na tiskovni konferenci so tudi predstavili Sklad oglejske bazilike, ki ga je točno pred devetdesetimi leti ustanovil tedanji goriški nadškof Sedej; prav ta sklad tudi skrbi za oglejsko baziliko in koncerte v njej.

Ob tej priložnosti je msgr. Gilberto Pressacco spregovoril o glasbenem dogajanju v baziliki, ki bo tudi letošnje poletje zelo zanimivo. Povedal je tudi nekaj več o oratoriju Pavel iz Tarza, ki ga je svojevrstno uglasbil pater Rizzi, ki je bil učitelj petja goriškega nadškofa Antona Vitala Bommarca. P. Bernardino Rizzi je bil zelo znan med poljskimi skladatelji, saj je vrsto let deloval v Krakovu, tako da ga ima za svojega učitelja tudi poljski skladatelj Penderecki, pri nas pa je žal malo poznan. Za oratorij *Pavel iz Tarza* je dr. Pressacco povedal, da je glasbeno zanimiv zato, ker je nevsakdanji in se drži wagnerjevskega načina skladanja. Zanimiv je tudi zato, ker nam govori o Pavlovem življenju in njegovem spreobrnjenju. Ogleja se sv. Pavel tiče posredno, saj je dobro znano, da se sveta Peter in Pavel med seboj nista dobro razumela. V enem svojih pisem pravi sv. Pavel, ki je iz Savla postal najboljši in najbolj živ oznanjevalec evangelija, da je sicer res šel v Ilirik oznanjat evangelij, da pa tega ni počel v krajih, kamor so že prišli drugi kristjani. Posredno torej sam sv. Pavel pravi, da na oglejsko področje ni prišel, ker se je držal pravila, da mora krščanstvo združevati in ne ločevati. Takrat se je namreč dogajalo, da so si oznanjevalci evangelija radi "nagajali", saj so večkrat eden drugemu kradli vpliv nad določenim ozemljem. Tega Pavel ni počel, kot sam piše v pismih, ker to ni v skladu z evangeljskim duhom. Vedeti moramo tudi, da je bilo rimsko mesto Oglej v prvem stoletju po Kristusu tudi drugo največje rimsko mesto in torej izredno pomembna postojanka, od koder naj bi sv. Marko začel evangelizirati rimska in tedanja barbarska ozemlja, torej tudi tisto, ki je kasneje postalo oglejski patriarhat.

Junij '95: objem med papežem in konstantinopelskim patriarhom Bartholomaiosom I.

PRIZADEVANJA ZA EDINOST KRISTJANOV

IZ GRADCA PELJE POT K SPRAVI MED KRISTJANI

V Gradcu na avstrijskem Štajerskem se je preteklo nedeljo zaključil drugi Ekumenski kongres, ki si ga je srčno želel sveti oče Janez Pavel II. Glavna ugotovitev, ki jo lahko zapišemo po kongresu, je ta, da si vsi kristjani želijo edinosti, saj verujejo v edinega Boga, da pa so med njimi razlike, največkrat človeške narave, ki še vedno predstavljajo veliko oviro za edinost in spravo med njimi.

Nekaj manj kot deset tisoč delegatov je z verniki v ljudskem parku v Gradcu med nedeljsko slovesnostjo predalo štafetno palico ekumenizma mladim, ki naj v tretjem tisočletju nadaljujejo z delom na tem področju. Pustili so jim sporočilo: "Sprava pomeni delati majhne korake na skupni poti. Začeli smo, skupno, gremo naprej!"

"Sedaj, sedaj je čas! Sedaj je čas, da se spravimo med seboj, narod z narodom, cerkev s Cerkvijo, vsi skupaj pa z Bogom!" so zapeli mladi, ki bodo leta 2000 imeli trideset-štirideset let in bodo tedaj prevzeli pomembno vlogo v vseh Cerkvah, ki so se zbrale v Gradcu. Ob zaključku ni bilo pretiranega veselja, ampak zdrav realizem, ki se zaveda stvarnih razlik in težav sprave med vsemi kristjani.

Kongres v Gradcu je potrdil predvsem vodilo vseh kristjanov, da morajo na skupno pot sprave in edinosti v Kristusu. Lahko mirno zapišemo, da je kongres sprejel za svojo misel svetega očeta, ki je med svojim papeževanjem že večkrat povedal: "Spravo moramo razdajati in prositi zanjo. Spreobrniti se moramo in slediti Jezusu Kristusu!"

V Gradcu je bil večkrat govor tudi o krivdi in krivdah. O tem je spregovoril med drugimi škof Kurt Koch iz Basla, ki je v zaključni homiliji povedal tudi misel nekega rabina: "Če ne veš, kaj me muči in teži, kako mi lahko sploh rečeš, da me ljubiš?"

"Danes gremo domov iz Gradca, kjer smo zares živeli edinost in spravo, vsi pa vemo, da se šele sedaj začenja pot k edinosti in spravi. To pa je za vse nas velik izziv!" je ob slovesu poudaril neki udeleženec graškega srečanja.

LETOŠNJA GORIŠKA ZLATOMAŠNIKA

Leta 1947 je bilo posvečenih pet novih mašnikov za goriško nadškofijo. Od teh sta danes še dva živa, in sicer msgr. Silvano Piani, župnik v Ločniku, ter g. Hilarij Brezigar.

Hilarij Brezigar se je rodil 21. februarja 1922. Z družino je živel v Podgori in je na pobudo župnika Staniča stopil v goriško malo semenišče, nato pa v bogoslovje. Posvečen je bil 21. junija 1947. Kmalu je prišel za župnika v župnijo Mariano del Friuli in jo vodil, dokler mu je zdravje dopuščalo. Toda začel mu je pešati vid. Zaman je iskal pomoči pri raznih okulistih. Nazadnje je moral pustiti župnijo. Nastanil se je v Domu upokojencev v Ločniku in sprejel skrb hišnega kaplana. To službo z veliko vestnostjo opravlja še danes. Vsak dan mašuje in po svojih močeh obiskuje oskrbovance.

Msgr. Piani se je rodil 21. julija 1924, posvečen je bil 22. junija 1947. Leta 1958 je prevzel skrb za župnijo v Ločniku, kjer je ostal do danes. Ob zlati maši so mu hvaležni župljani pripravili lepo slavje.

Obema zlatomašnikoma naj gredo naše čestitke z željo, naj ju Bog in Mati Božja ohranita za blagor božjega ljudstva.

KAM PLOVEJO MLADI?

Na bolonjski univerzi so za italijansko Cerkev, ki se pripravlja na evharistični kongres v Bologni, izvedli sociološko raziskavo med mladimi. Zaskrbljujoče podatke o anketi med 1.500 mladimi med 15. in 29. letom so na univerzi v Bologni predstavili v četrtek, 19. junija. Prisoten je bil tudi kardinal Giacomo Biffi, ki je dejal, da izhaja iz raziskave predvsem dejstvo, da so danes mladi zmedeni in nimajo jasnih pojmov o vrednotah.

Prav vrednote so tiste, ki mlade najbolj zanimajo, saj na prvo mesto postavljajo prijateljstvo (82,7%) in na drugo mesto družino (81,4%). Da pa nimajo jasnih pojmov o morali, priča podatek, ki pravi, da 35,6% mladih Italijanov meni, da ni potrebno plačati avtobusne vozovnice, 20,2% mladih je mnenja, da se mamila lahko uživajo, 59,3% vprašanih je prepričanih, da so homoseksualni odnosi moralno upravičeni, 42,8% jih je za abortus in kar 52,1% mladih meni, da so spolni odnosi med mladostniki moralno dobra stvar.

44,5% mladih v Italiji se politično opredeljuje za levico in levo sredino, 20,3% jih je desničarsko opredeljenih in samo 6% se jih je izreklo za sredino. Kar 16,8% vprašanih se politično ni opredelilo.

Še bolj zanimivi so podatki o t.i. lestvici vrednot, na kateri je za mlade na prvem mestu prijateljstvo, na drugem družina, sledijo študij, delo, prosti čas in družbena aktivnost, vera je na predzadnjem mestu; zanjo se je odločilo le 28,9% mladih.

Prof. Pierpaolo Donati je med tiskovno konferenco vseeno povedal, da je za tiste vernike, ki živijo krščansko življenje po evangeljskih načelih, "katoliška vera še vedno hrbtenica italijanske države". Po njegovem mnenju "Italija napreduje samo zato, ker je v Italiji dejavnih veliko katoličanov, ki pozitivno vplivajo na okolje in svoje vrstnike." Nadalje je prof. Donati povedal, da je med mladimi veliko zanimanja za vero in življenje po katoliških moralnih vzorcih življenja, da pa je tudi "velika nevarnost, ker mladi ne vedo, kje so meje dovoljenega in dopuščenega pri krščanski veri in zato lahko zapadejo pod druge vplive in se oddaljijo od vere, ne živijo več po krščanskih načelih in se tako popolnoma oddaljijo za vedno od krščanskih načel in krščanskega življenja."

JUP

OB SV. PETRU IN PAVLU POSVETITEV NOVIH SLOVENSKIH DUHOVNIKOV

MARJAN DROBEŽ

V nedeljo, 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla, so slovenski škofje posvetili 31 novih duhovnikov. Mašniško posvečanje je potekalo v škofijskih cerkvah, razen v koprski škofiji, kjer je škof Metod Pirih dva novomašnika posvetil v cerkvi v Logu pri Vipavi. Omenjenemu številu novomašnikov pa je treba prišteti še dva novomašnika, ki sta potomca slovenskih staršev in sta bila posvečena v tujini: v ZDA oziroma Nemčiji.

Posvetitev novih mašnikov je pomemben dogodek v življenju in delovanju Cerkve, za vse verne ljudi, a tudi za celotno državo. Zaradi tega je posvetitvi namenila veliko pozornost oz. precej prostora tudi Družina, slovenski katoliški tednik. V uvodnem razmišljanju na prvi strani - napisal ga je Marjan Turnšek - je poudarjeno, "da je s posvečenjem duhovnik upodobljen po Kristusu Duhovniku, najvišjem in večnem duhovniku nove zaveze. To je velika skrivnost udeleženosti pri Kristusovem poslanstvu, ki duhovniku omogoča delovanje v Kristusovi osebi. Delovati v osebi Boga-človeka! Kaj so v primerjavi s to mislijo poleti v vesolje ali posegi v mikroskopski svet?" In dalje: "Sedanji slovenski duhovnik ima dovolj svetlih in svetih zgledov iz preteklosti, tudi mučeniških pričevanj mu ne manjka, da lahko konkretno ve, kako se živi zajemajoč iz Kristusovega osrčja. Res potrebujemo arhitektov in zdravnikov, ekonomistov in politikov, kmetov in kemikov, umetnikov in pedagogov, zgodovinarjev in arheologov (duhovnik jih ne more nadomestiti), a slovenskega duhovnika ne more nadomestiti nihče."

Duhu in pomenu posvetitve novih duhovnikov je namenjen tudi pogovor s prelatom Francijem Vrhuncem, nadškofijskim kanclerjem v Ljubljani. Njegova najvažnejša misel, objavljena je v naslovu, se glasi "Duhovnik sem, dovolj je!" O veri, Svetem pismu in o delovanju Slovenske akademije znanosti in umetnosti, v intervjuju, objavljenem v Družini, razmišlja predsednik te največje slovenske nacionalne in umetnostne ustanove, akademik prof. France Bernik.

V tedniku Družina je objavljenih še več drugih razmišljanj oz. prispevkov o vlogi duhovnikov v sedanji družbi, pa tudi o njihovih težavah. Odgovorni urednik Franci Petrič je objavil članek z analizo števila novih duhovnikov. V mariborski škofiji je bilo letos posvečenih največ novomašnikov, skupaj 17. Sledi ljubljanska nadškofija z devetimi novomašniki. Koprska škofija ima letos enega novomašnika manj kakor lansko leto. Kakor vsako leto se je zopet izkazala Vipavska dolina (po tradiciji velja za "zibelko" duhovnih poklicev), odkoder izhaja en novomašnik. Spodbudno je, da drugi novomašnik v koprski škofiji prihaja iz Zgornjega Posočja, ki velja za družbeno in gospodarsko manj razvito območje. V tedniku Družina so objavljene fotografije vseh letošnjih novomašnikov v Sloveniji. Objavljene pa so tudi fotografije večjega števila duhovnikov, ki praznujejo 60-letnico duhovniškega življenja, in 17 zlatomašnikov, ki so v duhovništvu že pol stoletja.

SVETO PISMO ZA SOCIALNO OGROŽENE LJUDI

Svetopisemska družba Slovenije na razne načine pomaga pri širjenju Sv. pisma v najrazličnejših oblikah in v pristnem domačem jeziku. Sv. pismo - pred kratkim je izšel njegov ponatis - razširjajo po dostopni ceni, izjemoma tudi brezplačno. V katalogu Svetopisemske družbe, ki so ga izdali ob ponatisu slovenske izdaje, so zapisali: "Tudi v Sloveniji je vse več socialno ogroženih ljudi. Mnogi so ostali brez službe, zagrenjeni, v boju za golo preživetje in brez upanja na boljši jutri. To jih potiska v vse hujšo osebno stisko. Božja beseda lahko take ljudi opogumi z besedo življenja in upanja. Zato Svetopisemska družba zbira sredstva za brezplačno razdeljevanje Sv. pisma. Brez finančne podpore naših članov in drugih prijateljev Sv. pisma iz vse Slovenije mi ne bi mogli uresničevati svojega dobrodelnega poslanstva. Če Vas je Jezusovo naročilo o širjenju Evangelija "vsemu stvarstvu" nagovorilo, Vas vabimo, da se nam pridružite."

Prispevke oz. pomoč za nakup Sv. pisma socialno ogroženim ljudem zbirajo na različne načine. Nekateri sodelujejo pri občasnih prostovoljnih delih na računalniku, pri potujoči svetopisemski razstavi; spet drugi verni ljudje se obvezujejo za finančne prispevke vsak mesec, za pol leta, eno leto ali več kot eno leto. Posamezniki pa se na pobudo Svetopisemske družbe odzivajo tako, da darujejo 6.500 tolarjev, s tem denarjem pa kupijo Sveto pismo nekomu, ki si ga sam težko kupi.

M.

IZ BOTSWANE

GLAS NAŠE MISIJONARKE

Dragi prijatelji misijonov!

Denar sem prejela prek g. Jezernika konec aprila. To je bil prav zadnji čas in že pozno, da se plačajo šolski prispevek in vse potrebščine, vključno oblačila in čevlji za kakih 70 osnovnošolskih otrok naših grmičarskih San družin. Šola se sicer pričenja že sredi januarja, a tako so otroci vsaj v drugem tromesečju lahko šli v šolo z glavami pokonci, ker niso bili zadolženi in se niso bali, da jih bodo poslali domov po denar ali pa zaradi "umazanih oblačil". Pogosto se namreč zgodi, da starši nimajo pralnega praška - in kako je ta potreben! - in tako otroci navadno niti ne gredo v šolo, dokler nimajo čistih oblek.

Serowe je velika vas in ti San otroci so v šoli skupaj z drugimi iz "boljših" družin premožnejših, pismenih, šolsko in tehnično kvalificiranih staršev. Integracija ni lahka, čeprav je potrebna.

Tudi mi smo se že pričeli pripravljati v cerkvi na novo tisočletje. Bolj kot to pa je sedaj vse živo v pričakovanju na imenovanje novega škofa. Po več letih konsultacij bomo končno prišli do delitve našega velikega ozemlja, cele države, v dve škofiji. Torej rabimo novega škofa za novo škofijo. Kjer smo mi, je sedanji škof domačin, prvi domači duhovnik v Botswani, odlikuje se po gorečnosti, preprostosti in zvestobi. Je zelo pastoralno usmerjen in na razpolago vsem, ki - in ko - ga potrebujemo. Ker pa so drugi duhovniki - doslej jih je šest - predvsem precej mladi, bo novi škof po vsej verjetnosti misijonar družbe Verbistov, ki prevladuje na tem področju.

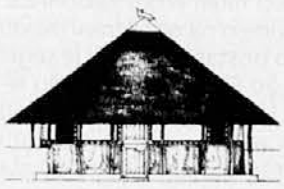

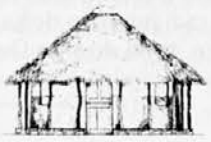

Z novo škofijo bo gotovo prišel tudi nov elan apostolskega dela in domačih poklicev. Zato, čeprav bomo pogrešali škofa Bonifacija, z zaupanjem in izzivi gledamo v bližnjo prihodnost.

Še enkrat Bog povrni vsem članom misijonskega krožka za velikodušen dar.

Bog povrni!

- S. ZORA ŠKERLJ

BESEDA ŽIVLJENJA

14. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

Vsak kristjan je duhovnik, prerok in kralj

Prejšnjo nedeljo, na praznik apostolov Petra in Pavla, so slovenski škofje posvetili nove duhovnike. V duhovniško službo kliče Bog, ki hoče, da bi njegovo kraljestvo na zemlji rastlo ob sodelovanju ljudi. Duhovni poklici vzklijejo, rastejo in zorijo v dobrih družinah in v župnijskih občestvih, kjer se v ta namen veliko moli in kjer ljudje živijo iz vere. Z drugimi besedami: tam, kjer verniki zavestno izvršujejo poslanstvo, ki so ga prejeli pri krstu.

Zakrament svetega krsta se po koncilu pogosto podeljuje med mašo, zato se verjetno vsi spominjate, da je pri krščevanju poseben obred maziljenja s sveto krizmo, pred katerim krščevalec razloži, da novokrščenci prejemajo delež pri Kristusovi trojni službi: duhovnika, preroka in kralja. Že pri krstu torej vsi prejmemo poslanstvo, da Bogu opravljamo daritve ("Daritev bodi ti življenje in delo"), da v njegovem imenu oznanjamo blagovest odrešenja (ne toliko z jezikom, temveč bolj z zgledom) ter da posnemamo Kristusa, ki je prišel, da bi stregel, in ne, da bi se mu streglo, z dejavno medsebojno ljubeznijo izvršujemo kraljevsko službo.

Današnja božja beseda govori o preroku kot božjem poslancu. Svojemu izvoljenemu ljudstvu je Bog pošiljal preroke, da bi Izraelce spominjali na zavezo, sklenjeno na gori Sinaj. Tam jim je Bog zagotovil: če boste hodili po mojih potih, če boste spolnjevali moje zapovedi, vas bom vedno varoval; če pa boste na svoje obljube pozabili, vas bom prepustil same sebi. Ko so Izraelci prišli v obljubljeno deželo, kjer jim je dežela bogato obrodila, so v udobju kmalu pozabili na svojega Dobrotnika in so se oprijeli navad svojih poganskih sosedov. Bili so gluhi za opomine božjih poslancev - prerokov; skušali so jih celo na razne načine utišati, da bi jim ne vznemirjali vesti. Bog pa je njihovo oznanjevanje potrjeval s tem, da so ljudstvo zadele razne preizkušnje. Kadar je ljudem "šlo za nohte", so se spet spomnili na Boga.

Trdovratnim Judom smo prepogosto podobni tudi mi, ki se na Boga spomnimo tedaj, ko nas zadene kaj hudega. Bog pa nas je izbral za višjo nalogo: želi, da bi bili njegovi preroki v današnjem času, v teh razmerah in okoliščinah. S svojim življenjem naj bi oznanjali resničnost tistega sveta, o katerem govori Jezus v evangeliju. To nalogo bomo najbolje izpolnili tedaj, ko se otresemo svoje pomembnosti in postanemo preprosto orodje v božjih rokah. To je lepo izkusil apostol Pavel, veliki prerok Nove zaveze. Za oznanjevanje evangelija je zastavil vse svoje sile in izredne sposobnosti. Pa še več bi storil, če ga ne bi mučila neka skrivnostna peklenska sila, zaradi katere je trpel. Bog je to preizkušnjo dopustil in Pavlu dejal: "Dovolj ti je moja milost" in Pavel je prišel do spoznanja: "Močan sem tedaj, ko sem slaboten," ko po meni deluje Vsemogočni.

Pri krstu smo postali deležni Kristusove preroške službe. V govorici Svetega pisma je prerok tisti, ki mu je dano napovedovati prihodnje reči. Kristjan je prerok v tem smislu, da s svojim načinom življenja napoveduje prihodnost, ki bo nastopila po kratki dobi tega življenja. Kot prerok mora biti božji človek v sedanjosti: da zvesto posluša, kar Bog naroča, zapoveduje in pričakuje. Če hočemo biti preroki, moramo imeti dober posluh za božji glas in iskreno voljo, da to, kar slišimo, tudi izpolnimo.

SKUPNA IZJAVA VERSKIH PREDSTAVNIKOV BOSNI

V ponedeljek, 9. junija, so zastopniki verstev v Bosni sprejeli in podpisali skupno izjavo. Polega zastopnika katoliške Cerkve kard. Puljiča so jo podpisali še zastopnik pravoslavne Cerkve, židovske skupnosti in muslimanske vere. Glavne točke izjave so:

- vsi narodi v Bosni so ogromno trpeli; sedaj, hvala Bogu, orožje molči;

- naše verske skupnosti so si različne, vendar se zavzemajo za sodelovanje, medsebojno spoštovanje in svobodno skupno življenje v Bosni. Obsojamo versko nasilje nad človekom in njegovimi pravicami, posebno obsojamo vsako mržnjo in sovraštvo iz verskih in etničnih razlogov ter priznavamo pravico vsem, da se vrnejo na svoje domove in da vsakdo lahko živi po svojem verskem prepričanju. Zato morajo zastopniki vseh verstev imeti prost dostop do svojih vernikov in nihče ne sme biti prisiljen, da sprejme kako drugačno vero.

Ob tej izjavi verskih predstavnikov človek še bolj občuti nasilje politikov, ki s silo uganjajo etnično čiščenje in preprečujejo vrnitev izgnancev na njihove domove.

ARH. ALEŠ PRINČIČ MED VIDMOM IN LJUBLJANO

SLOVENSKI ARHITEKT MED ZAMEJSTVOM IN MATICO

V našem zamejstvu imamo ljudi, za katere vedno ne vemo dovolj. Prav tako ne ve zanje naša širša javnost. Prav je zato, da jih tudi na straneh našega lista predstavimo in s tem opozorimo nanje, saj to prav gotovo tudi zaslužijo.

V našem primeru gre za mladega slovenskega arhitekta iz Krmina, ki je poznan tudi v matični domovini. To je arh. Aleš Prinčič, doma iz znane Prinčičeve družine iz Krmina (njegov ded Ivan Prinčič je bil v sedemdesetih letih slovenski občinski odbornik in podjetnik v Krminu), ki je danes docent na fakulteti za arhitekturo na ljubljanski univerzi. Kot arhitekt se je že krepko uveljavil in dosegel marsikak uspeh, tako v območju naše dežele, še zlasti videmske pokrajine, pa tudi Slovenije.

Aleš Prinčič se je rodil leta 1958 v Vidmu. V Gorici je obiskoval znanstveni licej in se po maturi vpisal na fakulteto za arhitekturo ljubljanske univerze. Leta 1982 je diplomiral v arhitekturi v Ljubljani s tezo o tipološki analizi briške vasi Slapnik. Za tezo je prejel Prešernovo nagrado, namenjeno diplomskim delom. Malo kasneje se je vpisal še na fakulteto za arhitekturo v Benetkah, kjer je študij zaključil leta 1985. Po raznih zadolžitvah v Vidmu in drugje po Italiji je postal raziskovalec na fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Od leta 1993 dalje pa predava arhitektonsko kompozicijo na isti fakulteti.

Prinčič se je udeležil raznih razstav s svojega področja, tako v Piranu, v Pescari, Ljubljani, Celovcu, Trstu itd. Poleg tega je organiziral in skupno s sodelavci vodil razne tečaje. V Vidmu je npr. poskrbel za srečanje italijanskih in slovenskih arhitektov. Skupno z drugimi arhitekti je ustanovil deželno revijo *Architetti Regione*. Prinčič je nato imel več predavanj v Novi Gorici, Kopru, na Politehniki v Milanu, na videmski univerzi in pisal strokovne članke v razne revije.

Prinčičevo delo se kaže v celi vrsti projektov in del v skoraj vseh središčih naše dežele in izven nje (med drugim vile in hiše v Vicenzi, na Sardiniji itd.). Zmagal je tudi več natečajev in se na njih uvrstil na prva mesta. Posebno izviren je njegov projekt za ureditev središčnega področja v Mariboru iz leta 1997 po naročilu občinske uprave mesta (*na sliki*). Mariborski načrt je po svoje zelo zanimiv. Predstavlja vrsto novosti v arhitekturi. Gre za trg Borisa Kraigherja oz. njegovo urbanistično ureditev. Pri tem so sodelovali absolventi za arhitekturo Bojan Purg, Dean Lah in Primož Fijavž. Obravnavani mestni prostor leži na zelo občutljivi točki, v sečišču mestnih programskih osi. Prva povezuje obrežje Drave z Lentom ter mestni park, druga pa poteka od avtobusne postaje do starega mestnega jedra. Ne da bi se spuščali v strokovne podrobnosti načrta, naj predvsem spomnimo, da gre za projekt "pokritega trga", kjer vlogo kritja igrajo posebne svetilke. Slika sama morda najbolje ponazarja idejo tega "pokritega trga", kot nam je sam arhitekt obrazložil s temi besedami: "Globalno spremembo v programiranju trga in tudi širše okolice pa predstavlja načrtovano nadkritje. Mentalna streha... kot razvojna posledica predlaganega fizičnega pokritega trga... omogoča značajsko spremembo trga v času in prostoru na tako pomembnem sečišču mestnih programskih osi in je močna osnova za postopno programsko nadgradnjo in obogatitev ter vzpostavljanje novih kvalitet obravnavanega območja... »Pokriti trg« postane privlačen ekonomski subjekt..."

Lep strokovni uspeh slovenskega arhitekta iz naše dežele je prav gotovo tudi ponoven dokaz življenjskosti naše skupnosti ne samo doma, ampak tudi izven naših meja. Arhitektu Prinčiču zato lahko samo iskreno čestitamo in mu želimo še nadaljnjih uspehov na delovnem področju.

AB

MEDNARODNA LIKOVNA DELAVNICA NA SINJEM VRHU OD 22. JUNIJA DO 1. JULIJA

SLOVENIJA ODPRTA ZA UMETNOST

KLARA KRAPEŽ

Misel zamejskega pisatelja "in lepota ni nič drugega kakor umetnost odvzemanja" bi lahko veljala tudi za drugačne vrste ustvarjalcev kulture, likovne umetnike, ki so prav te dni na Sinjem vrhu nad Ajdovščino ustvarjali v okviru mednarodne likovne delavnice, naslovljene *Slovenija odprta za umetnost*. Slikarje in kiparje je namreč prav to okolje izredno navdihovalo, da so iz njega znali dovolj vzeti in zapisati likovno govorico pokrajine. Prejeto so vrnili, ko so izražali vse notranje in skrito in med seboj tkali osebne, ne zgolj strokovne vezi.

Kot že vsa leta doslej, je bil duša projekta slikar Klavdij Tutta, pri organizaciji pa sta mu pomagala tudi njegova žena Klementina Golija in brat Etko Tutta. Vsi trije so, ne glede na organizacijske zahteve, ki jemajo veliko časa in energije, uspeli ustvariti tudi svoja nova dela, s čimer so dopolnili že tako bogato novonastalo zbirko tokratnega srečanja. Sinji vrh je gostil ustvarjalce iz 15 držav, med njimi nekatere najboljše predstavnike zadnjih likovnih tokov (kar potrjujejo tudi številne nagrade nekaterim udeležencem), vse to pa je za prostor, kot je Slovenija, izrednega pomena. Začetna ideja Klavdija Tutte o stalnem likovnem ateljeju, ki bi ponujal možnost razstavljanja in hkrati tudi ustvarjalnega prostora, se tako počasi uresničuje, saj se je prav v tem letu oblikovala stalna razstava *Slovenija odprta za umetnost*. Veliko vlogo pri tem ima tudi gostitelj vsakoletne delavnice, gospodar Sinjega vrha, Hieronim Vidmar, ki je pobudi in željam likovnikov znal prisluhniti že pred petimi leti, ko je bilo tovrstno srečanje prvič pripravljeno.

V začetku kmečki turizem Vidmarjeve družine se počasi spreminja v muzej na prostem, gostoljubne sobe pa postajajo galerijski prostori. Osebna avtopoetika udeležencev ostaja tako zapisana zgolj naključnim obiskovalcem, pa tudi ljubiteljem likovne umetnosti. V letih doslej je tako pred hišo Vidmarjeve družine na Sinjem vrhu nastala železna skulptura, ki svojo popolno funkcijo in namembnost pridobi ob značilni burji teh krajev, saj je izdelana na osnovi vetrnice. Nova pridobitev preteklega leta je tudi fontana, za katero je kip školjke oblikovala Irena Brunec, letošnja lesena skulptura Mati in žena pa je delo Stanislava Jarma.

Osnovna ideja mednarodne likovne delavnice je izražanje osebne izpovedi, avtorskega sloga in koncepta, kar naj bi bilo spodbujeno prav zaradi enkratnosti okolja in druženja ustvarjalcev iz vse Evrope ter sveta. Skupno ustvarjanje naj bi spodbudilo tudi še višjo kvaliteto likovnikov različnih generacij in tehnik. Omogočeno je izražanje v različnih akrilnih, oljnih in mešanih tehnikah, kiparstvu, instalacijah, fotografiji in multimedialnih pristopih, edina ovira je pravzaprav le uporaba grafične tehnike, kar se bo za naprej morda še spremenilo.

Očitno pa dosedanjih udeležencev to niti ni motilo. Izredno klimo in resnično prelep prostor delavnice, ki naj bi po besedah Klavdija Tutte izžareval posebno energijo, je mogoče utemeljiti tudi z dejstvom, da je 27 avtorjev izdelalo kar 110 platen, prišteti pa je potrebno tudi še vsa dela, nastala na papirju, v lesu, in kiparske izdelke. Številnost nastalih izdelkov sicer sama po sebi ne potrjuje tudi že dovolj visoke kakovosti, vendar pa so po mojem mnenju vsa nastala dela resnično prikaz trenutno najboljših ustvarjalcev likovne umetnosti. Vsa dela bodo predstavljena tudi na treh (že tradicionalnih) razstaviščnih prostorih v Sežani, Velenju in Idriji, pri čemer ne bo manjkal niti katalog. Nekateri od izdelkov, nastalih na Sinjem vrhu, bodo odslej v zbirkah sponzorjev, saj bi bilo brez njihove pomoči praktično nemogoče izpeljati tako celovit in zahteven projekt. Tovrstna pripravljenost nekaterih pa je lahko tudi spodbuda za druge, ki bi likovnike morda želeli podpreti v prihodnjih sezonah in se zavedajo pomena mednarodnih srečanj. Glavni pobudnik Klavdij Tutta namerava namreč mednarodno likovno delavnico *Slovenija odprta za umetnost* pripravljati še velikokrat.

PODLISTEK

OB OBISKU KULTURNEGA DRUŠTVA "SKALA" IZ GABRIJ NA SARDINIJI

Na otoku pregnancev (3)

DORICA MAKUC

NA OTOK

Na oljčno nedeljo, 18. aprila 1943. leta zvečer, sta Francetova 27. kompanija in še 21. kompanija na ladjah Trieste in Napoli, ki sta bili polni vojaštva in vojnega materiala, zapustili Civitavecchio. In Pavlica je zapisal: "Kmalu nas je objela temna noč, a smo še malo razločili mesto in vsi smo gledali tja proti obali, dokler se je kaj videlo in vsi smo imeli eno misel, kdaj bo tisti čas, ko te bomo spet zagledali, ali pa morda nikdar več... Pristali smo v Olbiji okrog 9. ure 19. aprila. Tu smo se izkrcali v dobri uri, nato so nas dobro prešteli, da bi kdo ne poskusil se peljati nazaj... Mesto Olbija je manjše kakor Gorica, po sredi pelje glavna ulica, kjer so tudi glavne palače. Mi smo marširali po glavni ulici na severno stran mesta, kjer je bila tudi postaja. Odložili smo našo prtljago in posedli, odprli naše torbe in použili naše kosilo, ki smo ga imeli s seboj. Potem smo šli pogledat, kje se dobi kaj vina. Da se dobi vino težko, so nam povedali že naši rojaki v pristanišču. In tudi res je bilo tako, vina nismo dobili nikjer, dobila se je neka vrsta vina po imenu *vernača* po 25 lir liter. Nobeden naših višjih oblasti nam ni znal povedati, kdaj in kam jo bomo odrinili. Kmalu popoldne je zatulila sirena in naznanila alarm, ljudje so hiteli iz mesta v veliki naglici, z avtomobili, kolesi, vsak s tem, kar je imel, da je šlo bolj hitro. Pa k sreči ni bilo sovražnih letal. Ob 7. uri in pol zvečer smo jo odrinili iz Olbije, začelo se je temniti. Naš moro je precej hitro peljal v noč po pusti Sardegni... V Decimo se odcepi železnica, ki pelje v Iglesias, tu smo zvedeli, da se peljemo v Cagliari. Na zadnji postaji Elmas pred Cagliarijem smo videli letališče in tudi prvikrat učinke sovražnih bomb. Posebno hangarji so bili razdejani. Ko smo zavozili na postajo Cagliari, ki je bila za silo popravljena, smo zagledali razbite železniške vozove, šipe po poslopjih, strehe. Zavedali smo se, kam smo prišli, da bo treba brusiti pete večkrat... Do takrat je bilo poškodovano pristanišče in glavna postaja v Cagliariju, via Roma in še nekaj drugih poslopij. Ko je prišel major pionirskega poveljstva, kamor so nas dodali, nam je dal ukaz, da gremo na južno-vzhodno stran mesta, na 6 km oddaljeni trg Quarti St. Elena. Naložili smo naše blago in jo odrinili po precej strmi ulici čez hrib. Med potjo smo videli na več krajih, kako so delavci hiteli vrtati zaklonišča. Ko smo prišli na vrh griča, se je videlo na obe strani mesta in celo zaliv. Proti zahodu je bilo pristanišče, zaliv je segel visoko gor proti severozahodu do Elmasa, kjer je bilo letališče in tudi pristan za vodna letala. Bolj na desno pod hribi je ležala vas Capoterra, kjer so bile velike soline. Proti jugovzhodu, kamor smo bili namenjeni, je ležala valovita ravan, kjer je bilo več velikih vasi; nizki griči so bili posajeni z vinogradi, oljkami, njive posajene z žitom, turšco, ali krompirja ni bilo videti, ni uspeval radi premalo dežja. Prva vas od Cagliarija dalje je bila Pirri, toda do trga Quarti St. Elena je bilo še 4 km..."

DALJE

NA GORIŠKEM GRADU

ZLATO IN MITI IZ PERUJA

SAŠA QUINZI

Zlat okras, kultura Paracas

Poletno razstavno pobudo Pokrajinskih muzejev *Zlato, obredi in mitologija antičnega Peruja* označuje gotovo velik organizacijski podvig, saj prihaja večina skoro dvesto razstavljenih eksponatov iz Narodnega muzeja antropologije, arheologije in zgodovine perujske prestolnice Lime, iz zbirke Alvigni iz Bielle pa so na ogled predvsem tekstilni vzorci. Razstava želi obiskovalcem prikazati 15.000-letni zgodovinski prerez južnoameriške celine prek človeških naselitev in civilizacij, ki so si v stoletjih sledile na tleh današnjega Peruja. Obisk se začenja pri prvih lovcih-nabiralcih, ki so prišli na novo celino preko Beringove ožine, in se nadaljuje s prikazom različnih andskih kultur do "*conquiste*" l. 1532. Postavitev sledi v glavnem dvema tematskima sklopoma. Prvi predstavlja prek izbranih predmetov nekako antologijo vseh kultur, ki so bile prisotne na obali ali planotah, na Severu ali Jugu, vse do Inkov. Drugi del želi osvetliti odnos med človekom in naravo prek prikaza zemljepisa in državne ureditve, družbe in slojev, prehoda od lova in nabiranja do pastirstva in poljedelstva, preko živali in rastlin, dela, astronomije in koledarja, svetih krajev in kulta mrtvih, verstva in magičnih obredov.

V povezanosti andskih ljudstev na obdelovanje zemlje, v težkem preživetju zaradi nenaklonjenih klimatskih in zemljepisnih razmer, v izpostavljenosti revščini in končno v stalnem boju za prevladovanje nad sosednimi plemeni lahko zasledimo tiste skupne silnice, ki so oblikovale glavne poteze teh kultur. Vseskozi je namreč živo prisoten občutek minljivosti človeka, ki se je znašel pod svodom grozečega, nestalnega in težkega univerzuma nenaklonjenih bogov. Tako tudi tista dela, ki imajo na prvi pogled le utilitaren predznak, skrivajo v sebi globok religiozen ali apotropejski pomen. Pomembno mesto pri spoznavanju teh plemen zavzemajo tako tekstilni vzorci in izdelki iz gline in keramike: bogato so okrašeni z geometričnimi, živalskimi ali človeškimi motivi, ki se navezujejo na razne kulte ali pomene, ki jih je prenašalo ustno izročilo (kolibri je npr. spominjal na porajajoče se življenje). Izključno religiozen in svet pomen, vezan na poveličevanje vladajoče kaste, je imelo zlato: dragocena in pogosto obdelana kovina v uhane in nosnice, oprsja, ogrlice, čelne okrase in maske, ki je sprožila krvav pohlep evropskih osvajalcev.

Gre seveda nujno za didaskaličen in splošen prikaz tako obširnega zgodovinskega loka, za nas Evropejce "drugačnih" civilizacij, ki pa lahko vseeno spodbudi našo radovednost. Razstava bo na ogled do septembra, vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 10. do 18. ure, na voljo pa je tudi katalog s spremnimi študijami, ki pregledno in primerno predstavljajo prekolumbijski Peru. Vstop za osebe nad 65. in pod 12. letom starosti je prost.

28. TABOR SLOVENSKIH PEVSKIH ZBOROV

MePZ Štandrež "na pohodu" v Šentvidu pri Stični

V Šentvidu pri Stični se je zbralo v nedeljo, 22. junija, 7.000 pevcev iz Slovenije in zamejstva na 28. Taboru slovenskih zborov. Zastopali so več kot 250 zborov. *Pojo naj ljudje* se je glasil moto srečanja. In pevci iz vseh koncev in krajev so mogočno zapeli in se skupno poveselili tega vsakoletnega srečanja ljubiteljev slovenske pesmi.

Tabor se je začel že v soboto, 21. junija, z nastopom zamejskih slovenskih zborov iz Koroške, Primorske, Hrvaške in Madžarske. Po pozdravnem nastopu domačega ženskega pevskega zbora so stopili na oder MePZ iz Monoštra (Madžarska), ženski kvartet iz Borovelj (Koroška), moška vokalna skupina Odmevi iz Trsta, MePZ z Reke, zbor Oton Župančič iz Štandreža, zbor iz Zagreba in MePZ Štandrež, ki je zastopal Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Pevke in pevce sta pozdravila predsednik odbora Jernej Lampret in predstavnik ZKOS Ravnikar. Na nedeljskem slavju je imel slavnostni govor tenorist Jože Kores, ki je poudaril nenadomestljivost pevske tradicije in še posebej podčrtal, kako Šentviški tabor znova potrjuje našo skupno voljo do ohranjanja stoletne narodne dote.

28. Tabor je izpolnil pričakovanja organizatorjev, nastopajočih in tudi prijaznih domačinov, ki so veliko prispevali, da so se vsi lepo počutili in da je praznik slovenske pesmi potekal v skupnem zadovoljstvu.

NAGRADA ACERBI ALOJZU REBULI

Tržaški pisatelj Alojz Rebula je letošnji dobitnik literarne nagrade Giuseppe Acerbi. Prejel jo je za italijanski prevod romana *V Sibilinem vetru* (Nel vento della Sibilla). Na drugo mesto se je uvrstil drug tržaški slovenski pisatelj, in sicer Dušan Jelinčič za prevod dela *Zvezdnate noči* (Le notti stellate). Tretji tržaški slovenski avtor, ki se je uvrstil v finalni del tekmovanja, in sicer Boris Pangerc, se je s prevodom *Majence* (L'albero del maj) uvrstil nekoliko nižje.

Nagrado Acerbi so podelili v soboto, 28. junija, v kraju Castel Goffredo med Mantovo in Brescio. Bila je to že peta izdaja te nagrade (prirediteljici sta občina Castel Goffredo in krajevna Hranilnica in posojilnica, pokrovitelji pa predsedstvo italijanske vlade, ministrstva za kulturne dobrine, šolstvo in zunanje zadeve, dežela Lombardija in pokrajina Mantova), ki je letos postavila pod drobnogled ravno slovensko književno ustvarjalnost. Poleg običajne nagrade so podelili tudi posebno nagrado za življenjsko delo pesniku Cirilu Zlobcu (avtorja je predstavil Miran Košuta), pred nagrajevanjem pa je potekala tudi okrogla miza o turizmu v Sloveniji v sodelovanju z občino Piran (s katero je občina Castel Goffredo pobratena) in z milansko izpostavo slovenskega turističnega urada. Slovesnosti se je udeležil tudi veleposlanik Republike Slovenije v Rimu Peter Bekeš.

DRAGA MLADIH '97

FRANCESCA SIMONI

Letos septembra bo potekala 7. Draga mladih z naslovom *Naslednja postaja: Evropa!* Študijski dnevi bodo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, blizu Trsta, od četrtka, 4. septembra 1997 popoldne, do sobote, 6.9. zjutraj. V programu so predvideni uvodno predavanje z naslovom *Kulturni in duhovni temelji Evrope* ter dve okrogli mizi. Na prvi bodo nastopili predstavniki držav, ki so že vključene v EU, in sicer predstavniki Italije, Nemčije, Avstrije, Velike Britanije in Francije, na drugi pa slovenski strokovnjaki z različnih področij, in sicer: Ivana Suhadolc, vodja tiskovnega urada za manj razširjene jezike v Bruslju, Borut Pahor, predsednik Združene liste socialnih demokratov in poslanec v slovenskem parlamentu, Andrej Aplenc, član gibanja 23. december, Franci Križanič, univerzitetni profesor ekonomije, in Franc Zagožen, član Ljudske stranke in poslanec v slovenskem parlamentu.

Poleg skupnega razglabljanja o pomenu EU za zamejstvo, Slovenijo in svet, bodo imeli udeleženci še priložnost, da se udeležijo kulturnega večera, izleta in družabnosti z zabavo.

Ker je letošnja tema zelo aktualna, ker vam študijski dnevi nudijo možnost, da se srečujete z drugimi mladimi in skupaj s predavatelji obravnavate zanimive teme, si razjasnite morebitne dvome in izpostavite svoje misli; upamo, da se boste v čim večjem številu odzvali tej pobudi. Podrobnejše informacije lahko dobite na uradu Slovenske prosvete v Trstu, tel. 0039-40-370846, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.

Hongkong spet kitajski

JANKO JEŽ

Nekaj pred polnočjo 30. junija so v Hongkongu opravili predajo poslov. Britance je zastopal prestolonaslednik princ Karel. Ni bilo demonstracij, ki so jih nekateri želeli. Vse je potekalo v duhu pokomunistične politike sedanje pekinške vlade, ki je v sklop Maove dediščine vnesla več novih dejstev; med drugim je novo notranjo politiko začela z geslom: "Ena država, a dva sistema." Osrednja oblast bo torej poleg običajnega kolektivističnega centralizma pustila živeti še dalje kapitalistični liberalizem v Hongkongu. Dediči ponesrečene liberalistične prenove iz leta 1989 na trgu Tienanmen v Pekingu bodo morali v Hongkongu umolkniti ali pa se preseliti na otok Tajwan. Hongkong je doživel boljšo usodo kot Tibet. Kaj pa bo zdaj s Tajwanom?

Usoda slovitega kitajskega mesta Hongkonga je torej danes predmet splošnega zanimanja. Po tako imenovanih opijskih vojnah je Velika Britanija kot zmagovalka nad Kitajsko leta 1841 prevzela oz. vsilila svoje nadzorstvo še na jugovzhodno Azijo in s tem gospodarsko trdno povezala posamezne predele svojega prostranega imperija. Velika Britanija je kratko in malo zasedla otok Hongkong in ga do danes upravljala kot svojo kolonijo, vendar v obliki natančno določene omejitve do 1. julija 1997. Zaradi prehrambenih nujnosti je l. 1898 vzela v najem za 99 let še polotok Kawloon. Nova britanska posest je obsegala 1013 km^2 površine, to je ozemlje, ki je približno petindvajsetkrat manjše od Slovenije, ki pa je že leta 1953 imelo 2.500.000 prebivalcev, v glavnem zbranih v prestolnici Victoria. Ta pa danes šteje več kot 6 milijonov prebivalcev. Victoria spada danes med sedem največjih pristanišč sveta in je druga finančna in blagovna tržnica v Aziji, kjer pretovarjajo v 24 urah po en kontejner vsako minuto. Prebivalci so večinoma Kitajci. Evropejci, ki jih je samo kakih dva tisoč, so imeli v svojih rokah vse vzmeti politike in gospodarstva. Angleži so svojo azijsko posest na južni kitajski obali opremili z demokratskim parlamentarnim videzom, ki je za kitajske domačine kljub vsemu bil le krinka novega kitajskega služenja evropski oblastiželjnosti nad rumeno celino.

Pod britanskim vodstvom in v prid britanskih političnih in gospodarskih interesov je Hongkong hitro napredoval v mogočno finančno središče: postal je nekakšna zlata koklja, ki je sproti valila zlate pirhe, ki so tudi precej prijali Kitajski republiki, saj je ta spretno izkoriščala Hongkong kot svoje okno v svetovljanstvo najširšega finančnega pomena. Kitajska vlada v Pekingu je sporočila, da bo ohranila v spet pridobljenem Hongkongu dosedanje gospodarske in finančne temelje. Borza v Victoriji in z njo povezanih borznih središčih po svetu je dala takoj povoljni znak, da v to kitajsko obljubo verjame. Kitajski posli so namreč takoj močno poskočili. Kitajski so zato še dalje odprte vse svetovne banke. Na razpolago so ji ogromne vsote v najžlahtnejših valutah za razvoj njene trgovine z vsem svetom. Zlata koklja v Hongkongu bo torej še dalje valila zlate pirhe. Morda bodo še večji. Kitajsko upravo v Hongkongu je namreč z letošnjim 1. julijem prevzel kitajski domačin, ki spada med največje finančnike in ladjarje na krajevni ravni. Je filopekinško usmerjen, zato ga je osrednja kitajska vlada že pred nekaj meseci postavila ob bok britanskemu guvernerju, da se je lahko do vseh podrobnosti seznanil z zahtevnim in odgovornosti polnim delovanjem hongkonškega valilnika zlatih jajc.

DALJE

slori

OBVESTILO ZA NATEČAJ

Slovenski raziskovalni inštitut je ustanovil sklad za nagrajevanje diplomskih nalog iz družboslovja, gospodarskih, pravnih in prostorskih ved, geografije in urejanja prostora, ki posredno ali neposredno zadevajo prisotnost Slovencev v Italiji.

Prednost bodo imeli kandidati pravnih in zgodovinskih ved, ki nameravajo osvetliti zapletene pravne vidike vaških srenj oziroma vaške skupne lastnine ter njihov nastanek in razvoj do današnjih dni. Prednostno bodo obravnavane tudi diplomske naloge, ki bodo imele za predmet gospodarske razvojne možnosti obmejnega prostora v luči vključevanja Slovenije in še preostalega zaledja v Evropsko unijo.

Višina nagrad je od 1.000.000 do največ 2.000.000 lir.

Razpisna določila so na voljo na sedežu Slorija v Gorici ter v prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu. Rok za predložitev prošenj poteče 15. julija 1997.

NA TRŽAŠKI POMORSKI POSTAJI

SPREJEM OB DNEVU SLOVENSKE DRŽAVNOSTI

FOTO KROMA

Generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Vlasta Valenčič-Pelikan je v četrtek, 26. junija, ob dnevu slovenske državnosti priredila sprejem na tržaški pomorski postaji. Udeležilo se ga je veliko število povabljencev, med katerimi gre omeniti tržaškega župana Illyja, prefekta De Feisa, podpredsednika deželnega sveta Budina, druge diplomatske predstavnike ter vidne zastopnike slovenske manjšine v Italiji s političnega, družbenega, kulturnega in zlasti gospodarskega področja. Ob tej priložnosti je bila prisotna tudi nova državna sekretarka za Slovence po svetu in v zamejstvu Mihaela Logar.

Sprejem je bil tudi priložnost za sproščene pogovore o najrazličnejših vprašanjih, pa tudi za prijateljsko snidenje in nova spoznanja med udeleženci.

SDGZ / 21. OBČNI ZBOR

PREGLED OPRAVLJENEGA ENOLETNEGA DELA

V ponedeljek, 30. junija, je potekal v dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah 21. redni občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Občni zbor je bil po statutarnih pravilih delovnega značaja, zato niso izvolili novega vodstva, temveč le zamenjali nekatere člane nadzornega odbora (nova člana sta Adriano Gariup in Aleksander Harej, nadomestna članica pa je Mikela Drnovšček).

Glavno poročilo je podal predsednik Marino Pečenik. Orisal je delovanje v preteklem letu; to se je ujemalo s hudo krizo, ki je zajela gospodarstvo slovenske manjšine. SDGZ, je dejal Pečenik, je skušalo spremljati tok dogajanj v zvezi s krizo Tržaške kreditne banke (v ta namen se je ravno na pobudo Združenja osnoval Odbor za zaščito varčevalcev TKB), z njo povezanega gospodarstva, zlasti podjetij v Benečiji, krizo organiziranosti manjšine, finančne probleme Primorskega dnevnika, obenem tudi zreti naprej, na razvojne možnosti posameznih sektorjev in na približevanje Slovenije Evropski zvezi. Svoje poročilo je končal z napovedjo, da bodo pri Združenju nadaljevali s sistematičnim delom z mladimi, s spremljanjem novih razmer ob vstopu Slovenije v EZ, z iskanjem čimvečje uveljavitve pravic pravega sindikata slovenskih podjetnikov, s krepitvijo vsakega posameznika in celih sektorjev.

Edi Kraus je zatem poročal o poteku lanskoletnih proslavljanj 50-letnice SDGZ; Marino Košuta je podal poročilo nadzornega odbora, ravnatelj Združenja Vojko Kocjančič pa je podal obračun in orisal proračun.

Razprava, ki je sledila poročilom, je obravnavala zlasti vsebino resolucije, ki jo je predlagal odv. Jože Škerk. V besedilu resolucije je med drugim rečeno, naj SDGZ vstopi v obe krovni organizaciji SKGZ in SSO (trenutno je Združenje član le SKGZ) ali pa naj ne bo član nobene; to v duhu neodvisnosti in nepolitičnosti te stanovske organizacije. Resolucija je predlagala tudi pospešitev postopka združevanja s Slovenskim gospodarskim združenjem iz Gorice (o tem je bil govor tudi v Pečenikovem poročilu). Zaradi predlagane resolucije (ki jo je odv. Škerk na koncu umaknil) se je sprožila živahna izmenjava mnenj o njeni umestnosti v tem trenutku.

Udeležence občnega zbora je pozdravil tudi predsednik SGZ iz Gorice Vid Primožič.

ČAS MATUR NA NAŠIH ŠOLAH

Na slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu potekajo v tem času maturitetni izpiti. Abiturienti so v prejšnjem tednu že opravili pisni del mature (predmeti so bili latinščina, matematika, slovenščina in italijanščina), sedaj pa je na vrsti še ustni del, ki se bo predvidoma zaključil sredi meseca. Mature nižjih šol so že opravljene, tako da so nižješolci oz. višješolci, ki letos niso imeli maturitetnega izpita, lahko mirno šli na počitnice.

Abiturienti pred pisanjem maturitetnih nalog (Foto Kroma)

VISOK ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

VSE NAJBOLJŠE, VLADO ŠVARA!

19. junija je znani tržaški glasbenik in dirigent Vladimir (Vlado) Švara praznoval visok življenjski jubilej - 90 let. Ob tej priložnosti je slavljenec v domačih Ricmanjih prejel že veliko čestitk in voščil; prav pa je, da se ga v tem skromnem prispevku - čeprav zapoznelo - spomni tudi naš časopis.

Vlado Švara se je rodil leta 1907 v Ricmanjih v številni in glasbeno nadarjeni družini (glasbeniki so bili tudi njegovi bratje Ivan, Ernest, Danilo, Darko in Vinko). Po osnovni šoli in 1. razredu realke se je na tehničnem zavodu *Galilei* v Trstu usposobil za avtomobilskega elektromehanika. Ta poklic je opravljal do upokojitve leta 1975. Vendar je Švarovo ime - kot že rečeno - povezano z glasbo in zlasti z zborovskim petjem. Glasbo je študiral sedem let na tržaški Glasbeni matici pod vodstvom profesorjev Vasilija Mirka, Viktorja Šonca in Srečka Kumarja. Že s štirinajstimi leti je začel orglati v ricmanjski cerkvi, kmalu zatem je prevzel še vodstvo domačega cerkvenega zbora in prosvetnega zbora *Slavec*. L. 1934 je prišel k Sv. Jakobu, katerega cerkveni in prosvetni zbor je pod njegovim vodstvom dosegel za tiste čase visoko kakovostno raven, tako da je postal eden najboljših zborov na Primorskem. 15 let je vodil tudi zbor v srbsko-pravoslavni cerkvi v Trstu. Zaradi njegove dejavnosti (prosvetni zbor je seveda pod fašizmom deloval v ilegali) so Vlada Švaro preganjale italijanske fašistične oblasti: doživel je zapor in konfinacijo, od koder je zbežal po kapitulaciji Italije l. 1943. Po vojni je do razpusta leta 1956 vodil obnovljeni šentjakobski zbor *Ivan Cankar*. Okrog leta 1967 je obudil ricmanjski zbor, vodil pa je tudi domači otroški in mladinski zbor. Bil je tudi odbornik in podpredsednik Glasbene matice; uglasbil in harmoniziral je več pesmi, za svoje delo je prejel veliko število priznanj.

Prepričani smo, da je to le skromna obnova vsega, kar je Vlado Švara naredil v svoji dolgi življenjski dobi. Ob tem pa mu iz srca voščimo še na mnoga leta!

90 LET ALOJZA LUPINCA IZ PRAPROTA

Jubilant med svojimi čebelami

Ko človek stopi k Lupinčevim v Praprotu, lahko občuduje zgledno urejeno kraško domačijo in se mu odpira krasen pogled na okoliške vasi, vse tja do Devina, izliva Soče in Gradeža; predvsem lahko občuduje žlahtnost, ki jo izžareva ta dom in ki je odraz njegovih ljudi. V tej trdni kraški domačiji se je rodil pred 90 leti kot najmlajši otrok Marije Škerlj iz Saleža in očeta Ivana Alojz Lupinc. Ob tako visokem življenjskem jubileju, ki ga je preživel v širšem družinskem krogu, mu tudi mi čestitamo in voščimo trdnega zdravja ter da bi še naprej ohranil svojo dobro voljo in vsa zanimanja, ki jih ima.

Pri hiši je bilo skupno osem otrok. Prvorojenec je bil tudi krščen za Ivana, po njem se je rodila Marija, ki se je poročila z železničarjem Kantejem in se je po prihodu Italije z možem preselila v Ljubljano. Tudi Zofija se je tedaj z družino umaknila v Ljubljano, kjer je nato vodila trgovino z zelenjavo. Četrti otrok je bila Justina. Ta se je omožila v Vižovlje k Žužkovim in še mlada umrla na porodu. Leopolda, pripoveduje Alojz Lupinc, se je poročila h Kraljevim v Slivno. Peta sestra, Ivanka, se je tudi poročila v Vižovlje, in sicer h Klaričevim. Tri leta starejši od slavljenca je bil Bogomil, ki ga je doletela čudna usoda. Bil je študent ekonomije v Trstu in je kot tigrovec raznašal slovensko literaturo po Krasu ter po širšem Tržaškem. Prav zaradi te dejavnosti so mu fašisti grozili z aretacijo, tako da se je umaknil v Jugoslavijo, kjer je nadaljeval študij, a je tik pred zaključkom študija v nepojasnjenih okoliščinah avgusta 1935 utonil v Donavi pri Novem Sadu.

Alojz Lupinc pa je šel po končanem šolanju za trgovskega vajenca v Trst. Tu se je vključil v kulturno delovanje in se še zlasti zanimal za gledališče. Obiskoval je tudi režiserski tečaj, ki so ga nasilno razpustili fašisti. Vojsko je služil v Piacenzi, po vrnitvi v Trst pa se je spet zaposlil v trgovini jestvin. Sprva je kazalo, da bo kmetijo prevzel najstarejši brat Ivan. Toda zgodilo se je, da so fanta po nekem plesu v Samatorci pretepli fašisti, tako da se je moral celo zateči v bolnišnico. Pretepanje mu je pustilo težke posledice, tako da je na začetku 30-tih let Alojz pustil trgovino in se vrnil domov. In kmalu se je pokazalo, da ima predvsem dve ljubezni: trte in čebele. No, kot sam pravi, točneje tri, tudi Marijo, ki je bila doma iz Klanca in s katero sta se poročila leta 1934, umrla pa je leta 1992. Rodili so se jima trije otroci: Bogomila, Danilo in Nadja.

Klepet z jubilantom je zelo zanimiv. Iz vsega, kar pripoveduje, žari velika ljubezen do zemlje, čebel in trt, a tudi globoka narodna zavest ter kritičen in kulturen odnos do vseh pojavov tega sveta.

OB SV. PETRU IN PAVLU ŽUPNIJSKI PRAZNIK V SV. KRIŽU

V nedeljo, 29. junija, so v Sv. Križu praznovali god farnih zavetnikov sv. Petra in Pavla. Ob 10. uri je bila slovesna sv. maša z govorom, ki jo je daroval upokojeni župnik in pisatelj Jožko Kragelj. Po sv. maši je bila tradicionalna procesija z Najsvetejšim po vasi, ki jo je vodil domačin in sedanji proseški župnik Rudi Bogatec. Ob tej priložnosti so se svetokriški župljani spomnili tudi 150-letnice ustanovitve samostojne župnije. V spomin na to pomembno obletnico so ob župnijski cerkvi postavili slavolok z letnico 1847-1997.

FESTIVAL AMATERSKIH DRAMSKIH SKUPIN

MNOŽICA NAPOLNILA MAVHINJSKI TRG

ERIK DOLHAR

V nedeljo, 6. julija, se bo v Mavhinjah z nagrajevanjem zaključil nadvse uspešni 2. zamejski festival amaterskih dramskih skupin, ki so ga odlično pripravili člani domačega Športno-kulturnega društva Cerovlje-Mavhinje ob pomoči občine Devin-Nabrežina, ZSKD, SSO in Primorskega dnevnika.

FOTO KROMA

Vse od uradnega odprtja festivala v sredo, 25. junija, je na mavhinjski trg prišla ogromna množica ljubiteljev amaterskih odrov. Za nekatere skupine velja takoj pripomniti, da bi se, po kakovostnih izvedbah sodeč, lahko kosale tudi s profesionalnimi ansambli. Če je bilo za prvi večer skoraj pričakovati tako množično udeležbo občinstva, h kateri je prispevalo tudi podaljšano odprtje maloobmejnega prehoda pri Gorjanskem (ta bo tudi v nedeljo ob zaključku festivala odprt do 24. ure), pa si verjetno še največji optimist ni mislil, da bodo prav vsi večeri tako dobro obiskani.

Na slovesnem odprtju je najprej pozdravila predstavnica domačega društva Daria Gherlani, nakar je nekaj ljudskih pesmi zapel moški zbor Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja. Zbrana publika je nato z bučnim ploskanjem sprejela na oder prvo skupino, ki jo sestavljajo člani ŠKD Cerovlje-Mavhinje. Igralci so se predstavili z eksperimentalno igro Henrika Grudna in Richarda Sluge *Moder si, Čebula* v režiji Maje Lapornik. Pristno pripovedovanje zgodbe o tipičnem zamejcu, ki ga je namišljeni vsemogočni Bog Slovencev Purulus izbral, da naseli planet Mega Repen, je pri publiki izzvalo veliko smeha in dobre volje.

Naslednje večere je na odrske deske na trgu in pod velikim šotorom na bližnjem vrtu stopilo več zamejskih amaterskih dramskih skupin. Šotor je tudi pripomogel, da so lahko igre nemoteno izvedli, saj so bili zaščiteni pred poletnimi plohami. Drugi večer je bilo v ospredju narečno gledališče s tradicionalnima ljudskima igrama dramskega odseka Prosvetnega društva Mačkolje *Mačkulanske štorje* Romilde Smotlak Tul v izvedbi Milene Smotlak in Valentine Tul ter dramske skupine KD Rovte Kolonkovec *J'en še smua lete*, ki jo je režiral Drago Gorup. V petek so prišli na vrsto najmlajši z otroško igro Frana Milčinskega *Zvezdica zaspanka* v izvedbi otroške dramske skupine SKD Primorec - Trebče, v režiji Suzi Bandi.

Letošnji festival posveča posebno pozornost najmlajšim, saj so *Zvezdici zaspanki* sledile še v soboto otroška igra *Tačkova sreča* KD Kraški dom, v nedeljo *Gozdnate živali prirejajo gostijo* otroškega zbora KD Oton Župančič iz Štandreža, v torek so dijaki Slomška uprizorili *Modro vrtnico*, sredi tedna pa sta bili na sporedu dve lutkovni igri: *Salon expon* dijakov nižje šole Ivan Trinko iz Gorice in *Korenčkov palček*. Dramski skupini Znanstvenega liceja F. Prešeren in Industrijskega tehničnega zavoda Volta sta v petek, 27. junija, uprizorili Aristofanovo mladinsko igro *La pace - Mir* skoraj v celoti v italijanščini, kar je med navzočo publiko vzbudilo nemalo začudenja in tudi negodovanja. Veliko uspeha pa je imela eksperimentalna igra Male Tržaške Kabaretne Bande *Tierra, dentierra in libertad*. Gre za duhovito zgodbo dveh upokojenih španskih borcev, ki živita v domu za ostarele in se spominjata na svojo slavno preteklost iz španske državljanske vojne. Večer kasneje je mladinsko igro Luise Alcott v priredbi in režiji Lučke Susič *Male dame* izvedel Slovenski oder. Zgodba se odvija v obdobju ameriške secesijske vojne in takoj po njej, ko se zelo različni sestri sprašujeta o svoji prihodnosti. Na koncu pa je dramska skupina SKD Slavec Ricmanje-Log prikazala še tradicionalno ljudsko igro Tatjane Turko *Ana B'lana pupa*. Tu je duhovito prikazana tragedija zamejske družine, v kateri hči zboli oz. se zaljubi v Italijana, ki je povrhu še južnjak, tako da ga oče noče sprejeti v družino. Konec pa je vesel, saj se dekle zaljubi v zdravnika, ki jo je oskrboval. V nedeljo je tradicionalno ljudsko igro *Teku je b'lo ambet v Bueršte*, v režiji Bože Hrvatič, podala dramska skupina društva Slovenec iz Boršta. V ponedeljek je bila na sporedu le mladinska igra *Tajno društvo PGC* v izvedbi gledališke skupine SKK. V torek sta se zvrstili mladinska igra *Klepet na Punkišču* Zvonka Legiše v izvedbi dijakov srednje šole Igo Gruden iz Nabrežine ter *Iz take smo snovi kot s(r)anje* Sergeja Verča, ki jo je uprizorila mladinska igralska skupina KD Rdeča zvezda iz Saleža.

Pregled iger v Mavhinjah zaključujemo s sredo, 2. t.m., ko je bila na sporedu še ena tradicionalna ljudska igra Tatjane Turko *Pod zvezdami* v izvedbi dramskega odseka KD Prešeren, večer pa je sklenila dramska skupina Metronom, ki se je predstavila z eksperimentalno igro Čuka, Mermolje, Kravosa in Košute *Kaj bi bilo sonce brez ljudi*.

Obiskovalci mavhinjskih kulturnih večerov si lahko tudi ogledajo razstavo obrtniških in umetniških izdelkov, na voljo pa je tudi dobro založen kiosk.

NADALJNJI RAZPORED PREDSTAV:

Petek, 4. julija:

- ob 20.30 C.Goldoni, prir. Maja Lapornik - *Primorske zdrahe*, izvaja Dramska skupina SKD Igo Gruden-Nabrežina, rež. Maja Lapornik (tradicionalna igra);
- ob 22. uri Tatjana Turko, *Vanka in Tonca*, izvajata Tatjana Turko in Ingrid Werk (tradicionalna predstava).

Sobota, 5. julija:

- ob 20.30 Aldo Nicolaj, prir. Beneško gledališče - *Buogi možje*, izvaja Beneško gledališče, rež. Marjan Bevk (tradicionalna ljudska igra);
- ob 22. uri Gizela Budin Pegan - *Priprava na zlato poroko*, izv. dramska skupina KD Rdeča zvezda, rež. Anton Petje (tradicionalna ljudska igra).

Nedelja, 6. julija:

- ob 20.30 slavnostno nagrajevanje; ponovitev igre, ki je prejela nagrado občinstva; družabnost.

OBVESTILA

IŠČEMO PRIMERNO osebo za nabiranje reklamnih oglasov. Pokličite na tel. 040-365473.

DRŽAVNO UČITELJIŠČE *Anton Martin Slomšek* v Trstu poziva vse bivše dijake: a) da v najkrajšem možnem času pošljejo na šolo (ulica Caravaggio 4, 34128 Trst, telefaks 040/351-457) kratke anekdote ali spomine iz šolskega življenja, ki bodo prišli v poštev za proslavo 50. obletnice ustanovitve šole; b) da se v torek, 8. julija 1997, ob 20.30 zberejo na učiteljišču za pomenek o pripravi proslave.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete (ul. Donizetti 3) obvešča, da so na razpolago informacije o raznih pobudah za preživetje poletnih počitnic za mlade in študente: poletni tedni v Taizéju v Franciji, poletni tabor v Izoli, razne duhovne vaje za študente, Draga mladih na temo *Prihodnja postaja: Evropa!* na Opčinah, potovanja za študente (Irska, Škotska, Skandinavija, južna Italija in Sicilija, Češka in Slovaška, Grčija, Turčija, Egipt, Združene države Amerike), ki jih ponuja Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Za vse informacije: tel. št. 370846 - od pon. do pet. od 9. do 17. ure.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu sporoča, da je še nekaj prostih mest za poletno gorsko kolonijo v Comegliansu v Karniji. Kdor se želi vpisati, naj telefonira v večernih urah na št. 366970 ali 43194 za Trst, na št. 0481-530924 za Gorico. Kdor se je že vpisal, naj vsekakor še telefonira na navedene številke.

PRAZNOVANJE SV. Cirila in Metoda na Vejni. V soboto, 5. julija, bo ob 11. uri maša pred oltarjem sv. bratov. V nedeljo, 13. julija, ob 17.30, novomašno slavje in duhovniške obletnice: novomašnik Zoran Zornik iz Bovca, zlatomašnik g. Anton Štrancar, župnik v Podnanosu, p. Bogomir Srebot iz Trsta, 40 let mašništva.

MESEČNA MAŠA za edinost. V ponedeljek, 7. julija, v Marijinem domu v ul. Risorta, ob 17.30. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

DAROVI

OB PRVI obletnici smrti Antona Baka daruje družina: 100.000 za svetoivanski Marijin dom, 50.000 za Novi glas in 50.000 za cerkveni pevski zbor.

ZA CERKEV v Gropadi: v spomin na očeta Franca daruje Milka Brce-Gropada 100, 50.000; Štefanija Kalc ob smrti soletnice Milke Kalc 20.000.

ZA CERKEV v Logu: starši Žerjal, Log, ob krstu malega Andreja 100.000.

ZA KAPELO sv. Leopolda pri Domju: Valerija Grizonič, Krmenka, namesto cvetja na grob pokojnega moža Karla 50.000; Ljuba Smotlak, Mačkolje, namesto cvetja na grob pokojnega Karla Grizonič 20.000.

SLOVENSKO ŽUPNIJSKO občestvo v Rojanu je zbralo še 5.300.000 lir za Madagaskar. Denar je že odposlan misijonarju Janezu Krmelju, ki deluje na po neurju najbolj prizadetem področju.

ČESTITKE

Na konservatoriju *G. Rossini* v Pesaru je harmonikar **Adam Selj** zelo uspešno opravil diplomski izpit. Cerkveni pevski zbor v Rojanu iskreno čestita svojemu članu in mu želi veliko uspehov pri nadaljnjem glasbenem udejstvovanju! Čestitkam se pridružuje *Novi glas*.

NA KONSERVATORIJU
V PESARU JE 27. JUNIJA
DIPLOMIRAL
IZ KROMATIČNE
KLASIČNE HARMONIKE
ADAM SELJ

Iz vsega srca mu čestita
Kristina

ISKRENO ČESTITAMO
prof. ADAMU SELJU
IN MU ŽELIMO VSO SREČO
PRI UMETNIŠKEM IN
PEDAGOŠKEM DELU.

Družine Selj in
Martelanc

100 LET
NABREŽINSKE GODBE

PROSLAVA IN BROŠURA NABREŽINCEV

V devinsko-nabrežinski občini so v polnem teku priprave na svečano proslavo ob 100-letnici delovanja Godbenega društva Nabrežina, ki bo 11., 12. in 13. t.m. na igrišču ŠD *Sokol* v Nabrežini. V petek, 11.t.m., bodo tudi uradno predstavili brošuro o zgodovini in delovanju društva *(na sliki naslovna stran)*, ki so jo skupaj pripravili bratranca Niko in Marjana Golemac ter Massimo Veronese. V njej je zaobjeta stoletna pot nabrežinskih godcev, od prvih nastopov daljnega leta 1897 mimo tridesetletnega vodenja Stanka Misleja do današnjih dni, ko je dirigent mladi Sergio Gratton. S to predstavitvijo se bo torej začela slavnostna proslava, sledila pa bosta celovečerni koncert nabrežinske godbe in podeljevanje priznanj zaslužnim godbenikom. V soboto, 12.t.m., bo nastopila godba na pihala iz Boretta v Reggio Emilii, s katero imajo Nabrežinci že vrsto let plodne stike. V nedeljo, 13.t.m., bo po glavnih vaških ulicah sprevod vseh godb, ki se bodo udeležile slavja: poleg slavljencev in že omenjene godbe iz Boretta bodo prisotne še godbe s Proseka, Brega, iz Trebč, Doberdoba, Komna in Sežane, ki bodo nato na igrišču skupno zaigrale tri skladbe pod taktirkami Stanka Misleja, Sergia Grattona in dirigenta iz Boretta.

ED

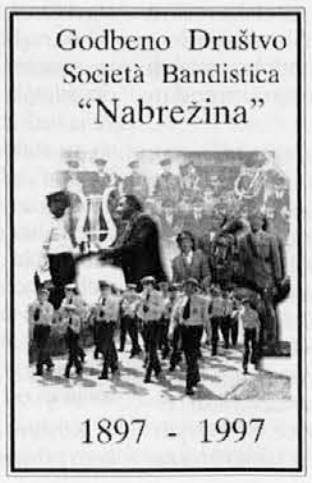

SODOBNE SKLADBE DEVINSKIH ZBOROV

V soboto, 28. junija, je bil v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu zaključni koncert mešanega italijanskega pevskega zbora iz Devina *Reiner Maria Rilke*, ki ga vodi Barbara Corbatto. Na koncertu, ki se ga je udeležilo kar lepo število ljubiteljev petja, sta sodelovala tudi dekliški zbor *Devin* pod vodstvom Hermana Antoniča, pri katerem poje tudi dirigentka zbora *Rilke*, ter moški pevski zbor *Fantje izpod Grmade*, ki ga vodi Ivo Kralj. Zbor *Rilke* se je predstavil predvsem z zanj že značilnimi črnskimi duhovnimi pesmimi, oba slovenska devinska zbora pa s sodobnimi priredbami skladb pretežno slovenskih avtorjev. Na koncu je pod vodstvom Barbare Corbatto in ob glasbeni spremljavi še mogočno zadonela skupna, črnska duhovna pesem *Amen*, ki so jo ob tej priložnosti zapeli vsi trije zbori. V dokaz sodelovanja in sožitja med devinskimi zbori se je prijetni večer končal z družabnostjo na sedežu slovenskih zborov v Devinu. - ED

ALEŠ FIGELJ O OBČINSKI RESOLUCIJI

GORIŠKA DESNICA ODPIRA VOLILNI BOJ?

Ko smo izvedeli, kako so v ponedeljek zvečer v goriškem občinskem svetu ocenjevali predstavniki strank Naprej Italija in Narodno zavezništvo vložitev predloga za zakonsko zaščito po poslancu in prijatelju Slovencev Caveriju, smo bili zgroženi, saj gre za resnični škandal, ki že vrsto let nima primera v Gorici.

FOTO BUMBACA

Tajnika stranke Slovenske skupnosti za goriško pokrajino Aleša Figlja smo zaprosili za kratko izjavo.

"Seveda smo bili tudi pri Slovenski skupnosti presenečeni in nato naravnost ogorčeni ob sprejetju resolucije v občinskem svetu v Gorici, resolucije, ki je naperjena proti Slovencem. Razlog zanjo je bila seveda predstavitev zakonskega osnutka poslanca Caverija. Kot je najbrž vsem znano, Slovenska skupnost s Caverijem že dolgo sodeluje; osnutek zaščitnega zakona za slovensko manjšino je prav sad tega sodelovanja, saj je Caveri v parlamentu vložil osnutek na našo prošnjo in na naš predlog.

Goriška desnica je s to nesramno resolucijo zares izgubila še eno priložnost, da bi se postavila na sodobnejša politična stališča, ki sta jih na pokrajinski in deželni ravni začrtala tako Giacomelli kot Casulla. Goriški stranki Naprej Italija in še posebno Narodno zavezništvo torej vztrajata na stališčih, ki k nam ponovno prinašajo stare in že obrabljene laži o privilegijih za slovensko manjšino. Jasno je, da teh privilegijev ni nikdar bilo in jih tudi manjšina zase ni nikdar zahtevala. Mi se zavzemamo samo za svoje pravice, ki izhajajo iz načela enakopravnosti, do katerih imamo enake pravice kot vsi drugi državljani. Enake pravice in nobenih privilegijev torej za nas, ampak samo enakopravnost, ki jo lahko zahtevamo in jo seveda bomo zase vedno zahtevali!

Vseeno pa bi rad predvsem vse demokratične občane Gorice opozoril, da je s tem dejanjem goriška desnica dejansko odprla volilni boj za občinske volitve, ki bodo pri nas naslednje leto. Zato smo pri Slovenski skupnosti mnenja, da se morajo demokratične sile na Goriškem čimprej sestati in na ta napad ustrezno odgovoriti; tu predvsem mislim na zavezništvo Oljke, okrog katerega se zbiramo demokrati na Goriškem, tako Slovenci kot Italijani. Naj povem še to: občinski svet s takimi stališči zares ne bo prišel daleč, saj smo danes v Evropi priče združevanju in težnji po sožitju in ne ločevanju!"

Tako nam je dejal Aleš Figelj, ki je tudi povedal, da se bo tajništvo SSk goriške pokrajine v kratkem sestalo.

JUP

TRETJI DEL SINODE

V PRIPRAVI SINODALNA KNJIGA

Začel se je tretji in zadnji del druge goriške sinode - skupne poti cerkvenih ustanov in organizmov naše nadškofije - s pisanjem sinodalne knjige. Ta korak je uvedel nadškof Anton Vital Bommarco tako, da je podelil sinodalcem vsebinske napotke; te so pripravile sinodalne komisije in so zbrani v dokumentu, ki povzema glavne smernice koncila. Z natančnostjo so poudarjene štiri osnovne konstitucije, in sicer: središčna vloga božje Besede, skrivnost Cerkve, liturgija in zavzetost v svetu vernikov.

Štirje deli dokumenta, ki so ga sintetizirale štiri komisije (v njih so bili člani predsedniškega odbora, predsedniki komisij in člani tajništva), je javnosti uvodoma predstavil nadškofijski kancler msgr. Oskar Simčič. Shemo dokumenta nekako sestavljajo štiri glavne točke: ugotovitve, perspektive, predlogi in motivacije.

S teološkega vidika želi sinoda povabiti goriško Cerkev, da bi odstranila vsako obliko pesimizma in sprtosti v družbi in sploh v svetu. Katoliška skupnost, ki živi v Gorici, je posebej klicana, da zopet zaživi kot zakrament-vidno znamenje odrešenja; da se postavi ne kot oblast, ampak kot služenje na teritoriju s svojimi strukturami in že izkušenimi trenutki edinosti. Klicana je še, da vnovič odkrije razsežnost liturgije kot razsežnost, v kateri se slavi življenje, ne pa, da gleda na liturgijo kot na dolžnost ali "obred zaradi obreda". Pomen občestva kot stila življenja Cerkve in vloga dialoga kot sredstvo in temeljna drža Cerkve vodita v družbo in svet, v služenje ljudem ne zato, da bi se oviralo srečanje s skrivnostjo Boga, ampak zato, da bi se omogočilo.

Dokument, ki smo ga na kratko povzeli in predstavili, bodo morale posamezne komisije poglobiti; v naslednji fazi bo prišlo na podlagi tega dela do končne sestave sinodalne knjige, ki naj bi zaznamovala hojo goriške Cerkve v prihodnje. Lahko samo upamo, da bo ta korak sinode, ki jo goriški verniki vsaj do sedaj žal doživljajo kot oddaljeno, če že ne z brezbrižnostjo, končno le privabil širši krog ljudi, in to ne samo k razpravi, ampak h konkretnemu delu.

POGOVOR / SAŠA QUINZI

SREDI UMETNIŠKIH ZAKLADOV

V zborniku goriške mestne in državne knjižnice *Studi goriziani* je bil pred časom objavljen izčrpen esej z naslovom *Architettura gotica nei vicariati dell'abbazia di Rosazzo - Gotska arhitektura v vikariatih opatije v Rožacu.* Avtor je petindvajsetletni Saša Quinzi, diplomant na videmski fakulteti Spomeniškega varstva (Conservazione dei beni culturali), zadolženi za formiranje kadrov, ki naj bi poskrbeli za ovrednotenje italijanskih kulturnih in umetniških dobrin. Objavljena študija je sinteza njegove diplomske teze, za katero je bil aprila letos med zaslužnimi dobitniki priznanj iz Sklada Sergeja Tončiča za leto 1996. Naj ob koncu šolskega leta poskusimo v krajšem pogovoru prikazati doslej uspešno študijsko pot mladega Goričana in tako ponuditi ustrezen zgled tistim, ki bodo morali fakulteto šele izbirati.

Prosim te, da bi podal vsebino diplomske teze in njeno iznajdbeno vrednost. Omeni razloge za izbiro teme.

Teza obravnava gotsko arhitekturo na območju današnje slovensko-italijanske meje in zaobjema spodnjo Soško dolino, Brda in dolino Idrijce. Točneje lahko za časovne mejnike gotske arhitekturne dejavnosti postavimo dva v določeni meri še enigmatična bisera, kot sta prezbiterija cerkve Marije Vnebovzete v Kanalu ob Soči iz l. 1431 in cerkve Sv. Mihaela v Biljani v Brdih iz l. 1535. Zgodovinsko-zemljepisni okvir pa daje ozemlje, ki je bilo v cerkveno-upravnem pogledu odvisno od benediktinske opatije v Rožacu. Če posplošimo, lahko povemo, da je imel opat v Rožacu škofovske pravice, takratne pražupnije Praprotno, Biljana in Kanal-Ročinj pa so upravljali namestniki-vikarji. Odtod tudi naslov teze. Kot zanimivost lahko povem, da je l. 1749 - dve leti pred ukinitvijo oglejskega patriarhata - izpričan za kanalskega župnika naslov *Abbatiae Rosacensis in spiritualibus vicarius generalis et visitator a parte imperii.*

Opiši zgodovinski, družbeni in umetniški okvir, v katerem je zaobjeta vsebina teze, in razloži relevantnost slovenskega momenta. Katero vlogo je igrala opatija za širši teritorij?

Najprej je treba pojasniti, da v srednjem veku ni bilo političnih mej v današnjem pomenu besede, zato so simboli odigrali izredno pomembno vlogo pri označevanju nekega vplivnega območja še posebej, če pomislimo, da je bilo skoro vse prebivalstvo kmečko in neizobraženo. Tak primer predstavlja prav arhitektura, ki se je razvila znotraj meja rožaških vikariatov; stebri, ki v gotskih cerkvah podpirajo rebrast obok prezbiterija, so simboli, ki na viden način označujejo prav to cerkveno odvisnost. Zanimiv je primer cerkve Device Marije v polju v Bovcu, kjer tudi srečamo stebre: tu ne gre za cerkveno odvisnost, temveč za materialno, saj je bil rožaški opat glavni posestnik, kateremu so pripadale skoro vse v Bovcu obdelane površine. Če je steber označeval odvisnost - duhovno in materialno - od Rožaca, je obok, naslonjen na konzole, označeval "neodvisnost" od opatije. Zato srečamo tako v okviru takratnega Čedajskega kapitlja (današnja Beneška Slovenija in gornja Soška dolina) kot Goriškega arhidiakonata (Vipavska dolina in del Krasa) povsod, tudi v bolj monumentalnih cerkvah (npr. Sv. Urh v Tolminu), vedno obok, podprt s konzolami. Skratka arhitektura znotraj rožaških vikariatov je pogojevala estetske rešitve v sosednjih cerkvenih okrajih in s tem določila tudi podobo gotskih cerkva vzdolž današnje slovensko-italijanske meje.

Prvič nastopijo stebri v že omenjeni kanalski cerkvi l. 1431. Vendar zaradi zaostalosti Goriške grofije je njen model treba iskati izven tega okvira. V tistem obdobju so bili goriški grofje v tesnih stikih s celjskimi in prav Herman II. Celjski je po vsej verjetnosti posredoval tako gradbenike kot načrt nove cerkve, ki je bil izdelan po modelu kartuzijanske cerkve Prestola Sv. Trojice v Pleterjah: prezbiterij v Kanalu se lahko ima zaradi podobnih arhitektonskih rešitev za "srednjeveško kopijo" prezbiterija kartuzijanske cerkve. Kot tak je lahko v očeh rožaških benediktincev predstavljal "meniški" tip gotske arhitekture in zato so ga tudi sprejeli kot svojega. Ne samo: zaradi te "meniške" oznake lahko tudi bolje razumemo, zakaj so se ob prezidavi nekdanje benediktinske cerkve v Štivanu zgledovali prav po Kanalu, saj slednja predstavlja obenem tudi konkreten simbol vpliva in prisotnosti Celjanov na Goriškem.

Iz katerih virov si črpal gradivo? Kateri je znanstveni doprinos slovenske literature? So izsledki slovenskih študij in tvojega prispevka novost za italijanske umetnostne zgodovinarje?

Prvi viri so vsekakor cerkve in cerkvice, raztresene po dolinah Soče, Vipave, Idrijce in na Čedajskem: mislim, da sem si jih v nekaj mesecih ogledal skoro sto, saj jih je samo v Soški dolini približno šestdeset. Arhivskega gradiva, ki ga hrani predvsem Nadškofijski arhiv v Vidmu, je žal zelo malo. Opatija, ki je bila ustanovljena pred letom 1077, je bila večkrat razdejana in oplenjena, 1509 pa skoro do tal porušena. Veliko pa sem seveda zajemal tako iz italijanske kot iz slovenske umetnostne literature, predvsem iz najnovejših študij, nastalih ob simpoziju in razstavi *Gotika v Sloveniji*. Pri tem delu je bilo najbolj vidno, kako je bila meja, miselna in politična, v preteklih desetletjih skoro neprehodna. Isto velja tudi za goriške raziskovalce, ki so se stalno in se še proglašajo za "odprte", a še vedno pišejo o freskah, ki jih je uničila prva svetovna vojna. S tem hočem reči edino to, da so dosedanja umetnostna dognanja potrebna nove preveritve na terenu, ker samo tako lahko pridemo do popolnejših ali novih spoznanj (lep primer sta monografski razstavi o Paroliju in o Lichtenreiterjih).

Mislim, da predstavlja teza v vsakem primeru novost tako za slovensko kot za goriško zgodovino umetnosti, ki jo krepko premakne z mrtve točke; zanimiva pa je gotovo tudi za furlansko. Rožaško opatijo so italijanski raziskovalci doslej le malo upoštevali, saj sama ni hranila posebnih umetnostnih "zakladov"; prav na Slovenskem ohranjeni spomeniki pa ji vračajo tisto pomembno vlogo, ki jo je odigrala znotraj Oglejskega patriarhata.

V kolikšni meri bi lahko rekli, da obstaja kontinuiteta med višjo šolo in univerzo?

Zaradi izbire študija, ki mi je vsekakor odgovarjal zaradi osebnega zanimanja za zgodovino umetnosti, nisem nikdar občutil kakega preloma med klasičnim licejem, ki sem ga končal v šolskem letu 1990-91, in univerzitetnim študijem na videmski univerzi, kjer sem obiskoval tečaj iz Spomeniškega varstva. Kar me je najbolj nagovarjalo pri izbiri študija, je bilo zanimanje za srednjeveško umetnost: kako so jo doživljali sodobniki, kaj nam o času, v katerem in za katerega je nastala, pove in končno, kako nam še spregovori.

Čemu se v svojem času še posvečaš? Sodeluješ pri različnih načrtih za ovrednotenje goriške preteklosti, imaš v mislih lastne raziskovalne načrte?

K sreči sem trenutno "zaposlen", saj pripravljamo z goriškima raziskovalcema Lucio Pillon in Walterjem Klainsckom razstavo o gotskem lesenem kiparstvu na Goriškem; ta bo jeseni predstavljena na goriškem gradu, v prvih mesecih naslednjega leta pa v Goriškem muzeju v Kromberku; sodelavec nam je zato tudi Marko Vuk iz Goriškega muzeja. Drugače sodelujem pri Novem glasu, za katerega pišem predvsem članke z umetnostnega področja, in pri društvu Ars, ki pripravlja v galeriji Katoliške knjigarne redne razstave sodobnih umetnikov. Ostaja mi še želja po samostojni publikaciji teze, za kar sedaj žal nimam dovolj časa.

IDE

PODELITEV SV. BIRME

PRAZNIČNO SLAVJE V OBNOVLJENI CERKVI SV. IVANA

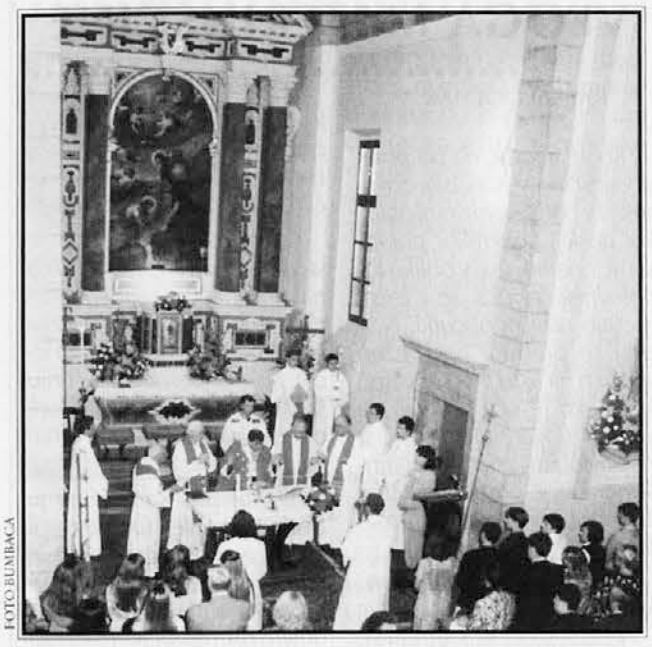

FOTO BUMBACA

V prenovljeni cerkvi sv. Ivana v Gorici je bil v soboto, 28. junija, velik praznik. Slovenski verniki so se z župnikom Cvetkom Žbogarjem na čelu veselili ne samo slovesne otvoritve obnovljenega sedeža duhovnije (pri čemer je imel pomembno vlogo g. Marjan Markežič), ampak tudi - in predvsem - osemnajstih mladih, ki jih je nadškof Anton Vital Bommarco potrdil v veri z zakramentom svete birme.

Mašo so poleg nadškofa in župnika darovali še msgr. Oskar Simčič, g. Kazimir Humar, p. Lojze Markelj iz Ljubljane in nadškofov tajnik g. Maurizio Qualizza; da je bilo slavje še bolj slovesno, so s petjem poskrbeli prizadevni pevci pod taktirko gospe Franke Žgavec in ob orglanju Hermana Srebrniča. Nadškof Bommarco je, izhajajoč iz evangelija, poudaril, da postavlja Kristus na ta dan birmancem - in vsakemu kristjanu vsak dan - vprašanje: "Ali me ljubiš...?" Prejeti birmo, t.j. biti potrjeni v krstu kot temeljnem zakramentu, pomeni odgovoriti "da" na to osnovno vprašanje, pustiti, da Sveti Duh deluje v našem življenju. Svečani obred, pri katerem je bilo zraven veliko sorodnikov birmancev in zvestih župljanov, je bil ob pesmi *Pridi, Sv. Duh* globoko doživet.

Na lepo urejenem dvorišču za cerkvijo je bila po sv. maši za vse prisotne sproščena priložnost za bratsko srečanje. Na harmoniko sta igrala in pela Herman Srebrnič iz Števerjana in Milko Vizintin iz Dola, ki sta s svojo energijo pritegnila k petju kopico ljubiteljev našega cerkvenega in narodnega petja. Praznovanja so se udeležili tudi nekateri župniki bližnjih italijanskih župnij, ki so se z nami veselili in so pohvalili preureditev sedeža slovenske duhovnije.

DD

DAROVI

ZA CERKEV v Štandrežu: učno in neučno osebje ter starši sekcije B otroškega vrtca Max Fabiani v spomin na pok. Romanota Cargnela, očeta gospe Vesne, 200.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Slavica Batistič Ferfolja 35.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. 5.000 lir.

ZA OBNOVITEV cerkve na Vrhu: Remo Devetak namesto cvetja na grob svaka Dominika Cotiča 100.000; Dario Fantin 35.000 lir.

OBVESTILA

ŽUPNIJA SV. Andreja v Štandrežu sporoča, da bodo nedeljske sv. maše v poletnem času vsako soboto ob 20. uri in vsako nedeljo ob 9. (slov.) in 10. uri (ital.), vsakokrat v župnijski kapeli, ker je cerkev v popravilu.

GORIŠKI SEDEŽ Sveta slovenskih organizacij je od 30. junija do 31. avgusta na razpolago članicam in strankam samo v dopoldanskem času, in sicer od 8.30 do 10.30.

ČESTITKE

Igor Devetak in Damjana sta stopila na skupno življenjsko pot. Uredništvo in uprava Novega glasa jima želita veliko skupnega razumevanja, ljubezni, zdravja in sreče.

Sprachferien Hermagoras

Nemščina za mladino v Avstriji

Pri Celovški Mohorjevi smo najugodnejši ponudnik poletnih jezikovnih počitnic v Avstriji. Zadnja leta se je v Modestovem domu v Celovcu zvrstilo že polno mladih.

Mnogi se vračajo.

Zakaj ne bi poskusili tudi vaši otroci?

Zahtevajte prospekte: 040-212987

V PETEK, 27. JUNIJA, JE MLADI GORIŠKI PIANIST

MIRAN DEVETAK

s pohvalo diplomiral na Višjem Evropskem konservatoriju v Parizu iz razreda prof. Igorja Lazka in dosegel naslov magistra. K odličnemu uspehu mu čestitajo svojci in prijatelji.

MUŠIČEV OPOMIN V SINAGOGI

FOTO BUMBACA

V goriški sinagogi bodo odslej na ogled tri Mušičeve grafike iz cikla *Nismo zadnji*. Pred niti dvema tednoma so jih predstavili prav v prostorih goriškega židovskega svetišča, ki je v mestu eden izmed najbolj pomembnih kulturnih spomenikov. Kot znano, je preživela židovska skupnost danes majhna, a s ponosom spominja na svoje znamenite predstavnike iz preteklosti: na filozofa Carla Michelstaedterja, jezikoslovca Graziadio Isaia Ascolija, slikarja Vittoria Bolaffia itd. Prav v goriški sinagogi naj bi kmalu uredili didaktično razstavo o omiki goriške judovske skupnosti, ena soba pa bo posvečena slikarskemu delu Carla Michelstaedterja, zaradi katerega prihajajo pogosto v mesto raziskovalci z vsega sveta. V tem kraju spomina bo odslej tudi trojen pretresljiv grafični opomin Zorana Mušiča, Slovenca, posebno čislanega goriškega sina.

Zoran Mušič je dachauski ciklus izdelal v sedemdesetih letih, ko se je začel spet spraševati o smislu življenja in si je tudi on ponovno zastavil ključno vprašanje 20. stoletja, ki se glasi: "Je po taborišču Dachau še možno življenje, ali je še možna ljubezen do sočloveka?"

Umetnik, ki je doživel izjemen uspeh predvsem v Franciji in deloma tudi v Italiji, kjer pa o njegovih slovenskih koreninah neradi slišijo, poznajo pa ga vsi umetnostni izvedenci, je namreč tudi sam eden od preživelih zloglasnega nacističnega taborišča Dachaua. Miniti je moralo kar nekaj let, da se je Mušič z odmaknjenostjo in zdravo mero za presojo lotil t.i cikla iz taborišča, ki ga je poimenoval *Nous ne sommes pas le dernieres - Nismo zadnji*. Gre za grafike, na katerih je v slikarjevem značilnem elementarnem slogu prikazana groza človeškega bivanja. Elementarnost grafike je opazna tudi takrat, ko Mušič upodablja človeka, pravzaprav njegov skelet, ki nam nemo govori o strašni zaslepljenosti sovraštva. Zoran Mušič v ciklusu *Nismo zadnji* govori o pošastnem izrojevanju človeka v 20. stoletju, vendar s svojimi deli tudi pove, da še vedno veruje v človeško življenje in v dobro, ki je gotovo prav v vsakem človeku.

Tri darovane Mušičeve grafike **(na sliki)** so odličen primer angažiranega slikarstva, pred katerim gledalec ne more ostati hladen in zadržan. So pa tudi lep poklon mestu, ki bi moralo bolj zavestno obravnavati lastno omiko kot splet dragocenih kulturnih prispevkov različnih in bogatih narodnih skupnosti.

27. FESTIVAL V ŠTEVERJANU

Od petka, 4. julija, do nedelje, 6., bo potekal v Števerjanu tradicionalni Festival narodno-zabavne glasbe, ki bo letos 27. po vrsti.

Na dveh tekmovalnih večerih, v petek in soboto, bo nastopilo 26 ansamblov iz Slovenije in zamejstva.

Komisijo za glasbo, ki ji predseduje predsednik društva Sedej Marko Terčič, sestavljajo: Franc Lačen, Jože Burnik, Vladimir Čadež, Tullio Možina, Florjan Lango in Lojze Hlede. Ta komisija bo v petek in soboto izbrala najboljše, ki bodo nastopili na nedeljskem finalu, po katerem bo komisija podelila naslednje nagrade:

- nagrado za najboljši ansambel festivala (2.000.000 lir);
- nagrado za najboljšo vokalno izvedbo (700.000 lir);
- nagrado za najboljši kvintet (500.000 lir);
- nagrado za najboljši trio (500.000 lir).

Arhivski posnetek z lanske prireditve (Foto Bumbaca)

Poleg glasbene ocene čaka udeležence festivala tudi strokovno mnenje komisije za besedilo; člani komisije so: Franko Žerjal, Irma Rauh in Franka Padovan. Občinstvo pa bo na finalu podelilo svojo nagrado ansamblu, ki bo najboljše izvedel skladbo iz zakladnice narodnozabavnih uspešnic.

Na nedeljskem finalu bo kot gost nastopil znani ansambel Beneški fantje. Ta zamejska skupina je poleg ansambla bratov Avsenik nedvomno eden najstarejših narodnozabavnih sestavov, saj praznuje letos 45-letnico delovanja. V čast nam je, da jih bomo imeli v gosteh v Števerjanu, ker zaslužijo kot zamejci, ki delujejo na narodnostno mešanem območju in izpostavljeni pred večinskim narodom, pohvalo za svoje vztrajno delovanje. Beneški fantje bodo skušali razvedriti nestrpne prisotne v pričakovanju na razglasitev najboljših.

Organizator festivala skuš vsako leto ovrednotiti tudi umetniško delo domačinov; tako bo odrsko sceno pripravil Hijacint Jussa, Vilma Zotti pa bo v prostorih Sedejevega doma razstavljala svoje slike s suhim cvetjem. Letošnji Festival bosta povezovala Janez Dolinar in Betka Šuhel. Člani društva bodo poskrbeli tudi za dobro obložen buffet in za razstavo briških vin. Festival so finančno podprli vinogradniki in podjetniki iz Števerjana in Gorice; pokrovitelji pa so: Briška gorska skupnost, Zveza slovenske katoliške prosvete, RAI - Radio Trst A in TV Primorka. Vse omenjene podatke so člani društva zbrali v priložnostni brošuri.

Društvo Sedej vabi torej vse prijatelje in ljubitelje narodnozabavne glasbe, da nas obiščejo med Borovci v petek, soboto in nedeljo.

Zlatarna ŠULIGOJ

1897-1997

Posebne ugodnosti ob 100-letnici

Ul. Carducci 49 - GORICA

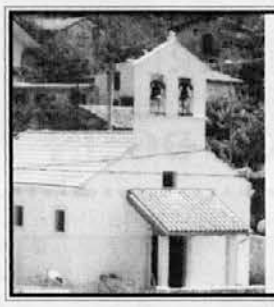

- Daruj opeko za novo cerkev v Dolu
- Prispevaj za obnovitev cerkve sv. Antona v Jamljah

TEBI IZBIRA!

KRESOVANJE IN VESELO RAJANJE NA VRHU SV. MIHAELA

Po dolgih letih se je na Vrhu sv. Mihaela "na Largi" zopet obudila ena najbolj priljubljenih slovenskih navad - kresovanje sv. Ivana.

Pripravili so ga mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela in skavtje, ki so hoteli po stari tradiciji pomagati soncu in svetlobi, da s kresom premagata noč in temo. Na ta praznik so se otroci začeli pripravljati že zgodaj popoldan, ko so natrgali po travnikih cvetice, zlasti poljsko cvetje, spletli vence, ki so jih obesili na hišna vrata po vseh domovih na vasi. Med potjo so s pesmimi vabili vse domačine, da bi se udeležili kresovanja.

Medtem so nekateri očetje in skavti pripravili pet metrov visok kres. V pričakovanju, da se stemni, so se še kresniki zabavali s pesmimi in igrami, glasbo, skupaj pojedli "paštašuto", nato pa slovesno prižgali ogenj v veselje vseh otrok in številnih prisotnih.

Ob spremljavi harmonike, kitare in trombona, ki so jih igrali Štefan, Marko in Niko, so otroci rajali okrog ognja. Ko so se njegovi zublji nekoliko umirili, so najpogumnejši začeli skakati čez kres, drugi pa so se preizkusili bosi v hoji po žerjavici.

V veselem vzdušju ob dobri domači kapljici in sladkem prigrizku so dočakali, da se je ogenj polegel, in si obljubili, da se bodo za sv. Ivana vnovič srečali tudi drugo leto.

GORIŠKI MITTELMONITOR / GLASBA

MULTIMEDIJSKI REZIJANSKI PLESALCI

ERIKA JAZBAR

Z bolj ali manj tehtnimi polemikami se je v nedeljo na goriškem razstavišču ob Soči zaključila prva izvedba predstavitve multimedijske dejavnosti v srednji Evropi pod naslovom *Mittelmonitor*. V okviru raznih pobud so med filmi, razpravami in srečanji na odru glasbenega paviljona v soboto zvečer nastopili rezijanski plesalci in glasbeniki, ki so razmeroma številni publiki predstavili kulturno bogastvo doline rož.

Skrivnosti rezijanske doline je bil naslov prireditve, na kateri je s plesom in glasbo sodelovala folklorna skupina Val Resia. Vezni člen med multimedijsko prireditvijo in rezijanskimi glasbeniki predstavlja zgoščenka, ki je izšla konec lanskega leta na pobudo saksofonista, tokrat ljubitelja posebnosti ljudske glasbe vsake zemlje, Johna Zorna.

Resia Valley Music Šmarnamiša! je naslov zgoščenke, ki je nastala pri založniku na Japonskem, uresničil pa jo je Tullio Angelini iz Tržiča, ki se je na Veliki šmaren napotil v Rezijansko dolino in na Šmarnimiši posnel vse, kar mu je bilo mogoče.

Šmarnamiša je namreč priložnost in najpomembnejši praznik v rezijanskem letu, ko se v dolini zbere veliko domačinov, ki so razkropljeni daleč naokrog, in z versko-kulturno-družabno prireditvijo počastijo dan srečanja.

Pesmi, melodija, ritem, pravljice in ples, ki so jih posneli na zgoščenko in smo jih lahko poslušali na sobotnem večeru, niso le dokumentarne narave, saj ne ohranjajo neke pozabljene kulturne tradicije, ki jo obvlada le nekaj starejših domačinov. Rezijanski župan Luigi Paletti in prestavnica folklorne skupine sta večkrat poudarila, da rezijanska glasba in ples nista umetno ohranjena, temveč živa, saj sta taka, kot ju lahko poslušamo na zgoščenki, prisotna na vsaki pomembni prireditvi ali domači zabavi v dolini; najzgovornejši dokaz za to predstavlja starost samih nastopajočih, med katerimi ni bilo Abrahamovih vrstnikov.

POUK SLOVENŠČINE V KANALSKI DOLINI

NENADOMESTLJIVA VLOGA MATERINŠČINE

RAFKO DOLHAR

Ko zdaj kaže, da bo pouk slovenščine v Kanalski dolini stekel v bolj organizirani obliki kot doslej, tako rekoč pol institucionalno, vsaj v obliki dopolnilnega pouka, se v meni mešajo različni občutki. Najprej se prebudi neizbežen spomin na tisto prvo povojno jesen, ko je oče odločil, da grem v slovensko šolo v Trst na poglobitev znanja materinščine, kar je pomenilo zame življenjski preobrat. Saj, materinščine! Za to gre.

In potem še vzkliknem: končno!

Koliko let je že bilo zamujenih in koliko generacij je bilo oropanih učenja materinščine. Kajti prav za to gre. Za normalno učenje jezika, ki v drugačnem uradnem jezikovnem okolju še kraljuje pod domačim krovom.

Pri tem naj spomnim, da je bila do nedavnega slovenščina vsaj v Ukvah in Žabnicah povsem naravno v rabi pri bogoslužju, cerkvenem in gostilniškem petju ter pri neštetih raznovrstnih tečajih pri šolskih sestrah v Žabnicah. Gotovo se zato ne motim, če rečem, da so naši ljudje v Kanalski dolini obvladali najboljšo standardno slovenščino v videmski pokrajini. Poleg koroškega narečja seveda, ki je bilo povsem naravno pogovorni jezik v večini družin, v gostilni, na vasi.

V zadnjem desetletju je skupina domačih zavednih navdušencev z velikim trudom držala dobesedno pri življenju pouk slovenščine, in sicer zelo uspešno. K učenju slovenščine so se priglasili tudi otroci, ki jim slovenščina ni naravna materinščina.

Danes pa? Zamujenih je bilo petdeset let. Odprti meji, tržaškemu radiu in ljubljanski televiziji navkljub se pogovorna slovenščina pri mlajših rodovih žal izgublja. Trdno upam, da bo šlo v bodoče pri učenju slovenščine spet za utrjevanje znanja materinščine in ne za učenje nekega tujega jezika. To pa je seveda bolj odvisno od družinskega okolja, od trdne volje staršev kot pa od uradnih institucij.

Kakorkoli že. Nikoli ni prepozno!

V meni pa še vedno tli neprikrito upanje, da bo uradni dopolnilni pouk slovenščine le prehoden korak k dvojezični ali celo trojezični šoli, kakršna naj bi bila na pragu tretjega tisočletja na sodobni evropski tromeji samo po sebi umevna.

SLOVENIJA

ŽIVAHNO DRUŽABNO ŽIVLJENJE NOVOGORIČANOV

OB BLIŽNJI 50-LETNICI NOVE GORICE ŠTEVILNA MESTNA DOGAJANJA

MISS PRIMORSKE TAMARA ČEŠNOVAR

Pred Dnevom slovenske državnosti smo v Novi Gorici dobili uradno Miss Primorske, domačinko Tamaro Češnovar, ki se bo s svojima spremljevalkama Emo Troha iz Velikih Žabelj in Martino Jakin iz Nove Gorice potegovala za uradni naziv Miss Slovenije in celo Miss sveta.

Do tega spektakla je prišlo na velikem odru novogoriške gledališke hiše; dobro in sproščeno ga je povezoval Gianni Rijavec, druga polovica voditeljskega para, Katja Tratnik, pa se je v bleščavi novogoriškega izbora odrezala izjemno slabo.

Dobro pripravljeno in izpeljano prireditev ter izbor so z glasbenimi nastopi popestrili pevka Simona Weiss, skupina Babilon ter pevec in kantavtor Vladimir Samec.

Dvanajst deklet, ki so se prijavila na izbor, je ocenjevala devetčlanska žirija, ki ji je predsedoval Anton Vencelj s Televizije Primorska.

Zmagovalko, Tamaro Češnovar, pa tudi obe spremljevalki, so ob finalnem izboru zasuli s cvetjem in darili; vse tri pa čaka polfinalni in finalni izbor za Miss Slovenije, ki bo v avgustu.

GLASBA IN MODNA REVIJA OB PRAZNIKU VRTNIC

Z veliko obiskovalci pa je pretekli vikend potekal tudi novogoriški praznik vrtnic, ki sta ga pripravila Krajevna skupnost in Turistično društvo pod pokroviteljstvom novogoriškega MIP-a. Bogatega kulturnega programa ni zmotilo vreme, ki je lansko leto ponagajalo obiskovalcem; le-ta se je iztekel v celoti. Tekmovanje vrtnic in izbor najlepšega cvetličnega aranžmaja ter ikebane sta popestrila glasbeni nastop skupine Štajerskih 7 ter profesionalno pripravljena modna revija podjetja Manufaktura, ki letos obeležuje 35 let plodnega dela in obstoja na Primorskem.

Manekenke in manekeni znanega fotomodela Polone Leban iz Nove Gorice so številni navdušeni publiki predstavili Manufakturino poletno kolekcijo dnevnih, večernih ter športnih oblačil, modni nastop pa je polepšal tudi novogoriški rock pevec Iztok Velišček.

- MARJANA REMIAŠ

MARIO ZUFFERLI NOVOIZVOLJENI VELIKI ŽUPAN NADIŠKIH DOLIN

V nedeljo se je na dan sv. Petra, zavetnika špetrskih občanov, zaključilo dvodnevno slavje, ki sta ga občinska uprava ter gorska skupnost Nadiških dolin priredili v znamenju vere, zgodovine in kulture. Osrednja prireditev, ki so jo letos organizirali drugič, je bila v nedeljo v popoldanskih urah najprej v farni cerkvi, kjer so združeni zbori iz Nadiških dolin slovesno opravili večernice. Dolg sprevod s prapori in župani desetih občin, s svetovalci in pevci ter nazadnje s publiko **(na sliki)** je nato krenil k cerkvici sv. Kvirina, kjer je bil višek slovesnosti: oživili so zgodovinski prikaz beneškega parlamenta oz. "sosiednje" iz časa, ko so beneški Slovenci poznali pod republiko Serenissimo in prej že z oglejskimi patriarhi realno upravno avtonomijo. Spomnili so se torej na zadnje seje velike sosiednje in izvolili župane landarske in mirenske kontrade ter dolgo pričakovanega velikega župana Nadiških dolin.

Volitve so potekale po stari navadi: velikega župana so volili dekani tako, da je vsak vpičil svojo palico, simbol moči, h kandidatu, ki je bil zanj najbolj primeren. Najbolj prepričljiv je bil za volivce novoizvoljeni dreški župan Mario Zufferli, ki je odslej tudi "veliki župan Nadiških dolin".

Prireditev so nato obogatili še člani Beneškega gledališča, ki so ob tej priložnosti uprizorili pravdo iz leta 1306, ko so domačina iz Landarja obsodili na plačilo odškodnine v vrednosti 33 ovc in koz.

Praznovanje se je nato zaključilo s podelitvijo priznanj najzaslužnejšim krajanom: "srebrne lastre" sta si med drugim zaslužila Pavel Petričič in monsinjor Pasquale Gujon.

EJ

KANALSKA DOLINA / UKVE

PRIPRAVE NA MLADINSKI RAZISKOVALNI TABOR

ERIK DOLHAR

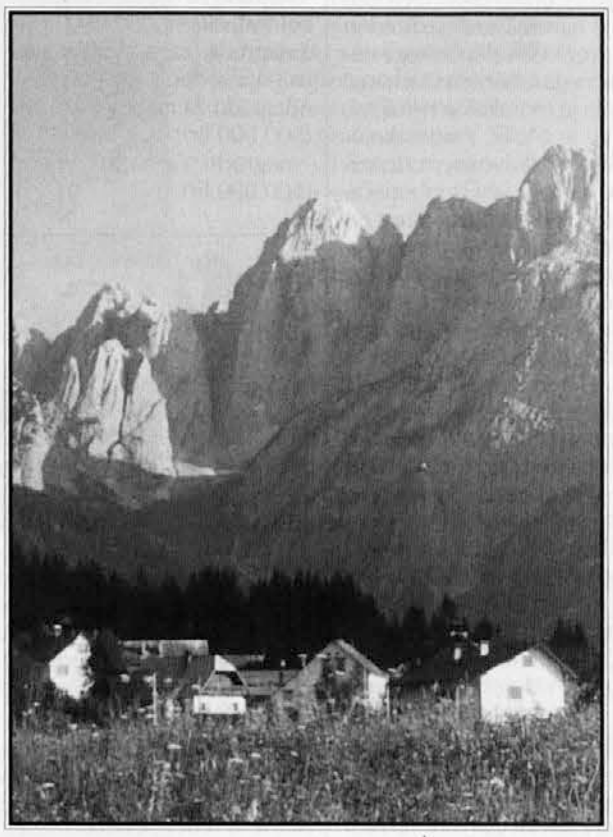

Kot smo že poročali, bo letošnji, 17. mladinski tabor od 25. avgusta do 6. septembra v Ukvah sredi Kanalske doline. Do začetka tabora bo treba še počakati na dokončne prijave mladih, na vsebinske dopolnitve posameznih raziskovalnih skupin ter na pripravo potrebnega vsebinskega in tehničnega gradiva. Nekaj gotovih informacij pa lahko že nudimo. Prijavnice so na voljo v Narodni in študijski knjižnici v Trstu ter v Slovenski ljudski knjižnici Damir Feigel v Gorici. Letošnji prireditelji tabora so Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici, Društvo mladih raziskovalcev iz Trsta in Gorice, Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov Tone Penko, Gibanje Znanost mladini iz Ljubljane ter Slovensko kulturno središče Planika iz Kanalske doline. Mentorji bodo Mojca Ravnik, Danila Zuljan, Irena Nartnik, Roberto Dapit, Franc Fabec in vodja tabora Milan Pahor. Na delu bosta gotovo dve etnološki skupini (ena bo obravnavala problem družine, druga pa odnos dolina-planina), ena etnološka in ena arhitekturna. Odprte so še možnosti za zgodovinsko, naravoslovno in video skupino. Delovni prostori tabora bodo v Ukvah, namestitev (hrana in prenočišče) pa v gostinskem obratu na Trbižu. Organizatorji pričakujejo predvsem sodelovanje z domačini, saj so zaželene organizacijska pomoč, potreba po dobrih informacijah in prisotnost mladih domačinov na taboru. Raziskovalno delo bo v glavnem osredotočeno na vasi Ukve, Žabnice, Ovčja vas ***(na sliki)*** ter na planine okoli njih.

IZŠLA JE V ZALOŽBI KOBARIŠKEGA MUZEJA

KNJIGA O ZGODOVINI KOBARIDA OD NAJSTAREJŠEGA OBDOBJA DO USTANOVITVE SLOVENSKE DRŽAVE

MARJAN DROBEŽ

Kobariški muzej o prvi svetovni vojni je pred nekaj dnevi izdal knjigo o Kobaridu, ki je morda najpopolnejše delo doslej o tem naselju v srednji Soški dolini. Člani uredniškega odbora Zdravko Likar, Alenka Rasper in Željko Cimprič so v uvodu zapisali tudi naslednje misli: "Kot mešanje vetra so se v Kobaridu mešala ljudstva in silila čez predelski prelaz navzdol, od goriške strani ob Soči navzgor, spuščala so se z zahoda pod grebenom Stola in z južnih furlanskih ravnic skozi nadiška vrata v Kobarid. V bližnji in daljni okolici bi težko našli kraj, ki bi stal bolj na prepihu kot prav Kobarid. Prepih zgodovine je bil tak, da je ta kraj večkrat postavil v središče slovenskega, evropskega in svetovnega dogajanja. V Kobaridu so se potikale in vojskovale mnoge vojske z znamenitimi vojskovodji, tod so potovali kralji in cesarji, predsedniki in slavni politiki. Zaradi tega naše delo ni ne kronika in ne zbornik. Je pregled zgodovinskega dogajanja od prazgodovine pa do razglasitve nove neodvisne in samostojne slovenske države, leta 1991." Knjigo sta ob predstavitvi razčlenila in utemeljila član uredniškega odbora Zdravko Likar in zgodovinar dr. Branko Marušič.

Nova knjiga je skupno delo enajstih avtorjev, strokovnjakov z raznih področij. Vsak od njih predstavlja in opisuje dogodke in dejstva iz preteklosti Kobarida. Mnogo resnic ali podrobnosti doslej sploh ni bilo znanih. Dogodki iz zgodovine so med seboj seveda povezani in soodvisni, v knjigi pa so obravnavani v zaporedju, kot so si sledili. Nobena ugotovitev torej ne more biti pomembnejša od drugih, saj preteklost in zgodovinski spomin nanjo sestavljata celoto. Naštejmo avtorje knjige. Arheologinja Nada Smuk predstavlja najstarejši obdobji, to je prazgodovino in antiko; dr. Slavko Ciglenečki piše o pozni antiki na Kobariškem, predvsem seveda o najpomembnejši naselbini - Tonocovem gradu; kobariški župnik, dekan in publicist Franc Rupnik opisuje obdobja od prve pisne omembe naših krajev do revolucionarnega leta 1848; čas, ko je bil Kobarid ocenjen za najbolj naroden kraj na Slovenskem, obravnava dr. Branko Marušič; zgodovinar Drago Sedmak se je lotil opisa viharnih vojnih dni prve svetovne vojne; učiteljica Alenka Raspet piše o težkih letih raznorodovanja v času italijanske oblasti med obema vojnama; domačin Zdravko Likar se je lotil opisa osvobodilnega gibanja med drugo svetovno vojno ter obdobja od ukinitve kobariške občine pa do potresa v letu 1976; mag. Boris Mlakar je opisal domobranstvo v Kobaridu med drugo svetovno vojno; kustosinja Goriškega muzeja Nataša

Nemec opisuje, kako so prebivalci Kobarida živeli pod zavezniško upravo v prvih dveh letih po drugi svetovni vojni; mag. Zvonko Uršič piše o obdobju po priključitvi Primorske (in s tem Kobarida) k Jugoslaviji, in do leta 1961; zadnje obdobje od popotresnih dni do ustanovitve slovenske države (leta 1991) pa predstavlja Željko Cimprič, sodelavec Kobariškega muzeja. Kot omenjeno, je v knjigi objavljen tudi prispevek o domobranstvu v Kobaridu. Njegov avtor je zgodovinar Boris Mlakar, zgodovinar in asistent na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani. Njegov pristop je stvaren in objektiven ter ni obremenjen s političnimi in ideološkimi predsodki, kakršni so bili obvezni oz. prisotni v večini dosedanjih del slovenskih zgodovinarjev in drugih avtorjev. Pisec omenja, da je domobranska postojanka v Kobaridu nekaj mesecev pred koncem druge svetovne vojne štela 131 mož, v njej pa je bil na propagandnem področju zelo aktiven narednik Jože Lovrenčič, sin slovenskega pisatelja dr. Jožeta Lovrenčiča. O usodi domobrancev Boris Mlakar piše: "Do konca vojne se število domobrancev v Kobaridu ni bistveno zmanjšalo, z izjemo zadnjih dni, ko so nekateri izginili. Skupaj s preostalimi domobranci se je tedaj glavnina kobariške čete odpravila proti Gorici, a že pred mestom doživela dvoje partizanskih napadov. Precejšen del njenih pripadnikov je pri tem in še kasneje doživel žalosten konec."

Nova knjiga o Kobaridu je zagotovo pomembno delo tudi v slovenskem domoznanstvu, z razsežnostmi, nekatere od teh segajo tudi v sedanji čas in razmere.

V KANALU OB SOČI POČASTILI 130-LETNICO USTANOVITVE ČITALNICE

Prosvetno društvo Soča v Kanalu ob Soči je v soboto, 28. junija, priredilo t.i. Večer v čitalnici. Predstava je nastala po zamisli Mirka Mahniča, posvečena pa je bila 130-letnici ustanovitve čitalnice in njeni pomembni vlogi pri narodnostnem prosvetljevanju Kanalcev. V okviru Večera v čitalnici so predstavili vzdušje razmer, kakršne so v Kanalu bile v prejšnjem stoletju, v obdobju narodnega in kulturnega osveščanja. Nastopili so člani pevskega zbora prosvetnega društva, igralci in drugi člani prosvetnega društva s solo pevcem Primožem Staničem. Vodja nastopajočih je bila Erna Kralj, režijo pa je opravil in sceno zasnoval gledališki igralec Stane Leban iz Nove Gorice. V katalogu, ki ga je ob 130-letnici ustanovitve čitalnice izdalo prosvetno društvo Soča, je opisano obdobje narodnega osveščanja v tem kraju. Čitalnice so uvajale slovenski jezik in budile narodno zavest. "Kanal je imel pred letom 1860 še popolnoma laško lice. Na sodišču so uradovali v italijanskem in nemškem jeziku, v gradu pa so govorili francosko", je zapisano. V takšnem vzdušju je mladi dijak Josip Kocjančič oktobra 1867 ustanovil kanalsko čitalnico. Čitalniško ustanovno listino je v slovenskem jeziku potrdilo Cesarsko in kraljevo namestništvo v Trstu dne 7. novembra leta 1867. Bilo je potrebno veliko truda, da je zaživela slovenska beseda, ki je izpodrinila italijansko govorico in tuje navade. Z ustanovitvijo čitalnice je v Kanalu ob Soči izginil tudi nemški "Leseverein". Prva prireditev kanalske čitalnice je imela zabavni značaj in so jo pripravili za Silvestrovo leta 1867. Že mesec dni pozneje pa so člani čitalnice priredili "besedo" v čast Valentinu Vodniku."

M.

KLJUB MRZLIČNI DEJAVNOSTI SLOVENSKE DIPLOMACIJE

ZASKRBLJENOST O SPREJEMU V EVROATLANTSKE POVEZAVE

Slovenija prek svojih najvišjih predstavnikov in diplomatov izvaja obsežno dejavnost, da bi si zagotovila vstop v t.i. evroatlantske povezave, t.j. v zvezo Nato in v Evropsko zvezo. Napori v omenjeni smeri se spreminjajo skoraj v evforijo, pri čemer je najbolj opazna vloga, ki jo imajo predsednik države Milan Kučan, predsednik Državnega zbora dr. Janez Podobnik, premier dr. Janez Drnovšek in zunanji minister Zoran Thaler.

V naslednjih dneh bo znan sklep držav, članic zveze Nato, o številu in imenih držav, ki bodo povabljene v članstvo te organizacije oz. vojaške integracije. V Sloveniji različno ocenjujejo sklep ameriškega predsednika Clintona, da bodo ZDA predlagale sprejem samo treh novih članic, namreč Poljske, Češke in Madžarske. V nekaterih političnih okoljih sicer še verjamejo v nekakšen preobrat, ko naj bi ZDA popustile stališčem članic Nata, ki podpirajo Slovenijo, in sprejele kompromis, ki bi zagotovil sprejem štirih ali petih novih članic v mednarodno obrambno zvezo. Sprejeta naj bi bila torej tudi Slovenija, bodisi sama ali pa skupaj z Romunijo. V slovenski politiki in v javnem mnenju se je dolgo ohranjalo prepričanje, da je naša država zelo zaželjen in dragocen partner v mednarodnih povezavah, kot sta Nato in Evropska zveza. Bilo je napravljenega premalo za demokratizacijo Slovenije, za utrditev pravnega reda, za odpravo najrazličnejših krivic, ki jih je povzročil komunistični režim, predvsem glede povrnitve premoženja, ki je bilo odvzeto pravim lastnikom. Slovenija je bila skratka dolgo časa notranje statična in ohromljena, kot je v časniku *Delo* zapisal komentator. Nemara pa se je vendarle pričelo obdobje streznitve. Politične stranke so najbrž uvidele, da morajo s svojimi poslanci v Državnem zboru zagotoviti dvotretjinsko večino glasov za spremembo 68. člena ustave. Z revizijo slednjega bi tržišče nepremičnin odprli tudi za tujce. S sedanjim omejevalnim členom v ustavi si ne bi mogli zagotoviti sprejema v največjo mednarodno integracijo na naši celini.

Drnovšek je zdaj tudi sogovornikom v tujini zagotovil, da bo sprememba ustave sprejeta do 15. julija, do konca istega meseca pa naj bi parlament ratificiral pridružitveni sporazum z Evropsko zvezo. S temi dejanji, ki bi imela veliko politično in pravno težo, bi Slovenija izpolnila bistvena pogoja, ki ju zahteva vrh Evropske zveze za pričetek pogajanj o polnopravnem članstvu v tej evropski integraciji. Na zahtevo opozicijskih strank, zlasti krščanskih demokratov in Janševe SDS, bo moral parlament sočasno s spremembo ustave sprejeti prvih šest zakonov iz svežnja predpisov, ki bodo omogočili zavarovanje državnih interesov na področju nepremičnin. Premier Drnovšek pa je sprejel tudi zahtevo opozicije, in to naj bi potrdil v pisnem dogovoru med strankami, da bo predlagal glasovanje o zaupnici vladi, ki jo vodi, če Slovenija kljub spremembi ustave in ratifikaciji pridružitvenega sporazuma ne bi bila sprejeta v članstvo EZ v prvem krogu njene širitve.

M.

OB LIPI SPRAVE NA ŽALAH

DAN KRIVDE, ODPUŠČANJA IN SPRAVE

Ob Lipi sprave na ljubljanskih Žalah je bila v soboto, 21. junija, slovesnost, imenovana *Dan krivde, odpuščanja in sprave*, ki je bila posvečena predvsem žrtvam komunističnega nasilja iz junijskih dni leta 1945.

Na slovesnosti ob Lipi sprave je bila častna straža Slovenske vojske. Tu so bile skupine iz Avstrije in Furlanije, ki so se odpravile na Ekumensko srečanje v Gradec. Slavnostni govornik je bil Stanislav Klep, ki je med drugim podčrtal trojni pomen te slovesnosti. Prvi in glavni je spomin na narodovo nesrečo, ki jo je slovenski narod prestal v junijskih dneh leta 1945. Drugi razlog za omenjeno slovesnost je spomin na slovenske žrtve obeh svetovnih vojn, v katerih je padlo blizu 50.000 mladih slovenskih fantov in mož - največ v drugi svetovni vojni. In tretji pomen te slovesnosti temelji v spoznanju potrebe po narodni spravi.

Po besedah Dina Pezzetta iz Furlanije ni bilo pričakovati, da bo naslednje zborovanje v Gradcu imelo za glavno temo *Sprava - božji dar in izvir novega življenja*. Padel je berlinski zid, izbruhnile pa so nove in hude vojne. Samo edinost med kristjani lahko prispeva k resnični spravi.

Dekan Teološke fakultete v Ljubljani dr. Janez Juhant je na Žalah dejal, da danes s pogledom, uprtim v Evropo, z nepremaganim strahom preteklosti, z obremenjenostjo in skrbjo zagledani v vsakdanjost, iščemo izhoda kakor ujeti v past, iz katere ne najdemo izhoda. Potrebna je odprtost za nove razsežnosti in globine bivanja sveta in človeka. Predstavnik občine Ljubljana Dimitrij Kovačič pa je poudaril, da sprava niso le besede, tem morajo slediti dejanja.

V novi cerkvi na Žalah je bilo potem še ekumensko bogoslužje, ki ga je vodil ljubljanski pomožni škof Alojz Uran in se ga je udeležil tudi župnik pravoslavne župnije v Ljubljani.

- MARIJA PRIMC

MARIBOR / KULTURNO-DUHOVNI CENTER

BLAGOSLOVITEV ANDREANUMA

FOTO M. PRIMC

Slomškovo mesto je dobilo novo škofijsko duhovno in kulturno središče Andreanum, ki ga je v nedeljo, 22. junija, blagoslovil apostolski nuncij v Sloveniji Edmond Farhat. Ime Andreanum je poslopje dobilo po glavnem zavetniku Lavatinsko-mariborske škofije sv. Andreju. To je pomembna pridobitev za Maribor in vso Slovenijo. Do gradnje Andreanuma so privedli veliki prostorski problemi. Poslopje bo v celoti zaživelo v jeseni z začetkom novega akademskega leta, ko bo tudi dokončno opremljeno. Največ prostora v njem bo namenjenega teološki fakulteti, v njej bodo tudi prostori za pastoralne službe, prostori teološke knjižnice, Dom duhovnikov, škofijske pisarne in cerkveno sodišče. Gradnjo financira Škofijski ordinariat v Mariboru (predračunska vrednost znaša okoli 10 milijonov mark), predvsem z bančnimi posojili. Pred godom sv. Andreja, ki bo 30. novembra, bodo pripravili slavnostno akademijo. Do tedaj pa bo Škofijski ordinariat v Mariboru intenzivno zbiral sponzorske prispevke, darove in prostovoljne prispevke.

Uvod v blagoslovitev Andreanuma je bila slovesna maša v mariborski stolnici, ki jo je daroval apostolski nuncij v Sloveniji skupaj z mariborskim škofom dr. Krambergerjem, pomožnim škofom Smejem, naslovnim škofom dr. Grmičem in ob asistenci številnih duhovnikov mariborske, koprske, graške, celovške in ljubljanske škofije. Slovesno bogoslužje je čudovito polepšal pevski zbor mariborske stolnice ob spremljavi orkestra mariborske Opere. Slovesni maši so prisostvovali predstavniki mariborske in ljubljanske univerze in civilnih oblasti. Apostolski nuncij Farhat je v pridigi v slovenskem jeziku poudaril, da želimo v Andreanumu nadaljevati poslanstvo Slomška, ki je začel bogoslovne študije v tem mestu. Po mašnem bogoslužju v stolnici je krenil dolg sprevod z nuncijem, s škofi, z duhovniki in bogoslovci proti Andreanumu k obredu slovesne blagoslovitve. Pred blagoslovitvijo poslopja je spregovoril mariborski župan dr. Križman, ki je podčrtal, naj za Andreanum velja, da bo odprt za vse. Sledil je nagovor rektorja mariborske Univerze dr. Ludvika Toplaka. Škofijski ekonom Mirko Kraševec, ki je duša gradnje, se je pred ogledom notranjih prostorov zahvalil pokroviteljem, zatem pa predstavil novo zgradbo. Škof Kramberger pa se je zahvalil vsem za vse in poudaril, da je Andreanum naš odgovor na znamenja in potrebe časa, je nadaljevanje Slomškovega duha v naš čas in prostor.

MP

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

NADVSE USPEŠEN TEČAJ ZA UREJANJE IZLOŽB

BERNARDKA RADETIČ

V ponedeljek, 9. junija, se je na sedežu Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje v Trstu zaključil s praktičnim izpitom - ob prisotnosti ravnateljice Tamare Blažina - 120-urni tečaj za urejanje izložb. Obiskovalo ga je 14 tečajnikov, v veliki večini trgovcev, saj so zanimiva in koristna navodila izkoristili prav oni s tem, da so jih takoj in skozi ves tečaj uvajali v prakso.

FOTO BUMBACA

Najprej smo se seznanili s pojmom, kaj sploh je izložba. To je prostor, v katerem so razstavljeni predmeti, ki nam jih želi trgovina oz. trgovec predstaviti. Izložba naj bi bila nekako ogledalo, izkaznica trgovine in od nje je v veliki meri odvisno, ali bomo vstopili v trgovino ali ne. Izložba (vitrina) je ogledalo mesta, ljudi, je prvi stik tujca z mestom. Mimoidoči najprej zapazijo vitrino, ki mora biti idejno in vsebinsko povezana s trgovino. Predmeti v izložbenem oknu naj bodo razporejeni v medsebojni harmoniji in seveda tudi barvno usklajeni. V mimoidočem morajo vzbuditi zanimanje, občudovanje, simpatijo, saj si bo samo tako zapomnil izložbo in seveda tudi trgovino oz. podjetje. Najpogostejša napaka, ki jo zasledimo v izložbenem oknu, je pomanjkanje estetičnega čuta; tega si je težko pridobiti, saj je prirojen. A vendar se lahko vsakdo seznani z estetskimi normami in jih upošteva pri svojem delu.

Aranžer oz. tisti, ki ureja izložbo, mora biti iznajdljiv, natančen, prilagodljiv in mora imeti možnost improvizacije. Dober aranžer torej pri svojem delu potrebuje: 1) idejo; 2) estetski čut (ali estetske norme obvladati); 3) občutek za barve in skladnost istih; 4) kompozicijo; 5) svetlobo; slednja je žal premnogokrat pozabljena. Aranžer je scenograf, kostumograf, oblikovalec luči in obenem obrtnik, saj mora večkrat sam izdelovati dekorativne elemente. Pri tem uporablja razne potrebščine: razne vrste papirja, vrvce, rafijo, razno blago, predmete iz narave, npr. storže, liste, kamen itd., da razvije svojo domišljijo in ustvari umetniške kompozicije.

Izložba ima posredni, informativni in ne nazadnje prodajni namen. Prenatrpana in prenapolnjena vitrina odvzame vrednost blagu.

Po začetnem teoretskem pouku smo se seveda lotili tudi praktičnega urejanja izložb s tem, da smo se podali v trgovine samih tečajnikov in tam s skupinskim delom pod izkušenim vodstvom in strokovnim nadzorstvom gdč. dr. Brine Čehovin iz Sežane uredili izložbena okna z naočniki, s spodnjim perilom, s čevlji, s pijačami itd.

Tečaj smo kronali s poučnim izletom v Ljubljano, kjer smo si ogledali veletrgovino raznih pripomočkov za nadaljnjo dekoracijo doma (v trgovini) in seveda smo kupili tudi veliko materiala, ki bo s spretnimi rokami tečajnikov lepšal trgovine v Trstu in okolici.

Malo za šalo malo za res smo si vsi navdušeni in obogateni z novimi izkušnjami obljubili, da se dobimo prihodnje šolsko leto na izpopolnjevalnem tečaju na "univerzitetni" ravni, ter se nato razšli.

Posebna zahvala naj gre organizatorjem tečaja in seveda predvsem mentorici dr. Brini, ki nam je poleg strokovnega znanja posredovala tudi zavest, da je vsakdo izmed nas neizčrpen vir raznih izvirnih idej, ki so za poklic trgovca neizmerne pomembnosti.

OPOZORILO

Rok 30. junija za izplačilo stranskih davkov na dedovanja na podlagi na novo uvedene oblike samoizračuna, o čemer je bilo podrobneje pisano v prejšnji številki, je bil z zakonskim odlokom odložen na 30. september. Odpravljen je bil tudi napovedani enoodstotni davčni dodatek za izplačila, ki bodo izvedena po 1. juliju.

10 LET PO VLOŽITVI PRITOŽB

POMEMBNI RAZSODBI ZA SDGZ

Deželno upravno sodišče Furlanije-Julijske krajine in Državni svet sta pred časom izdala dve zelo važni razsodbi v prid Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Deželno upravno sodišče je 9.1.1997 namreč priznalo tej organizaciji status enakopravne sindikalne organizacije obrtnikov na pokrajinski ravni v Trstu ter pravico do zastopstva v tržaški Pokrajinski komisiji za obrt. Državni svet pa je 12.12.1996 priznal SDGZ kot stanovski organizaciji obrtnikov enakopravnost na deželni ravni, zaradi česar ji pripada mesto v upravnem odboru deželne ustanove za razvoj obrti ESA. SDGZ se že dolga leta bori za enakopravno predstavniško pravico, ki je priznana drugim sorodnim stanovskim organizacijam. V navedenih primerih ji je to uspelo, do razsodb pa je prišlo kar 10 let po vložitvi pritožb.

O razsodbah je bil govor na tiskovni konferenci v sredo, 25. junija, na sedežu Novinarskega krožka v Trstu ob prisotnosti številnih gospodarstvenikov in javnih upraviteljev ter vicekonzula Republike Slovenije v Trstu Zdenke Simonovič. Ob tej priložnosti so spregovorili predsednik SDGZ Marino Pečenik, direktor Vojko Kocjančič in odvetnik Peter Sancin, ki je zastopal stanovsko organizacijo v pravnem sporu. Dogodek ocenjujejo seveda pozitivno, saj je prišlo do uradnega priznanja stanovske organizacije slovenskih podjetnikov v Italiji kot enakopravne organizacije na pokrajinski in predvsem na deželni ravni. Ker je Državni svet v svoji razsodbi navedel tudi 6. člen italijanske ustave, ki govori o pravicah manjšin, je po mnenju odv. Sancina to priznanje tudi za slovensko manjšino v Italiji. Sicer sta razsodbi samo zadostili pravici, saj sta tudi uradno priznali obstoječe stanje, po katerem je SDGZ kot sindikalna oz. stanovska organizacija dejansko prisotno na deželni in pokrajinski ravni.

Direktor SDGZ Vojko Kocjančič je pozval vse tiste ustanove, ki imajo v svojem okviru tudi odločitvene organe o gospodarskih vprašanjih, naj spoštujejo SDGZ kot enakopravno organizacijo in naj omogočijo vključitev njegovih predstavnikov v svoje odbore. O načinu vključevanja bi se morale zmeniti stanovske organizacije same. Vsekakor je SDGZ dejansko prisotno s svojimi predstavniki v raznih odborih že sedaj, vendar brez uradnega priznanja. Če je mogoče, naj se torej reprezentativnost SDGZ uradno razširi od obrtništva na vsa ostala področja.

IŽ

MOŽNOSTI MEDNARODNEGA SODELOVANJA S POMOČJO SLOVENCEV V ZDA IN KANADI (2)

GABRIJEL DEVETAK

MOŽNOSTI ZAPOSLOVANJA SLOVENCEV V KANADI

Dobiti redno delovno mesto oziroma službo v Kanadi ni enostavno. Kljub temu pa obstajajo načini in pristopi, kako le-to doseči.

Najprej je potrebno dobiti podjetje, ki bi slovenskega kandidata - interesenta sprejelo v službo in mu dalo zaposlitev ter garancijo za osebne dohodke, prispevke za socialno zavarovanje, pokojninsko zavarovanje itd. Pri iskanju zaposlitve imajo prednost določeni poklici. Le-teh ni potrebno sproti ugotavljati (na primer računalništvo, strokovnjaki za marketing, programerji na področju informatike itd.). Po treh letih uspešnega rednega dela obstoji možnost, da bi zainteresirani lahko dobili tudi kanadsko državljanstvo.

Glede na dejstvo, da uspešno posluje v severni Ameriki več Slovencev, zlasti v ZDA in Kanadi, je možno, da bi naši mladi strokovnjaki, obrtniki in drugi znali poiskati prave partnerje, poslovneže, podjetnike ali obrtnike, s katerimi bi navezali konkretno sodelovanje, bodisi da bi bili v začetku pri njih v rednem delovnem razmerju ali pa da bi proučili možnosti za mednarodno sodelovanje med Slovenijo in omenjenima državama. Za konkretno pomoč bi se lahko kandidat obrnil na slovenska veleposlaništva in konzulate v Kanadi in ZDA oziroma njihove v Sloveniji.

Za nadaljnji razvoj Slovenije je potrebno hitro in učinkovito mednarodno sodelovanje zlasti z industrijsko razvitimi državami. Kljub veliki konkurenci in ponudbi proizvodov in storitev iz držav Daljnega Vzhoda obstajajo možnosti vključevanja tudi Slovenije v zveze v Severni Ameriki.

Morda je malokdo pomislil, da odhaja v zadnjem obdobju veliko kapitala iz Hongkonga v ZDA in zlasti v Kanado. Zanimivo in koristno bi bilo, da bi se ustrezni organi, institucije in podjetja angažirali tako, da bi privabili hongkonški kapital tudi v Slovenijo. To bi prispevalo k nadaljnjemu razvoju in plasmaju slovenskih proizvodov ter storitev na pomembna svetovna tržišča.

Marsikdo si predstavlja, da je le Amerika (ZDA in Kanada) tista dežela, ki privablja mlade in sposobne strokovnjake. Primeri govorijo tudi obratno: za nekatere je zanimiva tudi Slovenija. Tako je na primer uspel Denis Frank Majzelj vzpostaviti sodelovanje na področju intelektualnih storitev (zlasti izobraževanja angleščine) tudi v Sloveniji ter je zlasti aktiven v Ljubljani. Njegov oče Frank Majzelj pa je uspel ne samo kot strokovnjak in podjetnik, temveč tudi kot povezovalec med Slovenijo in Kanado ter kot predsednik nadzornega odbora v okviru Slovenskega parka, ki deluje v okolici Toronta v Kanadi že 33 let. Vse to narekuje pozitivna razmišljanja, sugestije in koristne predloge, da je potrebno vlagati tudi določene napore in denar v raziskavo trgov, strokovnjakov, programov in podobno, kar v nadaljevanju privede do konkretnega mednarodnega poslovnega in tehničnega sodelovanja.

KONEC

NOVA RAČUNALNIŠKA UČILNICA NA VŠM KOPER

V petek, 20. junija, je bila otvoritev nove računalniške učilnice v prostorih Visoke šole za management v Kopru. Po pozdravnem nagovoru dekanice mag. Nade Trunk Širca sta sledila predstavitev Microsoft Office 97 ter ogled najsodobnejše računalniške učilnice na slovenski obali v Kopru. Pri tem so sodelovali strokovnjaki Tehnološkega parka Inštituta Stefan iz Ljubljane. Slednji so nas informirali o novih programih za izobraževanje, o tečajih za vodilne delavce, osnovnem usposabljanju na področju delovnega okolja Windows, usposabljanju in razvoju projektov Internet, o namiznem založništvu, celovitih grafičnih rešitvah, računalniških kartotekah, svetovanju itd. Dogodku so prisostvovali nekateri župani primorskih občin, med drugim tudi županja mestne občine Koper.

V okviru usposabljanj za Microsoft programskih orodij nam ponujajo usposabljanja za Microsoft Office 97, ki vključuje programska orodja Word, Excel, PowerPoint in Outlook. Zainteresirani se bodo na usposabljanju lahko naučili: osnov pisanja besedil, dela s preglednicami, priprav enostavne predstavitve kakor tudi uporabe elektronske pošte, planerja, spremljanja sestankov in drugih aktivnosti, kar so tipična opravila pri vsakdanjem delu v pisarni. - GD

EVROPSKA ZAŠČITA ZA AVTORSKE PRAVICE

DAMJAN HLEDE

Predpisi, ki jih je uvedla Evropska smernica št. 98 iz l. 1993 in za katerih izvedbo je italijanski letni zakon za prilagajanje notranje zakonodaje evropskim predpisom (t.i. legge comunitaria) za l. 1994 pooblastil vlado, so končno postali zakon tudi v Italiji. Točneje gre za zakon št. 154 z dne 26. maja 1997, objavljen v italijanskem uradnem listu št. 136 dne 13. junija, ki v bistvu vnaša popravke in dodatke zakonu št. 633 iz leta 1941 o zaščiti avtorske pravice.

Prva novost obstaja v uvedbi načela pravičnega plačila (equo compenso), ki se ga avtor lahko posluži v primeru odsotnosti dogovora med zainteresiranimi kategorijami (SIAE na eni strani in sindikalna združenja umetnikov in poklicnih delavcev ali industrijcev na drugi strani). V tem primeru bo namreč pravično plačilo določilo tričlansko razsodišče, katerih člane bodo imenovali po enega vsaka stranka in tretjega (predsednika) bosta izbrala prva dva.

Spremenjen je tudi člen 31 zakona št. 633/41 s podaljšanjem trajanja zaščite postumno objavljenih del od dosedanjih 50 na 70 let po avtorjevi smrti. Na splošno se bo časovni rok trajanja zaščite ekonomske uporabe avtorskih del štel od 1. januarja po letu, v katerem je prišlo do avtorjeve smrti (novi člen 32-ter).

Prav tako se na 70 let podaljša tudi trajanje zaščite avtorske pravice nad fotografskimi in kinematografskimi deli. Kinematografsko področje nasploh pa je tisto, v katerega novi zakon vnaša največ novosti. Uvedeno je načelo pravičnega plačila tudi za avtorje kinematografskih del v breme koristnikov vsake ekonomske uporabe dela in katerekoli njegove uporabe preko televizijske, kabelske ali satelitske komunikacije občinstvu. Petdeset let trajajo pravice producentov kinematografskih in fonografskih del in pravice v zvezi z radijskimi in televizijskimi oddajami. Načelo pravičnega plačila je dalje razširjeno tudi na umetnike izvajalce in poustvarjalce z zanimivo uvedbo - poleg klasičnih figur radiotelevizijske, kinematografske ali avdiovizivne reprodukcije - nove figure pod nazivom "sekvence premikajočih se podob", ki odpira pravico varstva del ali njihovih izvlečkov, ki so vključeni v CD-rome. Zaščita avtorskih pravic izvajalcev in poustvarjalcev se podaljša na 50 let (prej 20) od izvedbe oz. predstave.

OBČNI ZBORI

ZARJA IN GAJA ZDRUŽILI MOČI. KOMJANC (OLYMPIA): "NAJVAŽNEJŠI CILJ JE, DA GOVORIMO SLOVENSKO"

ERIK DOLHAR

17. JUNIJA JE BIL NA SEDEŽU ŠZ GAJA NA PADRIČAH REDNI OBČNI ZBOR.

Predsednik Stani Kalc je v svojem poročilu podal obračun delovanja nogometne, teniške in balinarske sekcije. Novo vodstvo Gaje bo odslej tako sestavljeno: predsednik Stanislav Kalc, podpredsednik Valter Milkovič, tajnik Mira Grgič, blagajnik Magda Gojča, gospodar Boris Rismondo, načelnik nogometne sekcije Carlo Gabrielli, tenis - Edi Plesničar, balinanje - Ladi Milkovič, člani nadzornega odbora: Sonja Palčič, Aleksander Možina in Danilo Milkovič.

ŠD BREG DOBRO SODELUJE Z OBČINO

25. JUNIJA JE BIL V DOLINI REDNI OBČNI ZBOR BREGA.

Predsednik Boris Žerjal je v svojem poročilu pojasnil, da se zaključuje njegova 4-letna predsedniška doba, na začetku katere je uvedel avtonomno vodenje sekcij. Bolečo noto predstavlja ukinitev smučarske sekcije. Pred tremi leti so uvedli zelo plodno sodelovanje s šolsko strukturo Didaktičnega ravnateljstva iz Doline. Žerjal se je za vse to zahvalil občini, ki je priskočila na pomoč, ter se priporočil za nadaljnje sodelovanje. Leta 1993 je CONI nagradil Breg z bronastim odličjem za športno dejavnost. Lani je društvo spremenilo statut zaradi odkupa druge amaterske nogometne lige od ŠD Stock, vendar je pri tem prišlo do nepravilnosti, zato bo ena od nalog novega odbora tudi podrobna analiza in posodobitev statuta. Žerjal je pohvalil nogometaše in občino za organizacijo in pokroviteljstvo dveh memorialov *Naši fantje* ter se občini priporočil za pokroviteljstvo nad nadaljnjimi turnirji. Novi odbor: predsednik Divna Sancin Čuk, podpredsednik Edvin Bevk, tajnik Denis Salvi, blagajnik Marina Sancin Paoletti in gospodar Ivo Sternad.

26. JUNIJA JE BIL V BAZOVICI 33. REDNI OBČNI ZBOR ŠPORTNEGA DRUŠTVA ZARJA.

Na tem zborovanju je padla zgodovinska odločitev, da se končno združi članska nogometna ekipa s sosednjo Gajo. Odslej bo tako ekipa novoustanovljenega društva pod imenom Zarja-Gaja 1997 nastopala v promocijskem prvenstvu. Predsednik Zarje Mirjan Žagar se je v svojem poročilu pohvalno izrekel tako o članski ekipi kot o združeni ekipi naraščajnikov, pozitivno pa sta delovali tudi balinarska in lokostrelska sekcija. Žagar je tudi opozoril dobro obiskani občni zbor, da bo društvo prihodnje leto praznovalo 75-letnico ustanovitve in 30-letnico članstva v nogometni zvezi, optimistično pa je napovedal tudi obnovitvena dela na igrišču. Razvila se je polemična razprava glede napovedanih gradenj na nogometnem igrišču v Bazovici. V glavnem so bili potrjeni vsi dosedanji odborniki. Za predsednika je bil potrjen Mirjan Žagar, za tajnika Borut Marc, blagajnik bo še Edi Grgič, načelnik balinarskega odseka Maks Križmančič, lokostrelskega Aleksander in Stojan Ražem, gospodar Vojko Križmančič, člana Igor Marc in Darko Grgič, v nadzornem odboru pa bodo sedeli Zarko Petaros, Mitko Križmančič in Emil Marc.

V PETEK, 27. JUNIJA, JE BIL V GORICI PO DVEH LETIH 18. OBČNI ZBOR ŠZ OLYMPIA.

Predsedniško poročilo je še zadnjič po desetih letih podal Simon Komjanc, ki je ponudil svoj odstop. "Naše delo moramo tako uskladiti in organizirati, da bomo dosegli še več kot

FOTO BUMBACA

v pretekli sezoni," je začel Komjanc in nadaljeval: "Ne smemo pozabiti, da ima naše ŠZ v Gorici in okolici važno nalogo, zato bomo morali v prihodnje stremeti za tem, da bodo v telovadnici trenirali naši otroci, ki bodo postali bolj ali manj sposobni športniki, ki bodo predstavljali slovensko manjšino po naši deželi in tudi izven nje."

"Po 10 letih smo morali izstopiti iz ZSŠDI. Brez nepotrebnih polemik bi omenil samo to, da ostane muzika vedno ista, tudi če v ansamblu menjamo muzikanta. Vsi so pripravljeni na najbolj odprto sodelovanje. Pravijo, da ni nobene razlike med nami, da smo vsi enaki. To pa je samo takrat, ko so težave (...). Takoj ko so problemi mimo, krovna organizacija dà navodila, kdo mora v določenih odborih sedeti. Popolnoma sem prepričan, da je prišel ukaz, da član Olympie ne sme v izvršni odbor ZSŠDI, ker mora ta organizacija ostati v rokah določenih ljudi, ki so pod direktno kontrolo krovne organizacije in morajo ti igrati violino po notah, ki jih ta napiše (...). Še vedno smo pripravljeni na razgovore in preklicati naš sklep, če se bodo stvari spremenile. Drugače se bomo morali v bližnji prihodnosti sestati s sorodnimi društvi in videti možnost za ustanovitev novega organa, v katerem bi bili vsi enako zastopani in bi imeli večje možnosti do raznih pomoči, ki so v tem trenutku na razpolago (...)" Komjanc se je nato zahvalil odbornikom, SSO in KTD ter seveda športnikom za opravljeno delo in pomoč, poudaril pa je odsotnost staršev na tekmah. "Ko po 10 letih zapuščam svoje mesto, mi je malo težko," je svoje poročilo zaključil dosedanji predsednik ŠZ Olympia Komjanc in svetoval, naj "tudi novi odbor skrbi za našo mladino in si prizadeva, da bodo naše ekipe in naši trenerji še mnogo let govorili slovensko, kar je zame poleg zmage najvažnejši cilj, ki ga moramo vsi skupaj doseči."

V tajniškem poročilu je Andrej Vogrič podrobno pregledal športni sezoni 1995/96 in 96/97. Poročilo smučarske sekcije je podal Marjan Vogrič. Sledila so poročila trenerjev raznih ekip. Marko Kalc je o ženski ekipi v C1 ligi povedal, da razpolaga z dobrim igralskim in tehničnim potencialom ter da je s to skupino izvedel uspešno prvenstvo. Naj pri tem dodamo, da je Kalc v ponedeljek, 30. junija, podpisal enoletno pogodbo s slovenskim ženskim državnim prvakom Kopra Kemiplas.

Nad mlajšimi ženskimi ekipami je bila Miranda Kristančič nadvse zadovoljna. Za moško ekipo v C2 ligi je v odsotnosti trenerja Mija Vukoviča spregovoril Andrej Terpin, ki je med drugim podčrtal, da je Olympia CDR od lanskega 7. mesta prešla na letošnje odlično 2. predvsem po zaslugi novega trenerja. Med pozdravi je Janez Povše za SSO čestital "pohvalnim usmeritvam za prihodnost ŠZ Olympia, ki je steber v Kulturnem centru L. Bratuž." V imenu Soče je Mario Černic čestital smislu za sodelovanje, ki ga imajo pri Olympii, ter obenem svetoval, naj z odbojko začnejo že pri najmlajših. Livio Semolič je za Dom povedal, da daje veliko priznanje Olympii predvsem zato, ker ima vse trenerje Slovence. "To je še bolj pomembno od rezultatov in je hkrati ključno vprašanje našega športa," je še povedal Semolič; obenem je obžaloval izstop Olympie iz ZSŠDI-ja, kar je bila po njegovem prenagljena poteza.

Na volitvah so izglasovali edino predstavljeno listo. Nov odbor bodo odslej sestavljali: Franko Bagon, Igor Černic, Martin Komjanc, Simon Komjanc, Edi Lutman, Gianni Manià, Alexander Pintar, Ivo Spazzapan, Paolo Spazzapan, Matej Terpin ter Andrej in Marjan Vogrič. Nadzorni odbor: Marco Brajnik, Mirko Spazzapan in Alessio Pintar; razsodišče: Marjan Markežič in Ciril Terpin.

SREDOZEMSKE IGRE IN KOŠARKARSKO EP

SLOVENIJA IN ITALIJA V EVROPI

Slovenska reprezentanca je uspešno nastopila na Sredozemskih igrah, ki so se prejšnji teden končale v Bariju, povsem katastrofalno pa na evropskem košarkarskem prvenstvu, ki se je v istih dneh začelo v španski Gironi. Sredozemske igre so premočno zmagali domačini, Slovenija pa je osvojila 23 medalj, od teh 5 zlatih, 8 srebrnih in 10 bronastih. Slovenska košarkarska reprezentanca pa je po izredno slabih nastopih na evropskem prvenstvu že doma. Potem ko je izgubila vsa tri uvodna srečanja s Francijo, Izraelom in Litvo, je po zmagi nad BiH in porazu proti Ukrajini osvojila skromno 14. mesto, kar predstavlja veliko razočaranje.

ROLKANJE

M. BOGATEC 2. NA SVETOVNEM POKALU

Rolkarica ŠD Mladine Mateja Bogatec je v nedeljo v Flenu na Švedskem z italijansko reprezentanco osvojila 2. mesto v ekipnem teku naraščajnic na 17 km. Član Mladine Gianni Rupil je zasedel solidno 8. mesto v štafeti.

PLAVANJE

FERUGLIO DEŽELNI PRVAK IN PODPRVAK, MATJAŽ CAHARIJA ZELO DOBER V BRESCII

Kljub težavam s formo je Borov plavalec Matteo Feruglio osvojil dve medalji na deželnem mladinskem poletnem prvenstvu v Vidmu. Med dečki je na 200 m prsno osvojil naslov prvaka, kljub temu da je bil 3., potem ko je žirija prva dva plavalca diskvalificirala zaradi nepravilnega obrata. Feruglio je poleg tega v svoji paradni disciplini na 100 m prsno zmagal srebrno medaljo.

Od 20. do 22. junija je bil v Brescii mednarodni miting za začetnike kategorije A (dečki, rojeni v letih 1984/85, in deklice letnikov 1985/86) *Memorial Luciana*. Miting je bil na evropski ravni, saj se ga je udeležilo kar 71 društev iz Italije, Slovenije, Češke, Bolgarije, Madžarske, Francije in Litve. Na njem je nastopilo tudi 5 zamejskih plavalcev, dva Borovca (Daniel Pettirosso in Luka Peric) in trije predstavniki tržiške Adrie Matjaž Caharija, Vlasta Ušaj in Saša Radetti. Od teh se je najbolje odrezal Devinčan *Matjaž Caharija (na sliki)*, ki je v kategoriji letnikov 85 osvojil bronasto kolajno na 200 m prosto, kateri je pridružil še 4. mesto na 100 m prsno. Druga tekmovalka tržiške Adrie, ravno tako Devinčanka Vlasta Ušaj, je bila 11. na 100 m hrbtno in 14. na 200 m mešano. Za mlade slovenske plavalce je to vsekakor velik uspeh, saj je bilo tekmovanje na visoki kakovostni ravni.

Vlasta Ušaj je z deželno reprezentanco 27. in 28. junija nastopila še v Molvenu (TN) na vsedržavnem tekmovanju za deželne reprezentance in se tudi tam dobro odrezala z osvojitvijo 10. in 11. mesta na 100 m hrbtno in 200 m mešano.

ODBOJKA

USPEL OLYMPIIN MEMORIAL SPAZZAPAN

V finalu je Mossa premagala Olympio B

FOTO BUMBACA

V sredo, 25. junija, se je na odprtem igrišču Slovenskega športnega centra v Gorici zaključil že 18. Memorial Peter Spazzapan v organizaciji ŠZ Olympia. Turnir, ki je bil letos namenjen mešanim ekipam, je povsem uspel, saj je prireditelj prizanesel tudi dež. Kvalitetnim dvobojem je sledilo lepo število gledalcev. Med devetimi moštvi iz šestih društev je bila najboljša šesterka Mosse, ki je v finalu po ogorčenem boju šele po 5. setu premagala domačo Olympio B (*na sliki:* Vukovič, Corsi, Brisco, Trapuzzano, Pintar, J. in S. Terpin, P. Spazzapan). 3. mesto je šlo Olympii D (Dorni, Maraž, Grauner, Florenin, Zotti, Stecchia, Manià, Blasizza, Troncar), ki je bila v malem finalu boljša od Pav Natisonie. V imenu organizatorjev Olympie so ekipe in posameznike s pokali, majicami in konfekcijami vina nagradili predsednik združenja Simon Komjanc, Andrej Vogrič in Franko Bagon. Od naših odbojkarjev so nagrade prejeli: za najboljšo igralko odbojkarica OD Bor Pavla Gregori, za najboljšega podajalca član Olympie Loris Manià, za najboljšo podajalko prav tako članica Olympie Erika Brisco, medtem ko je bil trener Olympie Vukovič nagrajen kot najboljši neregistrirani igralec.

24 UR ODBOJKE SOKOLA

Športno društvo Sokol prireja 5. in 6. julija 3. turnir 24 ur odbojke na odprtem igrišču v Nabrežini. Turnir je nastal iz uspešne zamisli odbojkaric, ki so si želele, da bi odbojko ponesle iz telovadnice spet na odprto igrišče Sokola, kjer se je pred 30 leti sploh začela vsa Sokolova dejavnost. Pred leti je igrišče privabljalo veliko število mladih, sedaj pa imajo prednost telovadnice in agonizem, tako da je bolj malo odbojkarskih srečanj, na katerih imajo glavno besedo vsi tisti, ki jim je ta šport všeč. Zato postaja turnir 24 ur odbojke prava manifestacija za mlade in za širšo skupnost ter priložnost prijateljskega povezovanja rednih igralcev in igralk tudi izven prvenstvenih tekem. Turnir je namenjen tudi tistim, ki ne igrajo, a jim je mladina pri srcu in bi želeli preživeti nekaj časa v veselem vzdušju. Turnir se bo začel v soboto, 5. julija, ob 20. uri, ko bo na sporedu prva tekma, zaključil pa se bo dan kasneje ob isti uri, kot se je začel, z nagrajevanjem in družabnostjo. Pri odbojkaricah društva se lahko javi tudi, kdor bi želel pomagati (npr. pri sojenju tekem), ne pa igrati.

SKOKI V VODO

PEROSSI 3 SREBRA

Skakalka v vodo tržaškega društva Edera, 14-letna dijakinja nižje srednje šole Ivan Cankar pri Sv. Jakobu Sheila Perossi je 22. junija uspešno zastopala Italijo na drugem mednarodnem skakalnem mitingu v avstrijskem Gradcu. V konkurenci moštev iz Poljske, Hrvaške, Avstrije, Madžarske in Češke je ekipno dosegla tretje mesto, poleg tega pa je bila trikrat druga: z enometrske in trometrske deske ter s petmetrskega stolpa.

KOTALKANJE

USPEŠEN POLETOV EVROPOKAL: SIROTTIJEVA (VIPAVA) DRUGA

Športno društvo Polet z Opčin je s tržaškim Jollyjem uspešno organiziralo evropski pokal, ki se je v soboto končal v Trstu. Na tem tekmovanju je bila od naših najuspešnejša članica Vipave s Peči Cristina Sirotti, ki je v umetnostnem paru s sovrstnikom iz Gradišča osvojila končno drugo mesto.

MLADINSKA KOŠARKA

REKORDEN POLETOV KAMP NA OPČINAH

V soboto se je v Prosvetnem domu na Opčinah zaključil letošnji Poletov košarkarski Kamp, ki se ga je udeležilo rekordno število otrok. Na sliki (Kroma) skupina od 103 udeležencev.

S 1. STRANI

ZAKAJ PRI NAS ČISTA UTOPIJA?

To pa ni malenkostna zadeva, saj je pravica do soudeležbe v javnem življenju in do politične zastopanosti ena izmed temeljnih pravic narodnih skupnosti, kakršna je tudi naša. V tem smislu se je npr. že večkrat uradno izrekla Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti, ki združuje glavnino narodnih manjšin v Evropi. A v tem smislu govorijo tudi predvsem razne mednarodne konvencije in listine OZN, konference (oz. Organizacije) za varnost in sodelovanje v Evropi, Sveta Evrope, Evropskega parlamenta itd. V bistvu gre za pravico narodnih skupnosti, da (so)odločajo o lastni usodi, ki konec koncev korenini v pravici do samoodločbe narodov, tj. na eni temeljnih človekovih pravic. Prav zato omenjene mednarodne konvencije in listine praviloma predlagajo, naj se pravica do politične zastopanosti, če je potrebno, zajamči s posebnimi normami oziroma mehanizmi. In dejansko mnoge države poznajo institut zajamčene politične zastopanosti narodnih manjšin. Spomnimo naj le na ureditev manjšinske problematike v Sloveniji in Hrvaški, pa tudi v italijanskem pravnem redu je že v veljavi nič koliko precedensov, zlasti v prid Francozov v Dolini Aoste ter Nemcev, Ladincev in Italijanov (sic!) na Južnem Tirolskem.

Kaj pa Slovenci v Italiji? Tu se zadeve neprestano zatikajo in to, kar je drugod že redna praksa, se večkrat prikazuje kot čista utopija. Posebej moramo seveda omeniti dva še povsem sveža poraza, o katerih je Novi glas poročal v svoji zadnji številki. Dvodomna komisija za ustavne reforme je 19. junija zavrnila predlog o dopolnilu ustave, ki bi slovenski manjšini omogočilo zastopanost v parlamentu. Dan poprej, 18. junija, pa je senatna komisija za ustavne zadeve skorajda povsem izvotlila predlog deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine, da bi posebni statut naše dežele predvideval zajamčeno zastopanost slovenske manjšine v samem deželnem svetu.

Seveda ne v prvem ne v drugem primeru še ni bila izrečena zadnja beseda. Kar pa bi nas moralo posebno zaskrbljati, je dejstvo, da je med samimi Slovenci v Italiji oziroma v nekaterih političnih vrhovih naše narodne skupnosti premajhna zavest o važnosti nakazane problematike. To velja predvsem za našo "ideološko" levico, v kateri je očitno še vedno na delu stara in preživela dogma, češ da je narodnost v politiki nekaj drugotnega in da so primarnega pomena družbeno-gospodarski odnosi oziroma razredna pripadnost (proletarski internacionalizem).

So pa v življenju ljudi in narodov trenutki, ki so bistvenega pomena za njihov nadaljnji obstoj in razvoj in ki ne dopuščajo polovičnih besed. Zato naj pribijemo, da, kdor danes, ko so ta vprašanja na dnevnem redu, ne dela za zagotovitev politične zastopanosti naše narodne skupnosti ali celo dela proti njej, ta ne dela za korist in pravice Slovencev v Italiji, oziroma jih celo izdaja.

Z 2. STRANI

KAJ BO...

Če ne bi bilo glasov, da se je večina Albancev odločila za monarhijo - skupno z državnozborskimi volitvami so se namreč morali izreči, ali so za republiko ali monarhijo -, bi lahko dejali, da so volitve kljub številnim incidentom potekale zadovoljivo. Vendar je zatrjevanje monarhistov o zmagi bolj malo verjetno. Prestolonaslednik Leka bo moral verjetno še dalje čakati na prestol. Ostaja pa vprašanje, kaj se bo zgodilo čez dva tedna, ko bodo mednarodne mirovne čete odšle.

SKPD "FRANČIŠEK BORGIJA SEDEJ" - ŠTEVERJAN

vabi na

27. FESTIVAL ŠTEVERJAN '97 '97 S. FLORIANO

27. Festival narodnozabavne glasbe

MED BOROVCI V ŠTEVERJANU

Petek, 4. julija 1997, ob 20.30 - 1. TEKMOVALNI VEČER
Sobota, 5. julija 1997, ob 20.30 - 2. TEKMOVALNI VEČER
Nedelja, 6. julija 1997, ob 17.30 - FINALE IN NAGRAJEVANJE TER KONCERT ANSAMBLA BENEŠKI FANTJE

NASTOPAJOČI ANSAMBLI NA ŠTEVERJANSKEM FESTIVALU:

v petek, 4. julija 1997, ob 20.30:
- ANSAMBEL LAUFARJI IZ CERKNEGA
- ANSAMBEL KAVŠEK IZ VIŠNJE GORE
- ANSAMBEL VRTILJAK IZ CELJA
- ANSAMBEL KVINTET MI Z OPČIN
- ANSAMBEL RUBIN IZ NOVEGA MESTA
- ANSAMBEL MLADI DOLENJCI IZ NOVEGA MESTA
- ANSAMBEL JOŽE ŠERUGA IZ VIDMA PRI PTUJU
- ANSAMBEL POD LIPO IZ KNEŽAKA
- ANSAMBEL MIKOLA IZ ŠENTJURJA
- ANSAMBEL BLEGOŠ IZ GORNJE VASI
- ANSAMBEL NAFTALIN IZ LJUBLJANE
- ANSAMBEL VEDRINA IZ MARIBORA

v soboto, 5. julija 1997, ob 20.30:
- ANSAMBEL ZARJA IZ TRŽIĆA
- ANSAMBEL NOTRANJSKI MUZIKANTJE IZ HORJULA
- ANSAMBEL KOGRAS IZ SPODNJE KUNGOTE
- ANSAMBEL VASOVALCI IZ SEMIČA
- ANSAMBEL ARGONAVTI IZ BRD
- ANSAMBEL CVET IZ RADEČ
- ANSAMBEL FRANC FLERE IN STIŠKI KVARTET IZ IVANČNE GORICE
- ANSAMBEL FRANC KOŽUH IZ MARIBORA
- ANSAMBEL BRATOV SLATINEK IZ VITANJ
- ANSAMBEL AJDA IZ IZLAK
- ANSAMBEL BRIŠKI ODMEV IZ ŠTEVERJANA
- ANSAMBEL BOBRI IZ BREZOVICE
- ANSAMBEL TOPLIŠEK IZ ROGAŠKE SLATINE

Nova KBM d.d.
Področje Nova Gorica

ŠE VEDNO PRVI
BILI SMO PRVA BANKA
NA GORIŠKEM*,
KI JE S CELOVITO PONUDBO
ZNALA PRISLUHNITI VAŠIM ŽELJAM.
ZAUPATE NAM,
ZATO PO ŠTIRIH DESETLETJIH
USPEŠNEGA POSLOVANJA
OSTAJAMO PRVI.

*PRVA BANKA SEVERNE PRIMORSKE

Ob podpori celotne javnosti, gospodarstva, poslancev in politike na Goriškem

ODLOČNA ZAHTEVA ZA IZLOČITEV IZ NOVE KREDITNE BANKE MARIBOR IN ZA PONOVNO SAMOSTOJNOST BANKE V NOVI GORICI

Javnost na Goriškem, župani občin, poslanci s tega območja v Državnem zboru Slovenije, Forum za Goriško (to je organizacija t.i. civilne družbe) ter seveda gospodarstveniki, odločno zahtevajo, da Svet banke Slovenije dovoli oz. omogoči ponovno osamosvojitev nekdanje Komercialne banke v Novi Gorici. Samostojnost ji je bila nasilno odvzeta, brez pojasnil in utemeljitev, čeprav sedanja t.i. Nova KBM, Področje Nova Gorica dobro posluje in izpolnjuje vsa merila za obstoj kot samostojne banke, tudi upoštevaje zahteve za delovanje bančnega sistema v Sloveniji pri vključevanju države v Evropsko zvezo.

Banka v Novi Gorici (v formalno-pravnem pogledu je sicer del Nove kreditne banke Maribor) je pred kratkim svoj razvoj in poslovanje v letu 1996 predstavila vsej slovenski javnosti, kot otipljiv dokaz, "da znamo in zmoremo imeti banko." Izvršilni direktor že omenjene Nove KBM za Področje Nova Gorica, mag. Niko Trošt, je v omenjenem poročilu zapisal tudi naslednje: "Imamo dovolj jamstvenega kapitala, pozitivni denarni tok, zagotavljamo obvezne rezerve in devizni minimum. Kljub razmeram, ki so nam vse prej kot naklonjene, smo sedaj med vidnejšimi slovenskimi bankami. In bomo med njimi tudi ostali."

Novogoriška banka, zdaj NKBM d.d. za Področje Nova Gorica, je poslovna banka z več kot 40-letno tradicijo. Kot Komercialna banka Nova Gorica je bila leta 1995 nasilno pripojena omenjeni mariborski banki. Po izstopu NKBM iz sanacije so obljubljali osamosvojitev njenega novogoriškega dela, ki je upravičen in utemeljen. Omenjamo, da je v novogoriški banki zaposlenih 393 ljudi, od teh jih ima 22 odstotkov višjo oz. visoko izobrazbo.

Minister brez listnice in podpredsednik slovenske vlade Marjan Podobnik je izjavil, da je v okviru vladne koalicije bil dosežen dogovor o tem, da bo novogoriška banka spet postala samostojna bančna ustanova. Toda Banka Slovenije, ki kot centralna banka Slovenije edina lahko sprejme sklep o osamosvojitvi, o tem molči. Vendar pa v Novi Gorici kljub oviram in odporom pričakujejo ugodno rešitev zadeve zaradi ekonomskih interesov, pa tudi spričo bližine Italije in tuje konkurence, ki vsak dan bolj pritiska na naš prostor."

.....kmalu 12 za naše sedanje in bodoče stranke dve v eni

GRUPPO CARIF BANCAGRICOLA KMECKA BANKA